БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

18-ЙИЛ ЧИҚИШИ.
№ 45 (4551).
3 МАРТ
ЧОРШАНБА
1971 ЙИЛ
Баҳоси 3 тийин.

Кеча Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVIII съезди очилди.

Бугун съезд ўз ишини давом эттиради.

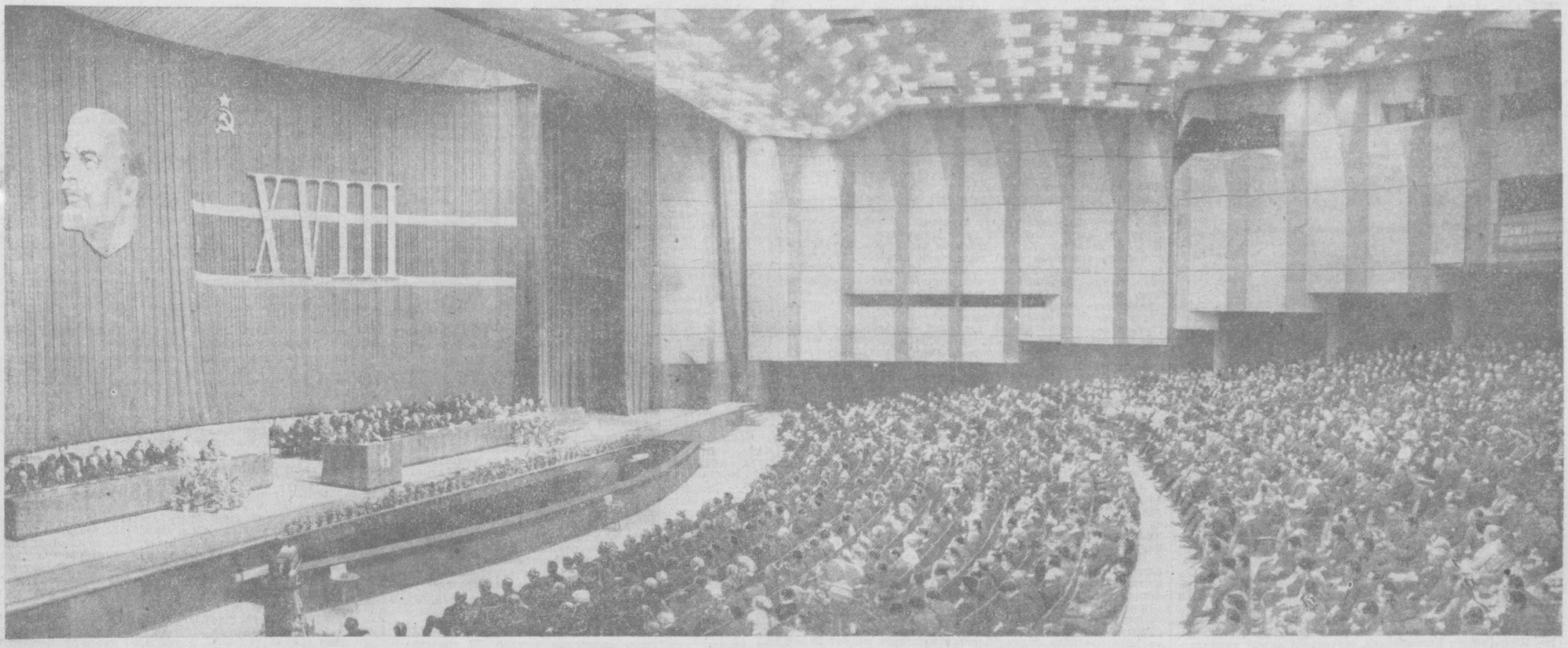

Суратда: Ўзбекистон Коммунистик партияси XVIII съездининг мажлислар залида.

Н. Клюннев фотоси, (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XVIII СЪЕЗДИ

Иккинчи мартда Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVIII съезди ўз ишини бошлади.

Бутун мамлакат ҳаётидаги жуда катта воқеа бўсағасида съезд делегатлари — Ўзбекистондаги тўрт юз мингдан кўпроқ коммунистларнинг вакиллари тўпланишди. КПСС XXIV съезди очиладиган кун яқинлашмоқда. Съездга тайёргарлик ҳар бир совет кишисида жуда зўр ижодий ғайрат тўлқинларини қўзғатди. Тўққизинчи беш йиллик планга доир Директивалар лойиҳасидан руҳланган республика коммунистлари, барча меҳнаткашлари халқ хўжалиги ва маданиятнинг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда янги муваффақиятларга эришмоқдалар.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг бундан олдинги съездидан бери орадан беш йил вақт ўтди. Шу вақт ичида коммунистик қурилиш вазифаларини амалга ошириш йўлида олға томон яна бир катта қадам қўйилди. Ленин юбилейи йилида республика меҳнаткашлари совет давлатининг йилномасига ёрқин саҳифа ёздилар. Улар саккизинчи беш йилликда Ватанга жуда кўп машина, газ, кўмир, халқ истеъмол моллари ва бошқа маҳсулотлар тайёрлаб бердилар. Бултур давлатга топширилган 4 миллион 668 минг тонна пахта республика меҳнаткашлари мамлакатнинг барча қардош халқлари олдида ўз зиммаларига олган юксак мажбуриятларга яраша салмоқдор ишлар қилаётганликларини кўрсатувчи яққол далил бўлди.

...Эрталаб соат 10. Санъат саройининг зали делегатлар ва меҳмонлар билан тўлган.

Съездни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** очади.

XVII съезддан кейин ўтган вақт ичида республика партия ташкилоти ва Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитети бир қанча раҳбар ходимлардан жудо бўлди. Ўзбекистондаги социалистик қурилишнинг йирик ташкилотчиси, кўзга кўринган давлат ва жамоат арбоби, партия ва халқнинг содиқ фарзанди Усмон Юсупов, кекса коммунист, республика автомобиль транспорти ва тош йўлларининг хизмат кўрсатган ходими Иван Васильевич Стрельцов, йирик қишлоқ хўжалик мутахассиси, моҳир ташкилотчи, тажрибали партия ходими Павел Осипович Чекин, республиканинг экономикаси ва маданиятини ривожлантириш учун кўпгина ишлар қилган кекса коммунист ва раҳбар ходим Қосим Раҳимович Раҳимов, партия ва халқнинг содиқ ўғил ва қизлари Ашот Меликсетович Дадасянц, Владимир Сергеевич Митрофанов, Мария Ивановна Попова, Надежда Михайловна Горбачева шулар жумласидандир. Съезд делегатлари вафот этган ўртоқлар хотирасини бир минут сукут сақлаб ҳурматлаб эсга олдилар.

Область партия ташкилотлари делегатлари вакиллари кенгашининг топшириғига биноан сўзга чиққан Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахоновнинг таклифига мувофиқ Ўзбекистон Коммунистик партияси XVIII съездининг президиуми сайланади.

СЪЕЗД ПРЕЗИДИУМИ

Абдалин А. С.	Ешимбетов Д.	Маткаримов М.	Содиқов О.
Абдуллаева Р. Ҳ.	Зоидов М. А.	Матчонов Н. М.	Салимов О. У.
Абдураззоқов М.	Зиёдуллаев С. К.	Маҳмудов Н.	Саркисов А. А.
Азимов Ш.	Қодиров А. М.	Мираҳов М. М.	Сивец В. Н.
Александров Н. В.	Камолов Қ.	Мирзааҳмедов М. З.	Тоиров С. М.
Алматов Ч.	Қорабоев Х.	Моралев Б. Н.	Тройнин П. А.
Анисимкин И. Г.	Каримов К.	Муродов Н. М.	Турсунов М. Т.
Орзиқулова Х.	Кенжаев К.	Муртазоев Қ.	Усмонов С. Н.
Аҳмедов Қ.	Ким Пен-Хва	Мусахонов М. М.	Хайитов М. Н.
Айтмуратов Е.	Қудратов Ш.	Насриддинов В. Х.	Хўжаев А. А.
Белоножко С. Е.	Қурбонов Й. Қ.	Нуъмонов (Яшин).	Хўжаев А. Р.
Бесчастнов А. Д.	Ладушкин И. И.	Одилов А.	Хўжамуродов Д.
Габриельянц Г. А.	Ломоносов В. Г.	Осетров Т. Н.	Худойберганов М.
Ғойипов Р.	Лукина В. А.	Рамазонов М. Р.	Худойбердиев Н. Ж.
Жалолов М.	Ляшченко Н. Г.	Расулов С. Р.	Шодиева Т.
Егорова М. Ф.	Марцинюк И. В.	Раҳимов Б. Р.	Шакурова М.
Есқораев А.		Рашидов Ш. Р.	Шамсиддинов Ф.

Республика Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов сўз олади. Унинг таклифига биноан, делегатлар Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ленинчи Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини зўр хурсандлик билан, узоқ давом этган гулдурос қарсаклар остида съезднинг фахрий президиумига сайлайдилар.

Съезд секретариати сайланади. Область партия ташкилотлари делегацияларининг вакиллари кенгаши номидан съезд секретариати қуйидаги составда сайланишини Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов таклиф қилди:

СЪЕЗД СЕКРЕТАРИАТИ

Абдураззоқов Б. А.	Жуманиёзова Г.	Қаюмов П.	Соатов Т.
Бобохонов М.	Зинин Т. Г.	Мороз И. К.	Саидов А.
Бойимбетов Т.	Исҳоқов Қ.	Ниёзов Ш.	Тоиров К.
Верткова Л. М.	Истомин Б. М.	Пайғомов А.	Холмуратов П.
Головачев И. И.	Каримов А.	Ражабова М. Р.	Хайруллаев Ш. К.
			Шонеъматов Р. К.

Андижон область партия комитетининг биринчи секретари Б. Раҳимов область партия ташкилотлари делегациялари вакилларининг кенгаши номидан сўзга чиқиб, съезднинг редакция комиссиясини сайлашни таклиф қилади.

СЪЕЗДНИНГ РЕДАКЦИЯ КОМИССИЯСИ

Архангельский В. А.	Эшчонов Р.	Лисин В. Д.	Светленко Г. Г.
Асомов С.	Камолов У. Х.	Нажимов Ғ.	Тимофеев Н. Ф.
Жумамуротов Х.	Камолов Х.	Новицкий Б. А.	Титков И. К.
Есенбоев З. И.	Қориев М.	Острецова В. Р.	Умаров Х.
Жўраева Х.	Кўчиев Ж.	Петров В. Н.	Шохназаров Р. А.
			Ёқубов Ш.

Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Муртазоев область партия ташкилоти делегацияларининг вакиллари кенгашининг топшириғига биноан Мандат комиссиясини сайлашни таклиф қилади.

СЪЕЗДНИНГ МАНДАТ КОМИССИЯСИ

Ананишев А. Н.	Дрижак И. П.	Қўчқоров И.	Тюпко В. А.
Арсентьев В. Б.	Илюхин А. М.	Овезов Б.	Ҳамроқулов С.
Асомов Х.	Қодиров В.	Окунский В. В.	Холхонов Х.
Аҳмадалиева Ш.	Қамбаров Т.	Орлов Г. М.	Хусниддинов И. Қ.
Аҳмедов С. А.	Клеменов Е. А.	Рассоха А. П.	Шипилова А. А.
Бобоназаров Р.	Кузьмин В. П.	Рибалко В. И.	Элбоев Б.
Гаврилов А. Ф.	Қурбонбоев Н.	Сазонова Л. И.	Яковлева Е. И.
Жалилов И.	Курзанов Н. Н.	Сорокин И. Т.	

Съезднинг кун тартиби ва ишлаш тартиби бир овоздан тасдиқланади.

СЪЕЗДНИНГ КУН ТАРТИБИ

1. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ҳисоботи. Докладчи — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов.

2. Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг ҳисоботи. Докладчи — Ревизия комиссиясининг раиси ўртоқ К. Каримов.

3. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971-1975 йилларга беш йиллик планига доир КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳаси тўғрисида доклад. Докладчи — Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. Ж. Худойбердиев.

4. Ўзбекистон Компартиясининг раҳбар органларини — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетини ва Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясини сайлаш.

Раислик қилувчи — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари **В. Г. Ломоносов** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладини қилиш учун КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидовга** сўз беради.

Шундан кейин раислик қилувчи — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Н. М. Матчонов** Ўзбекистон Коммунистик партияси ревизия комиссиясининг ҳисобот доклади учун шу комиссиянинг раиси **К. Каримовга** сўз беради.

Докладлар юзасидан музокаралар бошланди Тошкент область партия комитетининг биричи секретари **М. М. Мусахонов** музокараларни бошлаб берди.

Съезднинг Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раиси **Н. Ж. Худойбердиев** раислик қилган кечки мажлисида музокаралар давом эттирилди. Докладларни муҳокама қилишда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари **Қ. Камолов**, Сирдарё областидаги Ленин номли совхоз директори **М. Дадажонов**, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари **Қ. Муртазоев** қатнашдилар.

Съезд мандат комиссиясининг докладини тинглади. Бу комиссиянинг раиси **Г. М. Орлов** доклад қилди.

Фарғона областидаги 8-қурилиш трестининг бошқарувчиси **А. С. Алтухов** минбарга чиқади. Шундан кейин музокараларда Наманагандаги шойи ва костюмбоп газламалар комбинати партия комитетининг секретари **К. З. Давличарова**, Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри **С. М. Мамарасулов**, Самарқанддаги «Красний двигатель» заводининг наладкачиси **Д. Ғиёсов** сўзга чиқдилар.

Танаффусдан кейин раислик қилувчи — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **И. Г. Анисимкин** Андижон область партия комитетининг биринчи секретари **Б. Р. Раҳимовга** сўз берди. Шундан кейин Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти **О. Содиқов**, Ўзбекистон чорвачилик илмий тадқиқот институтининг экспериментал «Красний водопад» базасининг сут соғувчиси **А. И. Чудная**, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари **Қ. Аҳмедов**, Сурхондарё областидаги «Советобод» совхозининг бригада бошлиғи **Ш. Қудратов**, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари **М. Худойберганов**, Олмалиқ шаҳридаги мактаб-интернат директори **Л. Т. Усинина** сўзга чиқдилар.

Съездда Озарбайжон, Белоруссия, Латвия, Туркманистон Компартиялари Марказий Комитетлари ва КПСС Иваново область комитетидан олинган табриклар ўқиб берилди.

Делегатлар съезд қатнашчиларига қизғин салом топширган ёш ленинчиларни самимий кутиб олдилар.

Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съезди ўз ишини давом эттирмоқда. (ЎзТАГ).

УКРАИН ХАЛҚИНИНГ АЖОЙИБ ҚИЗИ

МОСКВА, 1 март. (ТАСС). Бугун ССР Иттифоқи Большой театрига кўпгина совет республикаларининг намояндалари келишди. Улар халқлар озодлиги, қардошлиги учун курашни ўз ҳаёти ва ижодиётининг мақсади қилиб олган санъаткор ва инсонга — украин халқининг ажойиб қизи Леся Украинкага меҳр-муҳаббат ва ҳурмат туйғуларини изҳор этмоқ учун келишган эди.

Тантанали мажлис президиумида Бутуниттифоқ юбилей комитетининг аъзолари — ёзувчилар, маданият арбоблари, олимлар, пойтахт жамоатчилигининг ва социалистик мамлакатлар қардош адабиётларининг вакиллари ўтиришибди. Меҳмонлар орасида Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Овчаренко бошчилигидаги Украина ССР ҳукумат делегацияси ҳам бор.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев ўртоқларни мажлис аҳли самимий кутиб олди.

Бутуниттифоқ юбилей комитетининг раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Николай Тихонов тантанали мажлисни очиб, Леся Украинка ижодини қисқача таърифлаб берди.

Николай Тихонов нутқининг охирида жаҳон тинчлик кенгашининг телеграммасини ўқиб эшиттирди.

Академик шоир Микола Бажан, Москва ёзувчилари ташкилоти правлениесининг секретари Сергей Наровчатов, РСФСР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари Людмила Татьяничева, Грузин шоираси Марика Бараташвили, Белоруссия ёзувчилар союзи правлениесининг иккинчи секретари Иван Шамякин ва бошқалар эташин шоира ижодининг кўп қиррали эканлиги тўғрисида, унинг бошқа миллатлар намояндалари билан алоқалари ҳақида гапирдилар.

Украина ССР делегациясининг раҳбари, Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Овчаренко сўзга чиқди.

Украина ва Москва санъат усталари берган концертда шоиранинг жарангдор сўзлари, у ёзган драматик асарлардан парчалар, совет композиторларининг украин халқи улуғ қизига бағишлаган асарлари янгради.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҲИСОБОТИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Делегат ўртоқлар!

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVII съездидан буён орадан беш йил вақт ўтди. Шу даврда мамлакат ичида ҳам, шунингдек халқаро ҳаётда ҳам жуда катта тарихий аҳамиятга эга бўлган ғоят муҳим воқеалар рўй берди. Ўтган йилларнинг асосий мазмуни КПСС XXIII съездининг қарорларини бажариш учун Коммунистик партия ва совет халқи олиб борган жуда катта курашдан иборат бўлди. Партия Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ленинча бош йўлга қатъий амал қилиб, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришга, совет халқининг фаровонлигини ва маданий савиясини янада оширишга, Ватанимизнинг мудофаа қудратини ҳар томонлама мустаҳкамлашга қаратилган катта сиёсий ва иқтисодий чораларни ижодий ва изчиллик билан ишлаб чиқиб, амалга ошира вердилар. Партия бутун дунёда тинчликни сақлаш учун актив кураш олиб борди, совет кишиларига тинч меҳнат қилиш шароитини таъминлаб берди.

Бугун биз зўр мамнуният билан шуни қайд қиламизки, ленинча сиёсатнинг доноли ги ва ҳаётийлиги, Коммунистик партия узоқни кўриб раҳбарлик қилаётганлиги туфайли партия XXIII съездининг Директивалари энг муҳим иқтисодий ва социал кўрсаткичлар бўйича муваффақиятли бажарилди. Миллион-миллион совет кишиларининг бунёдкорлик меҳнати умумхалқ мулкига янги катта ҳисса бўлиб қўшилган моддий ва маънавий бойликларда ўзининг реал ифодасини топди.

КПСС Марказий Комитети ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини бутун чоралар билан ошириш, уни ҳар томонлама интенсивлаштириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, халқ хўжалигини планлаштиришни ва бошқаришни такомиллаштириш йўлини қатъият билан ўтказиб келди.

Социалистик экономика бундан олдинги беш йилдагига нисбатан тез суръатлар билан ва тағин ҳам самаралироқ ривожланди. Миллий даромад 1965 йилдагидан 41 процент ошиб кетди. Саноат ишлаб чиқаришнинг ҳажми бир ярим баравар кўпайди. Халқ хўжалигига жами 352 миллиард сўм капитал маблағ сарфланди. Қишлоқ хўжалигини юксалтириш ишларининг ғоят катта программаси бажарилди **(Қарсаклар)**.

Социалистик ижтимоий муносабатларни такомиллаштириш, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида янги муваффақиятлар қўлга киритилди. Ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи, СССР халқларининг дўстлиги, совет жамиятининг маънавий-сиёсий бирлиги партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети теварагида совет халқининг бузилмас даражадаги жипслашганлиги тағин ҳам мустаҳкамроқ бўлиб қолди. Давлатимизнинг ҳозирги замондаги туб проблемаларни ҳал этишга ўтказаётган таъсири анча кучайди. КПСС XXIII съездидан кейин ўтган давр ичида партия фаолиятининг асосий **сиёсий ва иқтисодий якунлари мана шундан иборатдир.**

Партия социал ривожланиш масалаларига тинимсиз эътибор бериб келди. Халқнинг турмуш даражасини ва маданиятини оширишга доир катта-катта чора ва тадбирлар комплекси амалга оширилди. Аҳолининг реал даромадлари мўлжалланган 30 процент ўрнига 33 процент ошди. 518 миллион квадрат метр уй-жой бинолари қурилди. 55 миллион нафар совет кишилари ўзларининг уй-жой шароитларини яхшилаб олдилар. Фан ва маданият янада ривож топди. Шуни айтиш қувонарлики, жаҳондаги илмий ходимлардан ҳар тўрт кишининг бири советлар мамлакатининг гражданидир!

Идеология соҳасида партия ўзининг куч ва ғайратини янги кишини тарбиялаш — барча совет кишиларининг марксча-ленинча дунёқарашини, коммунистик онглилигини ва юксак маънавий фазилатларини шакллантириш, уларни коммунизмнинг актив қурувчилари, ватанпарвар ва интернационалист кишилар қилиб тарбиялаш масалаларига қаратди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги, Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги ва илмий коммунизм назариясининг асосчилари Карл Маркс билан Фридрих Энгельснинг 150 йиллиги байрам қилинганлиги жаҳоншумул аҳамиятга эга воқеалар бўлди, марксизм-ленинизмнинг чинакам тантанасига айланди. Бу буюк юбилейлар Маркс ва Ленин ғояларининг, Улуғ Октябрь ғояларининг улуғворлигини ва ниҳоят даражада ҳаётийлигини зўр куч билан намойиш қилди.

Мамлакатимизда коммунизм қурилиши мураккаб **халқаро вазиятда** борди. Шу йиллар ичида социалистик давлатларнинг бузилмас иттифоқи, уларнинг бутун дунёдаги революцион, озодлик ва антиимпериалистик кучлар билан дўстлиги ва ҳамкорлиги тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамланди.

Бизнинг партиямиз марксизм-ленинизм принциплари асосида коммунистик ҳаракатни ғоявий-сиёсий жиҳатдан жипслаштириш йўлини оғишмай ўтказиб келмоқда. КПСС ва бошқа қардош партияларнинг ҳаракати туфайли 1969 йилда Москвада коммунистик ва ишчи партияларнинг халқаро кенгаши бўлиб ўтди. Кенгаш коммунистик сафларнинг, барча революцион ва демократик кучларнинг бирлигини мустаҳкамлашнинг сиёсий платформасини — империализмга қарши биргаликда кураш олиб бориш программасини ишлаб чиқди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг **тинчликсевар ташқи сиёсатини** ҳамма эътироф қиладиган бўлиб қолди. Ватанимизнинг халқаро мавқеи, нуфузи ва обрўйи ҳар қачонгидан ҳам мустаҳкам ва бақувватдир. Қаҳрамон Ҳинди-Хитой халқларининг Америка агрессиясига қарши олиб бораётган курашини, араб мамлакатларининг Исроил босқинчиларига қарши, Яқин Шарқда адолатли тинчлик ўрнатиш учун олиб бораётган курашини СССР актив равишда қўллаб-қувватламоқда. Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида тузилган шартнома Европадаги халқаро вазиятни юмшатиш учун катта ижобий аҳамиятга эга. Меҳнаткашлар партиянинг ташқи сиёсат йўлини якдиллик билан қўллаб-қувватламоқдалар.

Совет мамлакати куч ва қудратга тўлиб КПСС XXIV съезди сари бормоқда. Бу съезд коммунизм йўлидаги катта босқич бўлади. Съезд партия ва халқнинг кейинги йиллардаги ҳар томонлама фаолиятини якунлайди, коммунистик қурилишнинг бундан буёнги вазифаларини белгилаб беради, СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик планига доир Директиваларни тасдиқлайди.

КПСС XXIV съездининг янги беш йилликка мўлжалланган ва матбуотда эълон қилинган Директивалари лойиҳасини совет кишилари ниҳоят даражада қизиқиб ва ватанпарварлик ғайратлари жўш уриб ўрганмоқдалар ва муҳокама қилмоқдалар. Катта сиёсий ва давлат аҳамиятига эга бўлган бу ҳужжатда совет жамиятини ривожлантиришнинг яқин йилларга мўлжалланган асосий йўллари белгилаб берилди, халқ хўжалигини янада оғишмай юксалтиришнинг, совет халқининг турмуш даражасини оширишнинг кенг программаси ишлаб чиқилди. Бу ҳужжатда партиянинг ленинча бош йўли ёрқин ифодаланди.

«Беш йилликнинг асосий вазифаси, — дейилади Директивалар лойиҳасида,— социалистик ишлаб чиқаришни юксак суръатлар билан ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш фан-техника тараққиёти ва меҳнат унумдорлигини ўстиришни жадаллаштириш негизида халқ ҳаётининг моддий ва маданий даражасини анча юксалтиришни таъминлашдан иборатдир».

Барча совет кишилари каби Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам Коммунистик партиянинг тўққизинчи беш йилликка мўлжалланган планларини якдиллик билан маъқуллаб, қўллаб-қувватламоқдалар, бу планларни амалга ошириш учун курашга ўзларининг бутун кучларини сарфлашга маҳкам бел боғлаганликларини айтмоқдалар. **(Қарсаклар).**

Партия ўзининг XXIV съездига ғоявий ва ташкилий жиҳатдан тағин ҳам бақувватроқ бўлиб, тарихий тажриба билан бойиган ҳолда келмоқда. Совет жамиятининг раҳбар кучи бўлган партиянинг роли ошди, унинг омма билан алоқаси кенгайди ва мустаҳкамланди, партия билан халқнинг бирлиги тош-метиндек бақувват бўлиб қолди.

КПСС XXIV съездига тайёргарлик умумхалқ ишига айланди. Съездни муносиб кутиб олиш учун кенг авж олиб кетган социалистик мусобақада ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, совет зиёлилари жонажон партияга бўлган ўзларининг муҳаббатларини изҳор қилмоқдалар, партия сиёсатини қизғин маъқулламоқдалар. Коммунистлар, барча совет кишилари В. И. Ленин васиятига амал қилиб «пухта ва диққат-эътибор билан ўйланган муштарак меҳнат билан, муштарак куч ва ғайрат билан... хўжалик қурилишининг **қайта ишлаб чиқилган амалий** тажрибасини съездга олиб келишга» интилмоқдалар.

Ўзбекистон меҳнаткашлари бутун партия ва совет халқи билан бир сафда туриб КПСС XXIV съездини кутиб олмоқдалар. **Улар коммунистик қурилиш ишига қўшаётган ҳиссаларини йилдан-йилга кўпайтирмоқдалар. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVII съезди қўйган асосий вазифалар муваффақиятли бажарилди.** Саккизинчи беш йиллик якунлари бўйича Тошкент области ва Самарқанд шаҳри Ленин орденлари билан, Хоразм области Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди. Илғор корхоналар, қурилишлар, колхозлар ва совхозлар, фан ва маданият муассасаларидан 37 таси ҳукуматнинг юксак мукофотлари билан тақдирланди. **(Қарсаклар).**

Мукофотланган коллективларни меҳнатларига берилган юксак баҳо билан съездимиз номидан муборакбод қилишга, уларга социалистик Ватан равнақи йўлида янги ижодий муваффақиятлар тилашга рухсат этгайсиз, делегат ўртоқлар! **(Қарсаклар).**

Муваффақиятларимизнинг ҳаммаси Ўзбекистон ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари ва зиёлилари қилган ажойиб меҳнатнинг самараларидир. Бу — КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати ҳар доим бериб турган ёрдам ва эътиборнинг, республика партия ташкилоти сиёсий ва ташкилотчилик фаолиятининг натижасидир.

Ўзбекистон Коммунистик партияси — КПССнинг ажралмас қисмидир, унинг жанговар отрядларидан биридир. У ўзининг XVIII съездига ғоявий жиҳатдан чиниқиб, ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланиб, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳар қандай вазифаларини ҳал қила оладиган бўлиб келди. Унинг сафлари КПССнинг ленинчи Марказий Комитети теварагида ҳар қачонгидан ҳам кўра кўпроқ жипслашган. **(Қарсаклар).**

Марказий Комитетнинг ҳисобот даврида қилган ишларини Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVIII съездига айтиб беришга ва партия ташкилотининг энг муҳим вазифаларига тўхталиб ўтишга рухсат этгайсиз.

I. ЎЗБЕКИСТОН СОЦИАЛИСТИК ИНДУСТРИЯСИНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШ УЧУН

Ўртоқлар!

Саноат социалистик экономиканинг асоси бўлиб келди ва асоси бўлиб қолмоқда. Ҳисобот даврида Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитети КПСС XXIII съездининг Директиваларига амал қилиб, республика индустриясининг барча тармоқларини ривожлантиришга, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишга катта эътибор берди.

Беш йил ичида махсулот ишлаб чиқариш 35 процентдан зиёдроқ кўпайди. Тошкент, Сирдарё, Сурхондарё, Қашқадарё ва Бухоро областларида саноат ишлаб чиқаришини анча тезрок суръатлар билан ўстириш таъминланди. Кўмир қазиб чиқариш, прокат, цемент ишлаб чиқариш, қишлоқ хўжалик машиналари, шу жумладан пахта териш машиналари ишлаб чиқариш борасида беш йиллик план топшириқлари ошириб бажарилди. Пландан ташқари юзлаб миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Саноатда фақат сон жиҳатидангина эмас, шу билан бирга сифат жиҳатидан ҳам катта ўзгаришлар рўй берди. Янги тармоқлар ва корхоналар вужудга келди. Беш йиллик мобайнида бунёд қилинган ва тез суръатлар билан ривожланаётган олтин қазиб чиқариш, тракторсозлик саноатлари билан ҳақли равишда фахрланамиз. Рангли металлургия ривожланиб, кон-саралаш саноатидан кон-металлургия саноатига айланди. Химиявий толалар ва органик синтез маҳсулотлари ишлаб чиқариш бошлаб юборилди. Саноат маҳсулотининг бир қанча энг муҳим турларини ишлаб чиқариш борасида Ўзбекистоннинг умумиттифоқ миқёсидаги роли анча кўтарилди.

Ҳисобот даврида партия ташкилоти фан-техника тараққиётини бутун чоралар билан тезлаштириш йўлини қатъият билан ўтказишга киришди. Беш йил ичида янги техникага ва илғор технологияга оид 1500 га яқин катта тадбирлар амалга оширилди, машиналар, асбоблар, халқ истеъмоли молларининг кўпгина янги турларини кўплаб ишлаб чиқариш бошлаб юборилди. Электрон-ҳисоблаш машиналари ва ташкилий техника, меҳнатни илмий ташкил этиш кенгроқ қўлланиладиган бўлиб қолди. Рационализаторлик таклифларини ва ихтироларни жорий қилиш натижасида 200 миллион сўмдан кўпроқ маблағ тежалди.

Саноат ишлаб чиқаришидаги ўсишнинг анчагина қисми меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қўлга киритилди. Маҳсулот таннархи пасайтирилди, бошқа техникавий-иқтисодий кўрсаткичлар яхшиланди. Буюмларнинг 16 турига давлат Сифат белгиси берилди. Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар беш йиллик мобайнида жаҳондаги 90 мамлакатга юборилиб турди.

Иқтисодий ислоҳот индустриянинг ривожланишига самарали таъсир қилмоқда. У иқтисодий методлар ва омилларнинг аҳамиятини кучайтирди, корхоналарнинг хўжалик мустақиллигини ва ташаббусини кенгайтирди, коллективларнинг ўз фаолиятлари натижаларидан моддий манфаатдорлигини ва масъулиятини оширди. Ҳозирги вақтда республикадаги саноат корхоналарининг жуда кўпчилиги янги система асосида ишламоқда, улар олинаётган фойданинг 90 процентдан кўпроғини бермоқда. Бу корхоналар ишининг натижалари XXIII съездда, КПСС Марказий Комитетининг 1965 йилги сентябрь Пленумида ва бошқа пленумларида ишлаб чиқилган партия иқтисодий сиёсати тўғри ва ҳаётий сиёсат эканлигини яққол кўрсатиб турибди.

Қорақалпоғистон Автоном Республикасида ва Ўзбекистоннинг барча областларида индустрияни ривожлантиришга катта эътибор берилди. Беш йиллик мобайнида саноатдаги асосий фондлар 1,7 баравар кўпайди, юзга яқин катта корхоналар ва ишлаб чиқаришлар ишга туширилди. Электр энергетика, машинасозлик, химия ва газ саноати, рангли металлургия, яъни республикамизнинг бутун халқ хўжалигида техника тараққиётини белгилаб бераётган тармоқлар илдам суръатлар билан ривожланиб борди.

Электр энергетикада беш йиллик ичида 2 миллион киловаттли янги қувватлар ишга туширилди, бу эса Совет ҳокимиятининг бундан олдинги барча йиллари давомида ишга туширилган қувватларга тенг деса бўлади. Электр энергия ишлаб чиқариш 1,6 баравар кўпайтирилди ва 18 миллиард киловатт-соатдан ошиб кетди. Областларнинг ҳаммаси ва Қорақалпоғистон АССР электр энергия билан марказлаштирилган ҳолда таъминланадиган бўлиб қолди, қишлоқ районларини электрлаштириш асосан тугалланди. Электр станцияларида 14 та йирик энергоблоклар ва агрегатлар комплекс автоматлаштирилди.

Ёқилғи саноатида прогрессив ёқилғи турларининг салмоғи 95 процентга етди. Ҳозир ҳам Ўзбекистон арзон зангори ёқилғининг мамлакатдаги энг катта районларидан бири бўлиб турибди.

Газ қазиб чиқариш беш йил ичида икки бараварга яқин кўпайди ва 1970 йилда 32 миллиард куб метрдан ошиб кетди. Учқир, Шимолий ва Жанубий Муборак, Қорахитой ва Қорабайир янги газ конлари ишга туширилди. Бешта газ қувури, шу жумладан Ўрта Осиё — Марказ, Бухоро газ конлари райони. — Тошкент — Фрунзе — Олмаота газ қувурлари қурилди.

Химия саноатида Олмалиқ химия заводи рекорд бўларли даражадаги қисқа муддат ичида қуриб битказилди. Фарғонадаги азотли ўғитлар заводининг ва Навоий химия комбинатининг иккинчи навбатлари ишга туширилди, Чирчиқ электр химия комбинатининг қуввати оширилди. Марказий Комитет, республика ҳукумати, Тошкент, Фарғона ва Бухоро область партия ташкилотлари қилган катта ишлар натижасида Ўзбекистонда минерал ўғитлар ишлаб чиқарадиган қувватлар икки баравар кўпайди ва 5,8 миллион тонна минерал ўғит ишлаб чиқариладиган бўлиб қолди. Мана шуларнинг ҳаммаси химиявий маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўстиришнинг ҳар йилги ўртача суръатини 12 процентга етказишга имкон берди. Эндиликда биз республикамизнинг минерал ўғитларга бўлган эҳтиёжларини ўзимиз тўла равишда қондирмоқдамиз.

Рангли металлургия саноатининг партия XXIII съездининг республикада олтин қазиб чиқарувчи саноат барпо қилиш ва Олмалиқ кон-металлургия комбинатини ривожлантириш тўғрисидаги Директивалари муваффақиятли бажарилди. КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг жуда катта ёрдами туфайли Олмалиқ рух заводи, Мурунтов кон-металлургия корхонаси, Чодакдаги олтин ажратиб олиш комплекси ва Кўчбулоқ маъдан кони ниҳоят қисқа муддатлар ичида қуриб битказилди. Олтин ишлаб чиқариш қарийб уч, тозаланган мис ишлаб чиқариш уч баравар олтингугурт кислотаси ишлаб чиқариш 1,6 баравар кўпайтирилди. Рух, кадмий, қаттиқ қотишмадан ясаладиган металл қирқувчи инструмент ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Тармоқлардаги фондларнинг маҳсулот бериш даражаси 28 процент оширилди, рентабеллик анча ошди.

Машинасозлик саноатида «Ташсельмаш» заводи, Чирчиқ трансформатор заводи, Андижон машинасозлик заводи ва бошқа кўпгина заводлар реконструкция қилинди ва кенгайтирилди. Тошкент трактор заводи ва Самарқанд лифтсозлик заводининг биринчи навбати ишга туширилди.

Пахта териш машиналари, культиваторлар, тўқимачилик саноатига керакли ускуналар ишлаб чиқариш 35-40 процент, куч трансформаторлари, асбоблар ва автоматлаштириш воситалари ишлаб чиқариш икки баравар кўпайтирилди.

Беш йил ичида машиналар, асбоблар ва механизмларнинг 50 та янги типини кўплаб ишлаб чиқариш ташкил этилди. Булар орасида тўрт қаторли «Ўзбекистон» пахта териш машиналари, ер текислайдиган экскаваторлар, комплектли трансформатор подстанциялари, пассажир лифтлари, пахта тозалаш, тўқимачилик саноатига керакли ускуналар ва бошқа буюмлар бор. Машинасозлик корхоналарида босим кучи билан металл қуйиш усули, пайвандлашнинг прогрессив турлари, пластмассалар ва синтетик олмосдан ясалган инструментлар кенг қўлланиладиган бўлиб қолди.

Оғир индустрия тармоқлари тез суръатлар билан ривожлантирилганлиги унинг салмоғини ошириб, 39 процентдан 42 процентга етказишга **имкон берди.**

Геология хизмати ходимлари халқ хўжалигини ривожлантиришга катта ҳисса қўшмоқдалар. Улар олтин, мис, табиий газ запасларини кўпайтириш планларини ошириб бажардилар. Беш йил ичида битта висмут кони, учта олтин кони, тўртта газ кони, битта плавик шпат кони ва қурилиш материаллари қазиб олинадиган 80 та кон саноат йўли билан ўзлаштириш учун топширилди. Олмалиқ комбинатини фойдаланишга тахт қилиб қўйилган мис запаслари билан таъминлаш даражаси оширилди. Мурунтов кон-металлургия корхонасининг хом ашё базаси анча кенгайтирилди, натижада корхонанинг иккинчи навбатини қуришга имкон туғилди.

Ўтган давр ичида **партия ташкилоти пахта тозалаш саноатини** ривожлантиришга кўп эътибор берди. Саноатнинг бу тармоғига 165 миллион сўм, яъни ўтган беш йилдагига қараганда 1,6 баравар кўп маблағ сарфланди. Бу саноат қувватлари 24 процент, Сирдарё, Қашқадарё ва Сурхондарё областларида эса икки баравар кўпайтирилди. Илгари бу областларда етиштирилган пахтанинг кўп қисми бошқа районлардаги пахта заводларига олиб бориб тозаланар эди. Етиштирилаётган пахтанинг ҳаммаси қоп-қанорсиз ташиладиган бўлди. Бундан келадиган иқтисодий самара 34 миллион сўмни ташкил этди.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқараётган индустрия тармоқлари янада ривожлантирилди. Чарм пойафзал ишлаб чиқариш 30 процент, шойи-газламалар ишлаб чиқариш 35 процент, мева-сабзавот консервалари ишлаб чиқариш 1,4 баравар, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш 1,5 баравар ва рўзғор холодильниклари ишлаб чиқариш икки баравар кўпайтирилди.

Бугун биз экономикани ривожлантириш якунларини кўриб чиқар ва ижобий силжишлар рўй берганлигини қайд қилар эканмиз, камчиликларни ҳам кўрсатиб ўтишимиз керак. Ҳисобот даврида бизнинг саноатимиз беш йиллик план топшириқларида кўзда тутилган ўсиш суръатларини таъминламади. Бунинг асосий сабаби шуки, саноат ишлаб чиқаришининг умумий ҳажмида анчагина катта салмоққа эга бўлган енгил саноат ва озиқ-овқат саноати орқада қолиб борди.

1966—1970 йилларда енгил саноатга ўтган беш йилдагига қараганда 1,7 баравар кўп маблағ сарфланган бўлса ҳам, аммо маҳсулот ишлаб чиқариш кўзда тутилган 38.7 процент ўрнига фақат 32 процент кўпайди. Озиқ-овқат саноати министрлиги бўйича ҳам ўсиш суръатлари планда кўрсатилганига қараганда анча камроқ бўлди.

Ишлаб чиқариш қувватларидан қониқарли фойдаланилмаётганлиги қолоқликнинг асосий сабабларидан бири бўлиб турибди. Наманган шойи ва костюмбоп газламалар комбинатида, Андижон трикотаж фабрикасида ва Фарғона пойафзал фабрикасида қувватлардан яхши фойдаланилмаган. Тошкент тўқимачилик комбинати ёмон ишлайдиган бўлиб қолди. 1970 йилда нон-булка, алкоголсиз ичимликлар, минерал сув ишлаб чиқарадиган қувватлардан ва айниқса синтетик ювиш воситалари ишлаб чиқарадиган қувватлардан етарли равишда фойдаланилмади. Мана шу камчиликларнинг ҳаммаси айниқса янги корхоналарда етакчи касбларга эга бўлган кадрлар етарли тайёрланмаганлиги ва сақлаб қолинмаганлиги натижасида ҳам рўй берди.

Озиқ-овқат саноати министрлигининг раҳбарларига шу тармоқнинг ишида жиддий камчиликлар борлиги, кўпгина корхоналар иш билан етарли таъминланмаганлиги бир неча марта кўрсатиб ўтилган бўлса ҳам, аммо бундан тегишли хулосалар чиқариб олинмади.

Бошқа саноат тармоқларининг, яъни машинасозлик, қурилиш материаллари, химия саноатининг бир қанча корхоналарида, жумладан Фарғонадаги азотли ўғитлар заводида ва Самарқанддаги суперфосфат заводида ишлаб чиқариш қувватларидан етарли равишда фойдаланилмаётир. Биз бундай аҳволга индамай қараб туролмаймиз. Қувватларни тезроқ ишга тушириш ва ўзлаштириш — катта халқ хўжалик вазифасидир. Партия комитетлари, министрликларнинг ва корхоналарнинг раҳбарлари бу ишни қунт билан амалга оширишлари, ҳар бир янги агрегатдан, станокдан, механизмдан яхшироқ фойдаланишга меҳнаткашларни сафарбар қилишлари, айниқса янги қурилишлар учун кадрлар тайёрлашни кенгайтиришлари лозим.

КПСС Марказий Комитетининг 1969 йилги декабрь Пленуми кўрсатиб ўтганидек, иқтисодий ўсишнинг сифатини таъминлайдиган омиллар—ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини кескин равишда ошириш, меҳнат унумдорлигини ҳамма жойда ва анча кўпайтириш вазифаси экономикани ривожлантиришда хўжалик қурилишининг хилма-хил барча масалалари орасида биринчи ўринга қўйилмоқда.

Республикадаги кўпгина корхоналарнинг, бутун-бутун индустрия тармоқларининг коллективлари меҳнат унумдорлигини тез суръатлар билан ўстиришга эришдилар. Рангли металлургия, газ саноати, химия саноати ва маҳаллий саноатда, қишлоқ хўжалиги машинасозлигида меҳнат унумдорлиги 40-55 процент ошди. Бироқ умуман олганда меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари ҳали ҳам суст. Қурилиш материаллари саноати ва пахта тозалаш саноати министрликларининг корхоналарида меҳнат унумдорлигини ошириш айниқса суст бормоқда. Бу саноат тармоқларида ишлаб чиқаришни ўстиришга асосан ишлаб турган ходимларни кўпайтириш йўли билан эришилди.

Область ва шаҳар партия комитетларининг, бошланғич партия ташкилотларининг баъзилари ҳали ҳам ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, ички резервларни топиб ишга солишга коллективларни сафарбар қилиш масалаларига кам эътибор бермоқдалар. Андижон, Наманган, Сирдарё областларида саноат маҳсулотини ишлаб чиқаришда эришилган ютуқнинг ҳаммаси ишлаб турган ходимларни кўпайтириш йўли билан қўлга киритилди. Меҳнат унумдорлиги эса беш йил ичида ўсиш у ёқда турсин, балки пасайиб кетди.

Саноатнинг бир қанча тармоқларида меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари ўртача иш ҳақининг ўсишидан орқада қолаётганлигига ҳам индамасдан ўтиб бўлмайди. Бу фарқ қурилиш материаллари саноатида 23 процентни, озиқ-овқат саноатида 18 процентни, енгил саноатда 15 процентни ташкил қилди. Бу нонормал тенденция меҳнатни ташкил этиш ва нормалаш яхши йўлга қўйилмаганлигининг, иш вақти кўп нобуд бўлаётганлигининг оқибатидир.

Вазифа шуки, саноатда фан-техника тараққиёти суръатларини тезлаштириш, илғор тажрибани тезроқ жорий қилиш, қўл меҳнатини бутун воситалар билан қисиб чиқариш, ишлаб чиқаришни, айниқса, ёрдамчи ишларни комплекс механизациялаштиришни ва автоматлаштиришни кенгроқ амалга ошириш, меҳнатни илмий ташкил этишни кенг жорий қилиш зарур. Ҳозирги кунда директор ҳам, инженер ҳам, ҳар бир ишчи ҳам, партком секретари ҳам, ҳар бир коммунист ҳам корхонада фан ва техника ютуқларини жорий қилиш учун жон куйдириши лозим. Партия шуни талаб қилади, турмушимизнинг талаби ҳам шу.

Маҳсулот сифатини яхшилаш ҳозирги замон шароитида энг муҳим иқтисодий ва сиёсий вазифаларнинг бири бўлиб қолди. Бу соҳада ҳам республикамизда бир талай ишлар қилинди. Аммо ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар орасида паст навли маҳсулотлар ҳали ҳам кўп. Баъзи машиналардан, пойафзал, пайпоқ, трикотаж буюмларидан, нон-булка, сут маҳсулотлари ва бошқа маҳсулотлардан шикоят қилиб ёзилган хатлар ва рекламациялар келиб турибди. Маҳсулотни аттестациядан ўтказиш суръатлари пасайиб кетди.

Сифат учун кураш — совет маркасининг шарафи учун курашдир. Бу кураш партия ва хўжалик органларининг диққат марказида туриши лозим. Ҳар бир меҳнаткашни маҳсулотни Ватанимиз ва жаҳондаги энг яхши стандартларга мос бўлиб тушадиган, фақат яхши сифатли ва чиройли қилиб ишлаб чиқариш руҳида тарбиялаш, технология интизомини бузиш, брак маҳсулот чиқариш фактларига тоқат қилмайдиган бўлиш руҳида тарбиялаш зарур.

Халқ хўжалигини планлаштиришни ташкил этишни ва бошқаришни такомиллаштириш заминида социалистик экономикани ривожлантиришни тезлаштиришнинг жуда катта резерви бор. Очиқ кўриниб турган шу ҳақиқатни ҳаммамиз ўзлаштириб олишимиз керакки, ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг 1969 йилги декабрь Пленумида уқтириб айтганидек, ҳозирги замон шароитида ишларни бошқариш яхши йўлга қўйилмаса ва ишларни ташкил этиш такомиллаштирилмаса капитал маблағ ҳам, янги техника ҳам, ишчи ва колхозчиларнинг фидокорона меҳнати ҳам тегишли самара бермайди. Бошқарувнинг ўзи фанга айланмоқда. Бизнинг барча кадрларимиз мана шу фанни эгаллаб олишлари керак.

Министрликлар ва идоралар, корхоналарнинг раҳбарлари ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва бошқариш системасини ҳар доим такомиллаштириб боришлари, маъмурий бошқарув аппаратини қисқартиришга эришишлари, ҳамма нарсани тежашлари, ишлаб чиқаришни концентрациялаш ва ихтисослаштириш, бирлашмалар ва фирмалар тузиш ишларини қунт билан олиб боришлари мутлақо зарур. Ҳисоблаш техникаси ва ташкилий техника воситаларини, шунингдек автоматлаштирилган системаларни халқ хўжалигини бошқаришга астойдил жорий қилиш зарур. Яқинда бу масала Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида кўриб чиқилди, буларни тезроқ жорий қилиш чоралари белгилаб берилди.

Республикада ишлаб чиқарувчи кучларни оқилона жойлаштириш Госплан, министрликлар ва идораларнинг энг муҳим вазифасидир. Саноат корхоналарини ва уларнинг филиалларини асосан ўртача ва кичик шаҳарларда, ишчи посёлкаларида жойлаштириш, мана шу шаҳарлар ва посёлкалардаги меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланиш, хотин-қизларни, айниқса маҳаллий миллат хотин-қизларини ишлаб чиқаришга актив равишда тортиш зарур.

Экономикани бошқаришнинг ҳал қилувчи бўғинларидан бири бўлган министрликлар ва идораларнинг саноат тармоқларидаги ишларнинг аҳволи учун масъулиятларини ва ролларини ошириш зарур. Улар фан-техника тараққиёти учун, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун курашнинг асосий ташкилотчилари бўлишлари лозим.

Мана шу масалаларнинг ҳаммаси Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XXI пленумида чуқур анализ қилиб чиқилди, камчиликлар очиб ташланди ва саноат ишлаб чиқаришининг самарадорлигини янада ошириш борасида партия ташкилотларининг вазифалари белгилаб берилди. Республикамиздаги партия комитетлари, министрликлар ва идоралар бу вазифаларнинг бажарилишини таъминлашлари лозим.

Областлар, шаҳарлар, районлар саноатини тез суръатлар билан ривожлантириш соҳасида область, шаҳар ва район партия комитетларининг, ҳар бир ишлаб чиқариш коллективининг роли ва масъулияти янги шароитда тағин ҳам кучайди. Улар партия белгилаб берган планларни амалга оширувчи ташкилотчилар бўлишлари, меҳнаткашларнинг ижодий ташаббускорлигини, социалистик мусобақасини ривожлантира беришлари, янги ва илғор ташаббусларнинг ҳаммасини қўллаб-қувватлашлари лозим. Ҳар бир завод ва фабрикада ишлаб чиқариш фондларидан мумкин қадар тўла фойдаланишга, моддий ва меҳнат ресурсларини энг кам сарфлаган ҳолда давлат планлари ва топшириқларини сўзсиз бажаришга эришиш зарур.

Ҳисобот даврида **транспорт ва алоқанинг** барча турлари янада ривожланди. Юкларни ташиб бериш темир йўл транспортида 41 процент, автомобиль транспортида 58 процент кўпайтирилди. Ҳаво транспорти пассажирлар ташишни 1,6 баравар кўпайтирди. Алоқа корхоналарининг хизмат кўрсатиш ҳажми 1,7 баравар кўпайди.

Темир йўл транспортини техника билан қайта қуроллантириш ишлари тез суръатлар билан давом эттирилди. Ўзбекистон Коммунистик партияси XVII съездининг қарорларига мувофиқ янги Самарқанд — Қарши темир йўли ишга туширилди, Қўнғирот — Бейнов темир йўли ишга туширилиш арафасида турибди. Серқатнов участкаларнинг бир қанчасида иккинчи йўллар қурилди. Автомобиль транспортининг роли ошди, бултур ташилган жамики юкларнинг 90 процентдан кўпроғини автомобиль транспорти ташиб берди. Автомобиль йўллари қуриш икки баравар кўпайтирилди. Самолётлар парки янгиланди, республиканинг бир қанча шаҳарларида янги аэропорт бинолари қурилди. Алоқа корхоналари кўпайтирилди ва кенгайтирилди.

Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси, республика Автомобиль транспорти министрлиги, граждан авиацияси бошқармаси бундан буён ҳам транспортнинг ҳамма турларидан фойдаланиш самарадорлигини ошираверишлари ва уларнинг ишини яхшилай беришлари, транспорт воситаларини унумсиз бекор туриб қолишини мумкин қадар қисқартиришлари, пассажирларга хизмат кўрсатишда, ҳаракат хавфсизлигини таъминлашда жиддий камчиликларни йўқотишлари зарур.

Автомобиль йўлларини қуриш ва ободонлаштириш сифатини яхшилаш, техникадан унумлироқ фойдаланиш, Бухоро, Самарқанд ва Сирдарё областларининг яйлов зоналарида қурилаётган йўлларни тезроқ ишга тушириш керак.

Халқ хўжалигининг ўсиб бораётган талаблари ва меҳнаткашларнинг эҳтиёжлари алоқа ходимларидан амалдаги техника воситаларидан фойдаланишни кескин равишда яхшилашни, уларнинг иш сифатини оширишни, матбуот ва хатларни саралаш ва етказиб беришни тезлатишни, аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини оширишни талаб қилади.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва партия ташкилотлари **капитал қурилишга** кўп диққат ва эътибор бермоқдалар. Бу иш кенг миқёсда олиб борилди ва экономиканинг барча тармоқларини тез ўстиришни кўп жиҳатдан таъминлади.

Беш йиллик ичида давлат ва колхозлар республика халқ хўжалигини ривожлантиришга 13 миллиард 900 миллион сўм сарфладилар. Бу маблағ ўтган 15 йил ичида сарфланган капитал маблағларга тенг дейиш мумкин. Ўсиш суръатларининг бундай тезлатилишига техника тараққиёти, қурилиш ишлаб чиқаришини кенг кўламда индустрлаштириш, куч ва маблағларни ишга тушириладиган ва энг муҳим объектларга тўплаш асосида эришилди.

(Давоми 3-бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 2-бетда)

Қурилиш тағин ҳам юксак техникавий даражага кўтарилди, унинг ишлаб чиқариш базаси мустаҳкамланди, йирик қурилиш-монтаж ташкилотлари ва булар иш унуми юксак техника билан таъминланганлиги, қурилиш материаллари ва конструкциялари ишлаб чиқарадиган қудратли саноат корхоналари мана шу ишлаб чиқариш базасининг негизи бўлиб қолди. Аммо энг муҳими шуки, кадрлар ўсиб етишди ва бой амалий тажрибага эга бўлиб қолди. Қурилишда иқтисодий ислоҳот жорий қилина бошлади.

Область, шаҳар, район партия комитетлари бу муҳим участкага раҳбарликни яхшиладилар, бошланғич партия ташкилотларига кўпроқ эътибор бермоқдалар.

Мана шуларнинг ҳаммаси ишлаб чиқариш қувватларини ва объектларини ишга туширишни анча тезлаштиришимизга имкон берди. Масалан, Олмалиқда химия ва рух заводини қуриб битказишга фақат бир йилдан вақт кетди. Бу корхоналарни қуришда шонли бинокорларимиз ва монтажчиларимиз чинакам меҳнат шижоатини кўрсатдилар. Улар йирик саноат комплексларини ғоят қисқа муддатлар ичида бино қилиш мумкинлигини яққол исботладилар. Бу ишда Олмалиқ шаҳар партия комитетининг ва бошланғич партия ташкилотларининг хизмати оз эмас. Бу қурилишлар илғор тажриба мактаби бўлиб қолди, уларнинг илғор тажрибаси бутун республикага, жумладан Фарғона пойафзал фабрикаси, Наманғандаги шойи ва костюмбоп газламалар комбинати, Самарқанд чинни заводи сингари объектларда кенг ёйилди.

Бироқ қурилиш ишларида камчиликлар ва нуқсонлар ҳали ҳам бўлиб турибди. Баъзи областларда қурилиш-монтаж ташкилотларини ва уларнинг ишлаб чиқариш базасини ҳали ҳам кўнгилдагидек мустаҳкамлаб ололганимиз йўқ.

Республика Госплани, министрликлари ва идоралари маблағларни сочиб юбориш каби зарарли практикани тугатганлари йўқ. Қувватлар ва объектларни белгиланган муддатларда ишга тушириш, ишларнинг ҳажми ва меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича берилган планларни бажариш ҳамиша ҳам ўз вақтида таъминланаётгани йўқ, натижада капитал маблағларнинг самарадорлиги пасайиб кетмоқда, давлат маблағлари битмаган қурилишларда беҳуда банд бўлиб қолмоқда.

Капитал маблағларни ишга тушириладиган объектларга тўплаш ва бу маблағларни қурилиш муддатларининг нормаларига албатта мувофиқлаштириб тақсимлаш, лойиҳа-смета ҳужжатларини ўз вақтида ишлаб чиқиш ва ускуналарни ўз вақтида етказиб бериш ҳамма учун қатъий қонун бўлиб қолиши керак.

Қурилиш материаллари саноатини ва қурилиш индустриясини, айниқса, цемент, деворбоп, пардозбоп ва норуда материалларни ишлаб чиқаришни бундан буён ҳам илдамлик билан ривожлантираберши зарур.

Министрликлар ва идоралар қурилиш ишлаб чиқаришини индустрлаштириш ва механизациялаш даражасини ошириш йўлида тинмай иш олиб боришлари, меҳнат унумдорлигини белгиланган даражада оширишни таъминлашлари, ўз бўлинмаларида барқарор ишчи коллективларини вужудга келтиришлари, ислоҳотни кенг жорий қилишлари ва шу асосда қувватлар ҳамда объектларни белгиланган муддатларда юқори сифатли қилиб ишга туширишни таъминлашлари лозим.

Капитал қурилиш — моддий ишлаб чиқаришнинг етакчи тармоқларидан бири. Республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш, фан-техника тараққиётининг суръатлари, уй-жой проблемасининг ҳал қилиниши, аҳолининг маданий-маиший муассасалар билан таъминланиш даражаси капитал қурилишнинг муваффақиятли бўлишига ҳал қилувчи даражада боғлиқдир. Шу сабабли қурилиш ишларини бундан буён ҳам яхшилайбериш партия ташкилотларининг энг муҳим хўжалик ва сиёсий вазифасидир.

Коммунистик қурилиш миқёси ошиб бораётганлиги хўжалик соҳасидаги мустақиллик ваташаббускорлик кенгайтирилганлиги, топширилган иш учун масъулият ошиб бораётганлиги эндиликда корхоналар, ташкилотлар ва қурилишларнинг раҳбарлари олдига юксак талаблар қўймоқда. Раҳбар кадрлар ишлаб чиқариш техникаси ва экономикасини яхши билишлари, ташаббускор ва эпчил бўлишлари лозим.

Кадрларимизнинг энг биринчи бурчи шуки, улар бошқарув илмини ўрганиб олишлари, керак бўлиб қолганда эса бу соҳада қайтадан ўқиб ўз билимларини оширишлари лозим. Партия, совет ва хўжалик ташкилотлари раҳбар ходимларнинг илмий, техникавий ва иқтисодий билимларини ошириш тўғрисида ҳар доим ғамхўрлик қилишлари шарт.

Шу билан бирга оммавий касблар бўйича кадрлар тайёрлашни халқ хўжалигини ривожлантириш истиқболларини ҳисобга олиб кенгайтириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлашга, кишиларни меҳнатни ватанпарварлик бурчи деб биладиган қилиб тарбиялашга диққат ва эътиборни кучайтириб, ишловчиларнинг маданий-маиший шароити тўғрисида ғамхўрлик қилиш ва шу асосда кадрларнинг қўнимсизлигини кескин равишда камайтиришга эришиш зарур.

Директивалар лойиҳасига мувофиқ, янги беш йилликда саноатнинг асосий вазифаси социалистик экономикани, айниқса қишлоқ хўжалигини ва у билан алоқадор тармоқларни ривожлантиришнинг индустриал базасини кенгайтириш ва такомиллаштиришдан, ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини ва самарадорлигини оширишдан, маҳсулот сифатини жуда яхшилашдан иборат бўлади. Халқнинг ҳаётий эҳтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондириш манфаатларини кўзлаб саноат бундан буён ҳам ривожлантирилаберади.

Ўзбекистон ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажмини 46—49 процент кўпайтириш мўлжалланган.

Электр энергетикави, рангли металлургияни, химия, газ саноатларини ва енгил саноатни бундан буён ҳам тез суръатлар билан ривожлантириш, олтин, рух ва мис ишлаб чиқарадиган қувватларни кенгайтириш кўзда тутилади. Ирригация, пахта териш машиналари ва пахтачиликка керакли бошқа машиналарни ишлаб чиқариш анча кўпайтирилади, химиявий толалар ишлаб чиқариш кенг миқёсда ташкил этилади, минерал ўғитлар, шойи газламалар, ички трикотаж, чарм пойафзал, маданий-маиший ва рўзғор моллари, жумладан рўзғор холодильниклари ишлаб чиқариш анча кўпайтирилади.

Капитал маблағлар сарфлаш ҳажми беш йил ичида 1,6 баравар оширилади.

Ўзбекистоннинг шонли ишчилар синфи социалистик Ватанимизнинг бахт-саодати йўлида янги меҳнат муваффақиятларига эришади, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШНИ ТАЪМИНЛАЙЛИК

Ўртоқлар! Ҳисобот даврида Ўзбекистон Коммунистик партияси олдида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида мураккаб ва масъулиятли вазифалар турар эди. Бу вазифалар партиянинг қишлоқдаги сиёсатидан табиий равишда келиб чиқар эди. Мамлакатнинг ҳамма деҳқонлари партиянинг қишлоқдаги сиёсатини жуда яхши тушуниб, якдиллик билан маъқулламоқда. Колхозчиларнинг 1969 йилда бўлиб ўтган Бутуниттифоқ III съезди қишлоқ ҳаётидаги муҳим воқеа бўлди.

Беш йиллик мобайнида республика қишлоқ хўжалигида катта ижтимоий-иқтисодий ўзгаришлар рўй берди. Унинг моддий-техника базаси мустаҳкамланди, комплекс механизациялаш ва электрлаштириш даражаси ошди, энергетика жиҳатидан таъминланиши кескин кўпайди. Колхозчилар ва совхоз ишчиларининг меҳнати тобора индустриал меҳнатнинг бир турига айланиб бормоқда, бу эса шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутлар камайиб бораётганлигидан далолат беради. Сув хўжалиги қурилиши, янги ерларни ўзлаштириш, қишлоқ хўжалигини химиялаштириш, деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини ошириш соҳасида катта ишлар бажарилди.

Шу асосда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини янада юксалтиришга эришилди. Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти беш йил ичида 24,6 процент, колхоз ва совхозларнинг асосий фондлари 75 процент кўпайди. Хўжаликларнинг экономикаси мустаҳкамланди, қишлоқ меҳнатчиларининг моддий фаровонлиги ва маданий-техникавий савияси ошди.

Республика партия ташкилоти **пахтачиликни** ривожлантириш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилди. Беш йиллик мобайнида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ана шу етакчи тармоғида катта муваффақиятларга эришилди. Колхоз ва совхозлар давлатга 20 миллион 668 минг тонна яъни аввалги беш йилдагига қараганда 3 миллион 244 минг тонна кўп ёки халқ хўжалик планида кўзда тутилганидан 1 миллион 168 минг тонна кўп пахта сотдилар. Шу билан бирга ҳосилни кўпайтиришнинг 75 процентига ҳосилдорликни ошириш ҳисобига эришилганлигини айтиб ўтиш ўринлидир. Шу даврда пахта ҳосилдорлиги гектар бошига 2,1 центнер кўпайди.

Ленин юбилейи йилида пахтадан энг мўл — 4 миллион 668 минг тонна ёки планда белгиланганидан 618 минг тонна кўп ҳосил олинди. Ингичка толали пахта тайёрлаш планини бир ярим баравар ошириб бажарилди. Ўзбекистон Ватанга ҳали ҳеч қачон бунчалик кўп пахта топширмаган эди! Республиканинг ҳамма областлари ва деярли ҳамма районлари, колхоз ва совхозлари давлат плани бажарилганлиги тўғрисида шараф билан рапорт бердилар, хўжаликларнинг жуда кўпчилиги социалистик мажбуриятларни ҳам адо этди. Ўзбекистонда Ватан пахтачилигининг бутун тарихи мобайнида энг юқори ҳосилдорлик таъминланди — гектар бошига 26.2 центнер пахта олинди. Шу билан бирга бу — дунёда ана шундай майдонда эришилган энг юқори ҳосилдорлик ҳамдир. **(Қарсаклар).**

Хоразм областининг қишлоқ меҳнаткашлари эришган муваффақиятлардан ҳамма миннатдор бўлиб, қойил қолмоқда. Улар суручкасига кўп йиллардан бери совет пахтачилигининг пешқадамлари, таниқли мўл ҳосил миришкорлари бўлиб келмоқдалар. Бултур улар умуман область бўйича гектар бошига 39,3 центнердан ҳосил олдилар. Ўртоқлар, бу — меҳнатдаги катта шижоатдир!

Бухоро ва Сурхондарё областларининг, Қорақалпоғистон АССРнинг, Қашқадарё ва бошқа областларнинг пахтакорлари ҳам юбилей йилида юксак кўрсаткичларга эришдилар.

Бугун биз ўз областларида пахтадан энг кўп ҳосил олган Янгиариқ, Жарқўрғон, Тўрткўл, Свердлов, Шаҳрисабз, Избоскан, Оққўрғон, Нарпай, Поп, Жиззах, Киров (Фарғона области) районларининг муваффақиятларини муносиб равишда тақдирлаймиз. Республиканинг 162 хўжалиги гектар бошига 35 центнердан ортиқ, улардан 59 таси эса 40 центнер ва ундан ҳам кўпроқ пахта олди. Илғор бригадалар ҳар гектар ерда 50-60 центнер пахта етиштирдилар.

Ўзбекистоннинг катта пахта хирмони учун олиб борилган курашда минглаб ажойиб «оқ олтин» миришкорлари, моҳир ташкилотчилар, пахта териш машиналарининг ҳайдовчилари ўсиб етишди. Улар меҳнатга чинакам коммунистик муносабатда бўлиш, Ватан олдидаги ўз бурчларини виждонан бажариш намуналарини кўрсатмоқдалар.

Бизнинг вазифамиз — уларнинг сафларини кенгайтиришдан, қишлоқ хўжалигининг ҳамма меҳнаткашларини илғорлар намунаси асосида тарбиялашдан иборат.

Ишчилар синфи деҳқонларга тобора катта ёрдам бермоқда. Саноат корхоналари қишлоққа яхши замонавий машиналар, ўғитлар, химикатлар, жуда хилма-хил машина-механизмлар бериб турибди. Ҳосил терими даврида юз минглаб шаҳарликлар колхоз ва совхозларга ёрдамга бориб, пахтазорларда фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Бу — ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонлар мустаҳкам, бузилмас иттифоқининг, Ўроқ билан Болға дўстлигининг ёрқин ва ишончли далилидир.

Ўтган беш йилликда пахтачиликни ривожлантиришда Ўзбекистон эришган муваффақиятлар шак-шубҳасиз ва равшандир. Лекин биз қилинган ишларга реалистик нуқтаи-назардан баҳо беришимиз, ҳал этилмаган масалаларни, нуқсонлар ва камчиликларни кўра билишимиз лозим.

Бултур 66 та колхоз, 10 та совхоз, Қўрғонтепа ва Боёвут районлари пахта тайёрлаш планини бажармади. 23 та район беш йиллик топшириқларининг бажарилишини таъминламади. Бир хил шароитда бўлса ҳам, ҳар хил ҳосил олаётган хўжаликлар, шу хўжаликларда эса ана шундай бригадалар ҳар бир районда бор.

Бундай аҳволга тоқат қилиб бўлмайди. Ҳозир ҳар бир хўжалик, ҳар бир район пахта етиштиришни кўпайтириш ва унинг ҳосилдорлигини ошириш учун катта имкониятларга ва резервларга эга. Ана шу имкониятлардан тўлиқроқ ва самаралироқ фойдаланмоқ керак.

Ўзбекистон мамлакатнинг асосий пахта базаси бўлиб келганлигини ва шундай бўлиб қолишини биз ҳеч қачон унутмаслигимиз зарур. Пахта етиштиришни янада, тобора кўпроқ миқдорда ошириш — бизнинг бош йўлимиз, бизнинг Совет Иттифоқидаги қардош халқлар олдида энг муҳим интернационал бурчимиздир.

КПСС XXIV съездининг янги беш йиллик планга доир Директивалари лойиҳасида пахтачиликни янада юксалтириш, 1975 йилга бориб пахта етиштиришни 4 миллион 900 минг тоннага етказиш кўзда тутилган. Бу — қийин бўлса ҳам, лекин тўла бажарса бўладиган вазифадир. Бугина эмас, беш йиллик охирига бориб биз эзгу марраға етиб, Ўзбекистоннинг 5 миллион тонна «оқ олтини»ни етиштиришимиз мумкин ва лозим. **(Қарсаклар).**

Бу вазифани ҳал этиш учун бизга КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати катта ёрдам бермоқдалар.

Қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун 7 миллиард сўмдан ортиқ яъни 1966—1970 йилларда ўзлаштирилганидан икки баравар кўп давлат капитал маблағлари ажратиш кўзда тутилмоқда. Колхозлар ўз маблағларидан салкам икки миллиард сўм сарфлашлари мумкин. Ана шу жуда катта капитал маблағ янги ерларни ўзлаштиришни жадал олиб бориш, янги совхозларни тезроқ қуриш имконини беради. Республика кўп миқдорда қишлоқ хўжалик техникаси, минерал ўғит, гербицидлар ва бошқа моддий-техника воситалари олади.

Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари давлат ёрдамидан рационал фойдаланишлари, деҳқончилик маданиятини янада ошириш, экинзорларни кенгайтириш, пахта ҳосилдорлигини ошириш, қишлоқдаги ҳамма ишларни жиддий равишда яхшилаш юзасидан катта тадбирларни амалга оширишлари зарур. Биз пахтачиликни ривожлантиришда бултур эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлашимиз ва кўпайтиришимиз, илғор хўжаликларнинг бой тажрибасидан тўлиқроқ фойдаланишимиз керак.

Тўққизинчи беш йилликда пахта етиштиришни кўпайтириш соҳасидаги юксак масъулиятларини англаган кўп колхозлар, совхозлар, районлар ва областлар ўз ишларини чуқур таҳлил қилиб чиқдилар, янги имкониятлар ва резервларни қидириб топдилар, шу йил учун социалистик мажбуриятлар қабул қилдилар.

Бухоро ва Қашқадарё областларининг деҳқонлари КПСС XXIV съезди шарафига мусобақа бошлаш ташаббускори бўлиб чиқдилар. Бухоро пахтакорлари бу йил давлатга ярим миллион тонна, яъни планда белгиланганидан 105 минг тонна кўп пахта сотишга қарор бердилар, гектар бошига 30 центнердан кам ҳосил оладиган битта ҳам хўжалик областда бўлмайди, деган вазифани ўртага қўйдилар. Қашқадарё пахтакорлари 335 минг тонна яъни планда белгиланганидан 100 минг тонна кўп пахта тайёрлаш мажбуриятини олдилар. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети Бухоро ва Қашқадарё областлари пахтакорларининг қимматли ташаббусини маъқуллади. Республиканинг ҳамма областлари, районлари, колхоз ва совхозлари уларнинг намунасига эргашди. Тошкент пахтакорлари 400 минг тонна, сирдарёликлар 600 минг тонна, фарғоналиклар 500 минг тонна, наманганликлар 380 минг тонна, андижонликлар 500 минг тонна, самарқандликлар 470 минг тонна, сурхондарёликлар 400 минг тонна, хоразмликлар 410 минг тонна, Қорақалпоғистон автоном республикасининг пахтакорлари 350 минг тонна пахта етиштириш мажбуриятини олдилар.

Пахтакорларнинг мажбуриятларида коммунистик онглилик, ижодий изланиш, ватанпарварлик ҳамда ўзининг партия ва халқ олдидаги бурчини чуқур тушуниш ифодаси кўриниб турибди. Партия ташкилотлари социалистик мусобақага кун сайин раҳбарлик қилишлари, пахтачиликни ривожлантиришда тобора юксак марраларга эришишлари лозим.

Пахтадан муттасил мўл ҳосил олинишини таъминлайдиган чора ва тадбирлар системасида пахта-беда алмашлаб экиш алоҳида аҳамиятга эга. Бу алмашлаб экиш ерларнинг ҳосилдорлигини ошириш, қишлоқ хўжалигини комплекс ривожлантириш, вильтга қарши кураш, чорвачиликнинг мустаҳкам озуқа базасини вужудга келтириш ва жамоат чорвачилигини юксалтириш негизидир. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XVII пленуми алмашлаб экишни жорий этиш ва ўзлаштиришга доир ишларнинг аниқ программасини ишлаб чиқди. Ўтган йилнинг ўзидаёқ суғориладиган ерлардаги бедапоялар уч юз етти минг гектарга етказилган ёки 1965 йилдагига нисбатан 1,5 баравар кўпайтирилган эди. Лекин умуман республикада алмашлаб экиш суст жорий этилмоқда.

Марказий Комитет, область ва район партия комитетлари, республика Министрлар Совети, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари қишлоқ хўжалик органларига, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларига нисбатан пахта-беда алмашлаб экишини жорий этишга доир тадбирларни ўз вақтида, планли равишда амалга ошириш учун талабчанликни кучайтиришлари, бу ишда қаттиқ давлат тартиби ўрнатишлари лозим.

Ҳисобот даврида республикада **қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари** ҳам муваффақиятли ривожланиб борди. Ғаллакорлар 4 миллион 400 минг тонна дон етиштирдилар. Ватан омборларига салкам икки миллион тонна дон тўкдилар, дон сотиш беш йиллик планини 139 процент бажардилар.

Шоликорликни ривожлантириш соҳасида катта иш қилинди. Қорақалпоғистон АССРда шоликорликнинг янги райони барпо этилди. Янги совхозлар тузилганлиги ва хўжаликлар ихтисослаштирилганлиги туфайли шоли етиштириш 1,6 баравар кўпайиб, 1970 йилда 188 минг тоннага етди. 1975 йилда биз ялпи шоли ҳосилини 260 минг тоннага етказишимиз керак. Шолипояларни кенгайтириш билан бирга шоли ҳосилдорлигини кескин ошириш ҳам лозим. Шоли ҳосилдорлиги, гарчи беш йиллик мобайнида 1,4 баравар кўпайган бўлса ҳам, лекин ҳали мамлакатдаги илғор хўжаликлар эришган даражадан анча орқада қолмоқда.

Республика каноп ва тамаки етиштириш ҳамда харид қилиш беш йиллик планини анча ошириб бажарди. Лубкорлар билан тамакикорларнинг вазифалари интенсивлаштириш ва меҳнат жараёнларини механизациялашни кенг жорий этиш асосида ана шу қимматли хом ашёни етиштиришни янада кўпайтиришдан иборат.

Сабзавот, полиз маҳсулоти, мева ва узум етиштиришни кўпайтиришга катта эътибор берилди. Бу вазифа хўжаликларни янада ихтисослаштириш негизида ҳал этилди.

Сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти етиштириш 1965 йилдагига нисбатан 61 процент кўпайди. Мева ва узум ҳосили анча ортди. Бултур 960 минг тоннадан ортиқ яъни 1965 йилдагига нисбатан 37 процент кўп сабзавот, полиз маҳсулоти ва картошка, 284 минг тонна, яъни 1965 йилдагидан 44 процент кўп мева ва узум тайёрланди. Ана шу маҳсулотларни умум иттифоқ фондига юбориш икки баравар кўпайди.

Шу билан бирга, гектар бошига 400 центнер ва ундан ҳам кўпроқ сабзавот ва полиз маҳсулотлари, 150-200 центнер узум олаётган илғор хўжаликларнинг тажрибаси ҳали имкониятларимизнинг ва резервларимизнинг ҳаммасидан тўлиқ фойдаланилмаганлигини кўрсатиб турибди. Бу тармоқларга раҳбарликни янада такомиллаштириш лозим.

Тайёрлаш, озиқ-овқат саноати, савдо министрликлари, «Ўзбекбирлашув» тайёрлаш ва савдони ташкил қилишни яхшилашлари, бу ишдаги камчиликларни тугатишлари керак. Аҳолини сабзавот ва мевалар билан бутун йил бўйи узлуксиз таъминлаш вазифасини ҳал қилмоқ учун теплицалар ва катта омборларни кўпроқ қуриш зарур.

Марказий Комитет жамоат **чорвачилигини** янада ривожлантиришга алоҳида аҳамият бермоқда. Ҳисобот даврида бу масалалар Марказий Комитет пленумларида уч марта муҳокама қилинди. Марказий Комитет бюроси чорвачиликдаги ишларнинг аҳволи ва уни ривожлантириш чоралари тўғрисида область ва район партия комитетларининг ҳисоботларини бир неча марта тинглаб, муҳокама қилди.

Шундай қилиб, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг эътибори доимо қишлоқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларидан бири бўлган чорвачиликка қаратиб келинди. Шу туфайли биз муайян ютуқларга эришишга муваффақ бўлдик. Беш йиллик мобайнида гўшт етиштириш йилига ўрта ҳисобда аввалги беш йилдагига нисбатан 19,5 процент, сут 37,3 процент, тухум 31,7 процент кўпайди. Ана шу маҳсулотларни харид қилиш беш йиллик планлари анча ошириб бажарилди. Чорва туёғи ва паррандалар кўпайди. Ана шу ижобий ўзгаришлар асосан чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш ҳисобига рўй берганлигини таъкидлаб ўтиш лозим.

Лекин, кўрилган чора ва тадбирларга қарамай, республикамизда чорвачилик ҳали ҳам орқада қолмоқда. Бир қанча районларнинг ва хўжаликларнинг раҳбарлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалигининг ана шу тармоғини юксалтириш тўғрисидаги қарорларини бажаришга лозим даражада масъулият билан қарамадилар. Гўшт, сут, тухум етиштиришнинг ҳозирги даражаси ва айниқса уни ўстириш суръатлари ҳали меҳнаткашларнинг доимо кучайиб бораётган эҳтиёжларига мос келмайди.

Кўпгина колхоз ва совхозларда чорва туёғи секин кўпаймоқда, унинг маҳсулдорлиги паст. Чорвани ўтлатиб боқиш ва бўрдоқига боқишни ташкил этишга етарли эътибор берилмаётир, топширилаётган молларнинг вазни кам. Қорақалпоғистон АССРда ва Хоразм областида беш йил ичида сигирлар, Самарқанд ва Сирдарё областларида эса қўйлар камайиб кетди. Бутун йил давомида ҳар бир сигирдан ўрта ҳисобда 600-800 килограмм сут олаётган районлар бор. Хўжайли, Қўнғирот, Иштихон, Тўрақўрғон, Чироқчи, Балиқчи районлари ва бошқа айрим районлар шулар жумласидандир.

«Правда» газетаси яқинда чорвачиликка раҳбарлик қилишдаги камчиликлар учун Сурхондарё область партия комитетининг ишини қаттиқ танқид қилди. Шуни эътироф этиш керакки, бу — ғоят тўғри танқиддир. Область партия комитетининг ҳисоботи Марказий Комитет бюросида муҳокама қилинганидан кейин Сурхондарё область партия комитети, район партия комитетлари, совет ва қишлоқ хўжалик органлари чорвачиликдаги нуқсонларни тугатиш учун зарур чораларни кўрмадилар. Область раҳбарлари жиддий хулосаларни чиқариб олишлари ва ана шу қолоқ соҳадаги ишларни кескин суратда яхши йўлга қўйишлари лозим.

Чорвачиликни юксалтириш — катта давлат аҳамиятига эга бўлган иш, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг биринчи галдаги хўжалик-сиёсий вазифасидир. Беш йил ичида биз гўшт етиштиришни бир ярим баравар, сут етиштиришни 1,6 баравар, балиқ етиштиришни 2 баравар, тухум етиштиришни 1,7 баравар кўпайтиришимиз керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XXI пленумида ана шу вазифани ҳал этиш йўллари муҳокама қилинди ва конкрет тадбирлар белгиланди. Хўжаликларнинг ҳамма категорияларида чорва туёғи ва паррандаларни, айниқса урғочи моллар ва товуқларни кўпайтириш, чорва маҳсулдорлигини ошириш кўзда тутилди. Чўчқачилик, паррандачилик, йилқичилик ва балиқчиликни жадал суръатлар билан ривожлантириш лозимлиги таъкидланди. Ихтисослаштиришни чуқурлаштириш чўчқа ва қора мол боқиладиган комплексларни қуриш, янги паррандачилик фабрикалари барпо қилиш, хуллас, чорвачиликни саноат негизига кўчириш зарур.

КПСС XXIV съезди Директивалари лойиҳасида қўйчиликни, айниқса қоракўлчиликни янада ривожлантириш кўзда тутилган. Беш йиллик охиригача биз қоракўл қўйларни ўн миллион бошга етказишимиз керак. Бунинг учун яйловларни яхшилаш юзасидан катта тадбирларни амалга ошириш, қўшимча равишда 1 миллион 500 минг гектар ерга сув чиқариш ва 3 миллион 500 минг гектар майдондаги илгари сув чиқарилган яйловларда гидротехника иншоотларини реконструкция қилиш лозим. Қоракўлчиликнинг ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш ишлари кучайтирилиши, қоракўлчилик совхозларида маданий-маиший қурилиш ривожлантирилиши зарур.

Озуқа базаси — чорвачиликдаги энг муҳим масаладир, энг асосий проблемадир. Чорва туёғининг кўпайиши ҳам, маҳсулдорлиги ошиши ҳам, маҳсулот етиштиришнинг кўпайтирилиши ҳам ана шу проблеманинг ҳал этилишига боғлиқ бўлади. Биз ҳамма фермаларни хилма-хил ва тўйимли озуқалар билан етарли миқдорда таъминлаб қўйишимиз мумкин ва лозим. Суғориладиган ерларда озуқабоп экинлар ҳосилдорлигини ошириш бу соҳадаги асосий резервдир.

Тайёрлаш министрлиги омухта ем саноати корхоналари қурилишини тезлаштириши, омухта ем ишлаб чиқаришни 1975 йилда бир миллион тоннага етказиши, уларнинг турларини кўпайтириб, сифатини ошириши, қурилиш, қишлоқ қурилиши министрликлари ва «Главташкентстрой» омухта ем корхоналарини ўз вақтида ишга туширишни таъминлаши керак.

Чорвачиликни кескин юксалтириш соҳасида белгиланган тадбирларнинг амалга оширилиши биздан қишлоқ хўжалигининг ана шу тармоғига партия раҳбарлигини яхшилашни, уни аввало, коммунистлар ва комсомоллар ҳисобига кадрлар билан мустаҳкамлашни талаб қилади. Чорвачиликка, фермаларга гўшт, сут, тухум ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш учун ҳамма резервлар ва имкониятлардан ишнинг кўзини билиб фойдалана оладиган ҳалол кишилар, яхши ташкилотчилар, мутахассислар раҳбарлик қилишлари лозим.

Республикада **пиллачилик** муваффақиятли ривожланмоқда, пилла тайёрлаш беш йиллик плани анча ошириб бажарилди. Ҳар қути қурт уруғининг ҳосилдорлиги 60 килограммга етди. Лекин биз ана шу хом ашёни етиштиришни бундан буён ҳам кўпайтиришимиз зарур. 1975 йилда биз давлатга 22 минг тонна пилла сотишимиз лозим.

Қишлоқ хўжалиги министрлиги, Ўрта Осиё пиллачилик илмий-тадқиқот институти ипак қурти боқишни саноат негизига кўчиришга алоқадор масалаларни тезроқ ҳал қилишлари керак.

Ерларни ирригациялаш ва мелиорациялаш, сув хўжалиги қурилишини янада ривожлантириш суғориладиган деҳқончиликнинг негизидир.

Республика Компартиясининг XVII съездидан кейин ўтган даврда бу соҳада муайян натижаларга эришилди. Жанубий Сурхон, Каркидон ва Пачкамар сув омборлари тўла қувват билан ишга туширилди, Каттақўрғон ва Косонсой сув омборларининг ҳажми кўпайтирилди, Катта Андижон, Туямўйин суғориш каналлари ишга туширилди, Бош Қоракўл, Ачикўл, Тошработ магистрал коллекторлари, шунингдек, бошқа гидротехника иншоотлари қуриб битказилди.

436 минг гектар шўрҳок ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ишлари ўтказилди. 650 минг гектар ернинг сув таъминоти оширилди, каналларга бетон қоплаш ишларининг катта ҳажми бажарилди, шу туфайли сувнинг шимилиб, исроф бўлиши кескин камайтирилди. Давлат капитал маблағлари ҳисобига 240 минг гектар янги ерларга сув чиқарилди.

Мирзачўлда ва Қарши даштида, Сурхон—Шеробод водийсида, Марказий Фарғонада ва Амударё этакларида янги ерларни ўзлаштириш ишлари тез суръатлар билан давом эттирилди. Бу ерларда обод уй-жой посёлкалари ва маданий-маиший комплекслари бўлган ўнлаб янги совхозлар барпо этилди.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети Қарши даштидаги ерларни суғориш ва ўзлаштириш ишларини жадаллаштириш тўғрисида бултур бениҳоя муҳим аҳамиятга эга бўлган қарор қабул қилдилар. Келгусида бу ерда қўшимча равишда асосан ғоят қимматли ингичка толали нав пахтадан бир миллион 300 минг тоннадан ортиқ ҳосил оладиган бўламиз.

Ҳозирги вактда бизнинг олдимизда суғориладиган ерларни кенгайтириш ва ҳолатини яхшилаш соҳасида жуда катта вазифалар турибди. Беш йилликда давлат маблағлари ҳисобига 465 минг гектар янги ерни суғоришимиз лозим. Бу — саккизинчи беш йилликда суғорилган ердан икки баравар кўпдир. Шу билан бирга колхозлар ўз маблағлари ҳисобига камида 50 минг гектар ерни ўзлаштиришлари мумкин. Суғориладиган ерларни кенгайтириш ва яхшилаш ҳар бир колхоз ва совхоз учун қонун бўлиб қолиши керак. Бу муҳим ишда уларга ҳар томонлама ёрдам ва мадад бериш зарур.

Мелиорация ишлари суръатларини кучайтириш керак. Шу беш йилликда 610 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, камида 230 минг гектар ерни яхшилаб текислаш, 750 минг гектар ернинг сув таъминотини ошириш ва шу ерлардаги суғориш системаларини реконструкция қилиш зарур.

Биз Тахиатош гидроузелини, Андижон сув омборини, Катта Наманган каналининг биринчи навбатини ва Аму—Бухоро каналининг иккинчи навбатини қуриб битказишимиз, Туямўйин сув омборидаги ишларни жадаллаштиришимиз ҳамда Оҳангарон, Ғовасой, Чодак, Ҳисорак сув омборлари қурилишини, шунингдек бошқа кўпгина гидротехника объектлари қурилишини бошлаб юборишимиз лозим. Сув хўжалигига жами 3 миллиард 700 миллион сўм, яъни Совет ҳокимиятининг ҳамма йилларида сарфланганидан кўпроқ ҳажмда капитал маблағ сарф этилади. Бажарилиши лозим бўлган ишларнинг улкан миқёси сув хўжалиги ташкилотларининг ишлаб чиқариш-қурилиш базасини тез ривожлантиришни талаб қилади. Бу — белгиланган буюк программа муваффақиятли бажарилишининг асосий ва ҳал қилувчи шартидир.

Сув хўжалигини янада ривожлантириш — республика партия ташкилотларининг жонажон ишидир. Биз ҳаммамиз сув хўжалиги қурилиши ва суғориш системаларидан фойдаланиш масалалари билан кун сайин ва конкрет равишда шуғулланишимиз керак.

Ўрмончилар олдида катта вазифалар турибди. Улар ўрмон ресурсларидан ва давлат ўрмон фонди ерларидан тўлиқ фойдаланишлари, ўрмонларнинг маҳсулдорлигини ва сифатини оширишлари зарур.

Ўзбекистон партия ташкилоти қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини **комплекс механизациялашни** янада ривожлантиришга катта эътибор бермоқда.

Республика колхоз ва совхозларида ҳозир 125 мингта трактор, 32 мингта пахта териш машинаси ва 450 мингта бошқа қишлоқ хўжалик машиналари, кўп миқдорда ер қазиш техникаси бор. Беш йиллик мобайнида энергетика ресурслари деярли бир ярим баравар кўпайди. Энди бизнинг ихтиёримизда ғўзани парвариш қилиш ва унинг ҳосилини териб олиш учун зарур бўлган машиналарнинг деярли ҳаммаси бор. Деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа тармоқларидаги сермеҳнат ишлар тобора кўпроқ механизациялаштирилмоқда.

Республикада энг сермеҳнат иш — **пахта теримини механизациялаш учун керакли машиналар комплексини яратиш иши амалда тугалланганлигини съездга зўр мамнуният билан маълум қиламиз.**

Машинада терилган пахтанинг ҳажми 1965 йилга нисбатан 1,8 баравар кўпайиб, 1 миллион 600 минг тоннага етди. Яқин ўтмишда бўлганидек, айрим хўжаликлар ва бригадаларгина эмас, бутун-бутун районлар ва областлар ҳам машинага асосий умид боғламоқдалар. Сирдарё области энг юксак кўрсаткичларга эришди. Бултур бу ерда ҳосилнинг 69 процентн, Мирзачўлнинг қўриқ ердаги совхозларида эса 78 проценти машинада териб олинди. Тошкент областида етиштирилган пахтанинг ярмидан кўпроғи машинада териб олинмоқда.

Мавсум мобайнида ўз комбайнлари бункерларидан 200—300, ҳатто 500 тонна пахта тўкиб, кўп минглаб теримчиларнинг ишини бажараётган ўнлаб, юзлаб механизаторлар билан ҳақли равишда фахрланамиз. Машҳур механизатор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, съездимиз делегати Шоймардон Қудратов пахта териш мавсумида 650 тонна «оқ олтин», Абдусаттор Қурбонов 600 тонна, Отамурод Худойназаров 550 тонна пахта териб бердилар. КПСС XXIV съездининг делегатлари Ҳафиз Полвонов, Светлана Продан ва бошқа кўп кишилар жуда яхши натижаларга эришдилар. **(Қарсаклар).**

Пахта теримини механизациялашдаги муваффақиятлар шубҳасиздир.

Лекин эришилган натижа бизни қаноатлантирмайди. Ҳозир республикада мавжуд бўлган пахта териш машиналари ёрдамида бир мавсумда икки миллион тоннадан ортиқ пахта териш мумкин. Ҳали ҳам бирталай хўжаликлар, ҳатто районлар асосан қўл меҳнатига зўр бермоқдалар. Бунга тоқат қилиб бўлмайди. Ҳосил теримини механизациялашни янада кенгайтирмай туриб пахта етиштиришни беш миллион тоннага етказиш асло мумкин эмас. Терим ишларини механизациялаш у ёки бу раҳбарнинг хусусий иши эмас, бу — энг муҳим давлат вазифасидир.

Шунга эришиш керакки, шу беш йилликнинг охирига бориб хўжаликларнинг ҳаммаси пахта ҳосилининг асосий қисмини машинада териб оладиган бўлсин. Умуман республикада биз машина терими ҳажмини 3 миллион тоннага етказишимиз керак. Қишлоқ хўжалиги машинасозлиги корхоналари қувватини ошириш, пахта териш машиналари ва қишлоқ учун керакли бошқа техника ишлаб чиқаришни кўпайтириш, Тошкент трактор заводида пахтачиликка мослаштирилган анча кучли тракторлар ишлаб чиқаришни жадаллаштириш лозим.

Пахтачиликни комплекс механизациялаш кўламини кенгайтириш чигитни кенг қаторлаб экиш усулини тез жорий этишни талаб қилади. Беш йилликнинг охирига бориб кенг қаторлаб чигит экилган ер майдонларини тахминан бир миллион гектарга етказиш зарур. Бу эса серунум машиналарни қўлланиш, пахта етиштиришни арзонлаштириш имконини беради.

Ҳамма жойда мавжуд техникадан фойдаланиш самарадорлигини оширишга, машинани авайлаб сақлашга, уларни ремонт қилиш ва асраш ишида тартиб ўрнатишга эришиш керак.

Комплекс механизация — деҳқончиликдаги ҳамма экинлардан муттасил мўл ҳосил олишга ва чорвачилик маҳсулдорлигини оширишга олиб борувчи энг тўғри йўл десак муболаға бўлмайди. Партиянинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини комплекс механизациялашга, техника тараққиётини ҳар томонлама жадаллаштиришга қаратилган йўлини сабот билан амалга ошириш партия ташкилотларининг, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг бурчидир.

Қишлоқ хўжалигини юксалтиришда **химиялаштириш** муҳим роль ўйнайди. Республикада бу иш кенг ривож топди. Бу ишда давлат бизга катта ёрдам бермоқда, колхоз ва совхозларга минерал ўғит, дефолиантлар, гербицидлар етказиб бериш йил сайин кўпаймоқда.

Ўтган йили ғўзага беш йиллик бошидагига қараганда 44 процент кўп минерал ўғит берилди. Ҳар тонна азот эвазига 12,5 тонна ёки 1965 йилдагидан 2,5 тонна кўп пахта ҳосили олинди. Минерал ўғитга қилинган бир сўм харажат 3 сўм соф даромад берди.

Шу билан бирга қишлоқ хўжалик органлари ҳар бир колхоз ва совхозда минерал ўғитлардан тўлиқ фойдаланиш ва унинг самарадорлигини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари керак. Ҳосилни қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан муҳофаза қилиш ишини яхшироқ ташкил этиш талаб қилинади.

(Давоми 4-бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 2 ва 3-бетларда).

Қишлоқ хўжалигининг ҳамма проблемаларини ҳал этишда **фаннинг** роли катта. Республика олимларининг кўп кишилик отряди пахтачиликни ва бошқа тармоқларни ривожлантириш учун кўп иш қилди, колхоз ва совхозларга қимматли тавсиялар бериб турибди. Бизнинг селекциячиларимиз пахтанинг дунёдаги энг яхши навларини етиштириб бердилар, шу туфайли республикада пахта навини тўрт марта алмаштириш мумкин бўлди.

Кейинги йилларда вилтга бардошли бир қанча янги навлар яратилди. Улар орасида ўсимликлар биологияси экспериментал институтида селекционер С. М. Мирахмедов чиқарган учта Тошкент нави, СоюзНИХИнинг Андижон филиалида В. Я. Буткова чиқарган 159-Ф нави ҳамда пахтачилик селекцияси ва уруғчилиги институтида олим Ю. П. Хуторной чиқарган С-6030 ингичка толали нав чигит айниқса қимматлидир. 1972 йилда биз навларни навбатдаги тўла алмаштиришни туғаллашимиз лозим.

Вилтга қарши кураш проблемасини ҳал этиш Ўзбекистон олимлари ишидаги бош йўл бўлиб қолиши керак. Бу — осон вазифа эмас, у илмий-тадқиқот ишларини зўр сабот билан олиб боришни, бутун-бутун коллективлар, лабораториялар ва институтларнинг куч-ғайратларини бир жойга жамлаш ва мувофиқлаштириб туришни талаб этади. Лекин биз Ўзбекистон олимлари ниҳоят ана шу чўққини ҳам забт этадилар ва вилт устидан ғалаба қозонилади деб умид қиламиз. **(Қарсаклар).**

Ҳисобот даврида **колхозлар**нинг ишлаб чиқариш-молия фаолияти анча яхшиланди. Уларнинг даромадлари 31,8 процент кўпайди. Меҳнатга ҳақ тўлаш фонди бир ярим баравар ортди, бўлинмас фондларга бир миллиард сўмдан кўпроқ маблағ ажратилди.

Бироқ, истеъмол ва жамғарма фондларини шакллантириш вақтида муайян пропорцияларни бузиш фактлари ҳали ҳам тез-тез учраб туради.

Иқтисодий фаолиятни такомиллаштиришда, ишлаб чиқариш рентабеллигини оширишда колхозларга ёрдам бериш Қишлоқ хўжалиги министрлиги билан унинг маҳаллий органлари зиммасидаги энг муҳим вазифадир. Колхоз кенгашлари бу ишда катта роль ўйнайди. Улар хўжасизликка, исрофгарчиликка қарши кескин кураш олиб боришлари, ердан ва маблағлардан тўғри фойдаланилишига эришишлари лозим.

Республика совхозлари ишлаб чиқаришнинг рентабеллигини ўтган беш йилликда анча оширдилар. 1970 йилда улар жамғарма тўплаш планини ошириб бажардилар, 141 миллион сўмдан ортиқ фойда бердилар. Зарар кўрувчи хўжаликлар жуда камайди. Тўла хўжалик ҳисобига ўтказилган совхозлар айниқса юксак кўрсаткичларга эришдилар. Бу эса қишлоқ хўжалигидаги иқтисодий ислоҳот ғоят самарадор эканлигидан далолат беради.

Шу билан бирга, кўпгина хўжаликларнинг рентабеллиги ҳали ҳам паст, уларнинг ўз маблағлари ҳисобига кенгайтирилган такрор ишлаб чиқариш таъмин этилмаётир.

Республикада совхозларга раҳбарлик қилишни яхшилаш учун Совхозлар министрлиги тузилди. Унинг энг асосий вазифаси совхоз ишлаб чиқаришини муттасил юксалтиришдан, ишлаб чиқаришни янада интенсивлаштириш, ихтисослаштириш ва марказлаштириш ҳисобига хўжаликларнинг рентабеллик даражасини оширишга эришишдан иборат.

Ўзбекистонда **қишлоқ қурилиши** суръатларини кучайтириш учун кўп иш қилинди. Қишлоқ жойларда бажарилаётган қурилиш ишлари ҳажми Узколхозстрой системасида 1965 йилга нисбатан қарийб икки баравар, Қишлоқ қурилиши министрлиги системасида эса уч баравар кўпайди. Колхоз ва совхозларда кўпгина ишлаб чиқариш ва маданий-маиший объектлар қурилди.

Лекин қишлоқ эҳтиёжлари ҳали ҳам унчалик тўлиқ қондирилмаётир. Бир қанча районларда ва областларда ишлаб чиқариш объектларини, айниқса чорвачилик бинолари ва паррандачилик фабрикаларини қуриш, ишга тушириш планлари бажарилмаётир.

Бу ишни тузатиб олишимиз керак. 1971—1975 йилларда қишлоқ қурилиши ҳажми қарийб икки баравар кўпаяди. Шу йилнинг ўзидаёқ давлат ва колхозлар маблағи ҳисобига бир миллиард сўмга яқин капитал маблағ сарф қилинади. Беш йил мобайнида ўнлаб янги совхоз тузилиши керак. Ана шу вазифаларнинг ҳаммаси партия ташкилотлари, совхозлар, қишлоқ хўжалиги, қишлоқ қурилиши министрликлари, «Узсельхозтехника» ва «Узколхозстрой» органлари зиммасига катта масъулият юклайди.

Партия ва совет органлари қишлоқ хўжалигига раҳбарликни ҳар томонлама яхшилашлари, деҳқонларнинг сиёсий активлигини ва меҳнат ғайратини ривожлантиришлари, тўққизинчи беш йилликда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини янада барқ уриб юксалтиришга эришишлари лозим.

III. ХАЛҚНИНГ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ — ПАРТИЯНИНГ ОЛИЙ ҚОНУНИ

Ўртоқлар! Коммунистик партия совет халқини ижтимоий ривожлантириш ва унинг фаровонлигини янада ошириш масалаларига доимо зўр эътибор бериб келмоқда.

Ҳисобот даврида Ўзбекистоннинг миллий даромади 34 процент кўпайди, ишчи ва хизматчилар икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтказилди. Ўртача иш ҳақи 25 процент, колхозчиларнинг жамоат хўжалигидан оладиган даромадлари 47 процент кўпайди. Аҳолига ижтимоий истеъмол фондларидан бериладиган тўловлар ва имтиёзлар кўпайтирилди, колхозчилар меҳнатига ҳар ойда гарантияланган ҳақ тўлаш жорий этилди.

Уй-жой қурилиши юксак суръатлар билан олиб борилаётганлиги халқ фаровонлиги тўғрисидаги ғамхўрликни ёрқин ифодалайди. Беш йиллик мобайнида республикада давлат ҳисобига, колхозлар ва аҳоли маблағлари ҳисобига жами саҳни 26 миллион квадрат метр бўлган уй-жой қурилди. Бу эса аввалги беш йилдагидан 1,7 баравар кўпдир. Ҳар тўрт кишидан бири ўзининг уй-жой шароитини яхшилаб олди. Шаҳар ва қишлоқларнинг ободончилик даражаси ошмоқда.

Лекин уй-жой қурилиши суръатлари бизни қаноатлантирмайди. Бир қанча областларда ва шаҳарларда, шу жумладан, Самарқанд, Қашқадарё, Тошкент, Сирдарё областларида ва Тошкент шаҳрида уй-жой қуриш беш йиллик плани бажарилмади. Уй-жой қуриш кооперативлари маблағи ҳисобига уй-жой бинолари қуришни кенгайтириш имкониятларидан ҳали ҳам дуруст фойдаланилмаётир.

Партия комитетлари, уй-жой қуриш планларининг бажарилиши ва уларнинг сифати учун маҳаллий Советларга, қурилиш ва монтаж ташкилотларининг раҳбарларига талабчанликни оширишлари, квартиралар тақсимлаш тўғрисида белгилаб қўйилган тартибга қаттиқ риоя этилишини таъминлашлари керак. Уй-жой қуриш кооперациясини ҳар томонлама кенгайтириш зарур.

Республика Госстройи, архитекторлари ва шаҳар қурувчилари шаҳарларимизда, қишлоқларимизда ўзбек меъморчилигининг анъаналаридан ҳамда СССР халқлари архитектурасининг энг яхши намуналаридан фойдаланиб, кўркам архитектура ансамбллари барпо этишлари лозим.

Шаҳар ва қишлоқларни қуришнинг бош планларини тезроқ тузиб чиқиш, уй-жой бинолари ҳамда бошқа бинолар ва иншоотларнинг яхшиланган типовой ва тежамли якка лойиҳаларини тезроқ ишлаб чиқиб, қурилиш практикасига жорий этиш, шу биноларни архитектура — бадиий жиҳатдан безамоқ учун юқори сифатли материаллардан ва табиий тошлардан фойдаланишни кўзда тутиш керак.

Аҳолига **коммунал хизматни** яхшилаш соҳасида катта иш қилинди. Сув билан таъминлаш иншоотларининг қуввати анча кўпайтирилди, шаҳар водопровод тармоғининг узунлиги 1,6 баравар ортди. Шаҳар ва қишлоқларни газ билан таъминлаш юксак суръатлар билан олиб борилди. 640 минг квартира «зангори ёқилғи» олди, яъни аввалги беш йилдагига қараганда 2,5 баравар кўп квартира газ билан таъминланди. Кўпдан-кўп кирхоналар, ҳаммомлар, меҳмонхоналар қурилди. Шаҳар транспорти янги замонавий машиналар билан таъминланди.

Меҳнаткашларга коммунал хизмат кўрсатишни бундан буён ҳам яхшилаш, сув таъминотини, канализацияни ривожлантиришга алоҳида эътибор бериш, шаҳар ва қишлоқлар ободончилигини ва санитария аҳволини яхшилаш керак.

Маиший хизмат сезиларли даражада ривожланди. Беш йиллик мобайнида республикада 700 та янги замонавий корхона қурилди. Хизмат кўрсатиш ҳажми 2,6 баравар, қишлоқ жойларда эса 4,3 баравар кўпайди. Ҳозирги вақтда аҳолига 400 хил турли хизматлар кўрсатилмоқда, бу эса одамларнинг бўш вақтидан рационал фойдаланишларига имкон беради.

Маиший хизмат кўрсатиш министрлиги аҳолига маиший хизматни кенгайтириш учун мавжуд бўлган жуда катта имкониятлардан яхшироқ фойдаланиши, ажратилаётган капитал маблағларни тўла ўзлаштириши лозим.

Ҳисобот даврида **чакана савдо ва умумий овқатланиш товар обороти** 1,6 баравар кўпайди. Республикада аҳоли жон бошига гўшт истеъмол қилиш 1965 йилдагидан 32 процент, сут истеъмол қилиш 39 процент, тухум истеъмол қилиш 30 процент кўпайди, кир ювиш машиналари, соатлар ва мебель сотиш бир ярим баравар, рўзғор холодильниклари ва телевизорлар сотиш 2,6 баравар ортди. Бу — меҳнаткашлар фаровонлиги ортганлигининг характерли кўрсаткичларидир. Асосий озиқ-овқат ва саноат моллари истеъмол қилиш даражасида шаҳар аҳолиси билан қишлоқ аҳолиси ўртасидаги тафовут муттасил қисқариб бормоқда. Савдо шохобчаси анча кенгайтирилди.

Шу билан бирга республикада аҳолининг саноат молларига бўлган талаби етарли равишда ҳисобга олинмаётир, хизмат кўрсатишнинг юксак маданияти учун тузук кураш олиб борилмаётир, совет савдоси қоидаларини бузишга йўл қўйилмоқда. Савдо министрлиги билан «Ўзбекбирлашув» савдо корхоналари, ошхоналар ва кафелар ишининг маданиятини кунт билан оширишлари керак. Сабзавот, картошка, полиз маҳсулоти, мева, узум тайёрлашни ва аҳолини шу маҳсулотлар билан таъминлашни кескин яхшилаш — ҳаммамизнинг ишимиз ва бурчимиздир.

Шаҳар ва қишлоқ аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатиш даражасини бир-бирига тезроқ яқинлаштириш тўғрисида партия Программасида белгиланган талабни амалга ошириш партия ташкилотининг муҳим вазифасидир. Ҳисобот даврида **қишлоқда турмуш маданиятини ошириш** учун кўп иш қилинди. Колхоз ва совхозларда 10 миллион 500 минг квадрат метр уй-жой, кўпгина мактаб, болалар муассасалари ва бошқа маданий-маиший муассасалар қурилди. Тобора кўп колхоз ва совхозлар шаҳар типидаги посёлкалар қурмоқдалар. Қишлоқ жойларда газ билан таъминлаш суръатлари салкам 10 баравар ошди, водопровод суви билан таъминлаш кенгайтирилмоқда.

Бироқ қишлоқдаги турмуш маданиятини қайта қуриш ва унинг даражасини ошириш ҳали ҳаёт талабларига, кишиларнинг юксак маънавий эҳтиёжларига мос келмайди. Марказий Комитет ва республика ҳукумати қишлоқ жойларда уй-жой ва маданий-маиший қурилишни яхшилаш тадбирларини ишлаб чиқдилар. 1971—1975 йилларда колхоз ва совхозларда уй-жой, мактаб, магазин, болалар муассасалари, даволаш ва бошқа муассасалар қуриш ҳажми анча оширилади. Ана шу тадбирларнинг амалга оширилишини таъминлаш партия ташкилотларининг бурчидир.

Республикада одамларнинг **соғлиғини сақлаш** тўғрисида, уларнинг даволаниши ва дам олиши учун зарур шарт-шароитларни яратиб бериш ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилинмоқда. Беш йиллик мобайнида медицина муассасалари қурилишига аввалги беш йилдагидан 2.5 баравар кўп маблағ сарфланди. Касалхоналардаги ўринлар 29 процент кўпайди. Ҳозир республикамизда 67 санаторий, 20 та дам олиш уйи, 45 та профилакторий бор. Медицина кадрлари тайёрлашга кўп эътибор берилди. Врачлар ва ўрта медицина ходимлари 1,4 баравар кўпайди.

Лекин шундай бўлса ҳам, республиканинг кўп районларида медицина кадрлари ҳали етишмайди, соғлиқни сақлашни ривожлантиришга ажратиб берилаётган маблағлар дуруст ўзлаштирилмаётир. Соғлиқни сақлаш органлари ишини доимо яхшилаш, медицина хизмати даражаси ва маданиятини ошириш, даволаш муассасалари шохобчасини кенгайтириш, санитария пропагандасини ва профилактика ишини кучайтириш, Ўзбекистон ССРнинг соғлиқни сақлаш тўғрисидаги Қонуни бажарилишини таъминлаш зарур.

Социал таъминот одамларнинг моддий фаровонлигини юксалтиришда муҳим ўрин олади. Ҳисобот даврида пенсия ва нафақалар тўлашга сарфланган маблағ 1,6 баравар кўпайиб, 1970 йилда 665 миллион сўмга етди. Икки миллиондан ортиқ киши давлатдан гарантияланган ёрдам олиб турибди.

Лекин социал таъминот органлари ишида камчиликлар бор. Улуғ Ватан уруши инвалидларини, урушда халок бўлган кишиларнинг оилаларини ва колхозчиларни пенсия билан таъминлашни ташкил этишни яхшилаш керак.

Мактабгача тарбия болалар муассасалари совет жамияти ҳаётида, ёш авлодни тарбиялашда алоҳида ўрин олади. Ўзбекистонда уч мингтадан ортиқ ана шундай муассаса бор. Уларда 344 минг бола тарбияланмоқда. Ўтган беш йилликда давлатнинг ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига бир юз икки минг ўринлик янги болалар боғчалари ва яслилари қуриб битказилди. Шундай бўлса ҳам, республикамизда бундай муассасалар етишмаётир. Бултур Марказий Комитет билан республика ҳукумати болалар муассасалари шохобчасини икки баравар кенгайтиришга доир тадбирларни ишлаб чиқдилар. Партия комитетлари ана шу тадбирларнинг бажарилиши устидан контроль ўрнатишлари керак.

Мактабнинг ва ҳунар-техника билим юртларининг совет жамияти ҳаётидаги роли жуда катта. Совет кишисининг қиёфасини белгиловчи ҳамма фазилатлар — коммунистик онглилик, меҳнатга муҳаббат, ватанпарварлик, инсонпарварлик, интернационализм туйғуси мактабнинг актив иштирокида вояга етказилади.

Ҳозир республика мактабларида 3 миллион 300 минг, яъни 1965 йилдагидан 850 минг кўп йигит-қиз таълим олмоқда. Халқ маорифининг моддий базаси анча мустаҳкамланди. Беш йил мобайнида давлатнинг ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига 515 минг бола ўқийдиган мактаб бинолари қурилди. Педагог кадрлар составининг сифати сезиларли даражада яхшиланди. Уларнинг сони 38 минг нафар кўпайди. Ўқитувчиларнинг ярмидан кўпи олий маълумотли кишилардир.

Ҳисобот даврида ялпи умумий ўрта таълимга ўтиш амалга оширилди, таълимнинг фан-техника тараққиёти ҳозирги аҳволини акс эттирадиган янги программалари жорий қилинмоқда. Бошланғич мактаб тўрт йиллик таълим беришдан уч йиллик таълимга ўтказилмоқда.

Болалар — мамлакатимизнинг келажаги. Коммунистик қурилиш манфаатлари мактаблар ишини бундан буён ҳам яхшилашни, уларнинг таълим-моддий базасини мустаҳкамлашни талаб қилади.

Партия комитетлари, маҳаллий Советлар, маориф органлари халқ маорифини ривожлантириш ва такомиллаштириш тўғрисида кун сайин ғамхўрлик қилишлари, умумий таълим тўғрисидаги қонуннинг бажарилишига эришишлари, умумий ўрта таълимга ўтишни муваффақиятли туғаллаш учун ҳамма шарт-шароитларни яратишлари, таълим-тарбия иши савиясини оширишлари, ўқувчиларга касб-кор ўргатишга кўпроқ эътибор беришлари керак.

Айниқса математика, физика, рус тили ва чет тиллардан ўқитувчилар тайёрлаш миқёсини кенгайтириш, педагогика ўқув юртлари фаолиятини яхшилаш зарур. Биз педагог кадрларни қайта тайёрлаш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишимиз, ғоявий-назарий савияларини ва педагоглик маҳоратини ошириш учун, таълим ва тарбиянинг сифати учун, синфда қолишни ва ўқувчиларнинг мактабдан кетиб қолишини камайтириш учун уларга нисбатан талабчанликни ҳар томонлама оширишимиз керак. Мактаб қурилиши планларининг сўзсиз бажарилишини таъминлаш лозим.

Халқ хўжалиги ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонларнинг сафлари малакали кадрлар билан доимо тўлдириб турилишини талаб қилади. Ўтган йилларда республика ҳунар-техника билим юртлари 172 мингдан ортиқ малакали ишчи тайёрлаб берди, бу эса аввалги беш йилликдагига қараганда икки баравардан зиёд ортиқдир. 38 та янги билим юрти очилди, ўқувчилар салкам икки баравар кўпайди. Ҳунар-техника билим юрти системасини бундан буён ҳам ривожлантириш, саноат ва қишлоқ хўжалиги учун малакали кадрларни кўпроқ тайёрлаш, ёш ишчиларнинг ихтисос ўрганиш билан бирга тўлиқ ўрта маълумот олишларига эришиш лозим. Қишлоқ учун кенг профилдаги механизатор ишчиларни кўплаб тайёрлаш зарур.

Олий ва ўрта махсус таълим янада ривож топди. Партиянинг ленинча миллий сиёсати амалга оширилганлиги туфайли бизнинг республикамиз мутахассислар тайёрлаш кўлами жиҳатидан Англия ва Германия Федератив Республикаси сингари капиталистик мамлакатлардан ўзиб кетди.

Беш йиллик мобайнида олий ўқув юртлари билан техникумлар 281 минг мутахассис тайёрлаб чиқарди. Бундан ўн йил муқаддам Ўзбекистон халқ хўжалигида худди шунча мутахассис бор эди. Олий ўқув юртларида 1965 йилдагига нисбатан икки баравар кўп ўзбек қизлари ўқимоқда.

6 та олий ва 59 та ўрта махсус ўқув юрти очилди. В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университетининг, Бухоро, Фарғона ва Наманган педагогика институтларининг замонавий комплекслари қурилди. Студентларнинг жами сони 40 процент ва техникум ўқувчиларининг сони эса 58 процент кўпайди. Техника олий ўқув юртларидаги студентлар айниқса сезиларли даражада кўпайганлиги республика ишлаб чиқарувчи кучлари ривожидаги тенденцияни ёрқин ифодалайди.

Лекин кўпгина олий ўқув юртларида ва техникумларда мутахассислар тайёрлаш иши ҳали замонавий талабларга жавоб бермайди.

Партия ташкилотлари, министрликлар ва идоралар таълим-тарбия жараёнини ҳар томонлама яхшилашлари, ўқувчиларга нисбатан талабчанликни оширишлари керак. Олий мактаб коммунистлари, профессорлари ва муаллимлари ўз талабаларида революцион назарияни ўрганишга зўр иштиёқни кунт билан кучайтиришлари, коммунистик ғоялар ёшларнинг ихлос қўйган шахсий эътиқодлари бўлиб қолишига эришишлари лозим. Мамлакатдаги энг яхши олий ўқув юртлари намунасида мустақил илмий-тадқиқот иши элементларини ўқув планлари ва программаларига кенгроқ киритиш, ёшларни студентлар жамиятларига ва конструкторлик бюроларига активроқ жалб қилиш, халқ хўжалигининг актуал темаларига бағишланган диплом лойиҳалари ёқлашни ҳар томонлама рағбатлантириш зарур.

Олий мактабнинг моддий базасини мустаҳкамлаш, бу ишда тармоқ министрликларининг манфаатдорлигини ошириш, мутахассислар тайёрлашни планлаштиришни яхшилаш биринчи даражали аҳамият касб этади.

Коммунистик қурилиш суръатларини жадаллаштиришда **совет фани** катта роль ўйнайди. Совет фани мамлакатнинг моддий ва маънавий бойликларини кўпайтирувчи бевосита ишлаб чиқарувчи кучга айланди. Беш йил мобайнида республикада 20 та илмий муассаса, шу жумладан, электроника, кибернетика, биохимия, сейсмология ва бошқа бир қанча институтлар ташкил этилди. Илмий муассасаларда ва олий ўқув юртларида 25 минг илмий ходим, жумладан, 470 фан доктори ва 7 минг фан кандидати меҳнат қилмоқда.

Олимларимизнинг математика, физика, радиоэлектроника, химия, биология, медицина, геология, сейсмология соҳаларидаги ва илм-фаннинг бошқа соҳаларидаги муваффақиятлари мамлакатимиз ташқарисида ҳам маълум. Улар катта назарий ва халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган тадқиқотларни бажардилар. Пахтанинг вилтга чидамли, серҳосил навлари яратилди, самарали дори-дармонлар, бир группа радий-изотоп приборлар ясалди, пахта териш машиналарини ҳамда бошқа машина ва ускуналарни такомиллаштиришнинг, фойдали қазилма конларини тахмин қилиб аниклашнинг илмий асослари ишлаб чикилди.

Ижтимоий фанлар соҳасидаги олимлар «Ўрта Осиё ва Қозоғистонда Совет ҳокимиятининг ғалабаси», «Ўзбекистон ишчилар синфининг тарихи» сингари йирик асарларни чиқардилар, «Ўзбекистон ССР тарихи» тўрт томлиги, «В. И. Ленин ва табиётшуносликнинг ривожи» китоби қайта нашр этилди. Ўзбек совет энциклопедияси нашр этила бошланди.

Физика-математика, табиёт ва техника фанлари соҳасида «Интенсив оқимлар дозиметрияси», «Ишлаб чиқариш жараёнларини электрон-ҳисоблаш машинаси ёрдамида автоматлаштириш ва бошқариш», «Юпқа пленкаларнинг кристаллашуви», «Мураккаб ўғитларнинг янги турлари», «Устюртдаги нефть-газ конлари геология тузилишининг ва шарт-шароитларининг ўзига хос хусусиятлари», «Ўзбекистон олтини металлогениясининг кон формациялари ва асосий белгилари» ва шу сингари асарлар нашр этилди.

Лекин шуни ҳам эътироф қилиш керакки, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг, министрликлар ва идораларнинг кўпгина муассасалари иши ҳали ҳам унчалик самарали бўлмаётир, ишлаб чиқаришга жорий этилган тадқиқотлар салмоғи мутлақо етарли эмас. Илмий ходимлар кўпинча аҳамияти кам бўлган майда проблемалар билан шуғулланмоқдалар, уларнинг кучлари асоссиз равишда бўлиб юборилмоқда, бу эса илмий-тадқиқотларнинг муддатларига, кўлами ва теранлигига салбий таъсир қилмоқда.

Ижтимоий фанлар соҳасидаги илмий-тадқиқот ишларида бачкана мавзулар учраб туради, айрим проблемалар билан бир-биридан алоқасиз бўлган кўплаб кишилар шуғулланади, фактлар ва воқеалар мустақил равишда текширилмасдан, бошқаларнинг асарларига асосланиб юзаки баён этиб берилмоқда, ижтимоий ривожланиш жараёнлари ва ҳодисалари чуқур анализ қилинмаётир.

Ижтимоий фанлар олимлари КПСС тарихининг актуал проблемаларини, коммунистик ижтимоий муносабатларнинг шаклланишини, социалистик демократиянинг ривожланишини, халқлар дўстлигининг жамиятимиз ҳаётидаги ролини, қолоқ халқларнинг капитализм босқичини четлаб, социализмга ўтиши қонуниятларини, ленинизм ғояларининг совет Шарқи ижтимоий-сиёсий ривожига таъсирини, социалистик ва коммунистик қурилиш практикасини, ўзбек халқининг коммунизм моддий-техника базасини вужудга келтиришга қўшаётган ҳиссасини ва шу сингари мавзуларни илмий асосда ишлаб чиқишни давом эттиришлари керак.

Ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, бошқарувни такомиллаштириш, фан-техника революциясини амалга оширишда социализм афзалликларидан тўла-тўкис фойдаланиш соҳасида конкрет тадқиқотлар олиб бориш ва шунга доир тавсияларни ишлаб чиқиш иқтисодий фаннинг энг муҳим вазифасидир. Саҳроларни ўзлаштиришга, суғориладиган деҳқончиликни ривожлантиришга ва шу сингариларга алоқадор маҳаллий характердаги масалаларга кўпроқ эътибор бериш керак. Илмий тадқиқотлар ва текширишларнинг натижаларини тезроқ амалга оширишга, фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқасини мустаҳкамлашга эришиш айниқса муҳим.

Партия ташкилотлари ўтказилаётган тадқиқотларнинг савияси учун илмий коллективларнинг масъулиятини оширишлари, ижодий изланиш, уюшқоқлик, ўзаро талабчанлик муҳитини вужудга келтиришга эришишлари, илмий коллективлар ҳаётида коммунистларнинг ролини оширишлари лозим.

Фан практика йўлини бамисоли ёрқин машъалдек ёритиб туриши, халқ хўжалигига раҳбарликка чуқур илмий ёндашишни таъминлаши зарур.

Кўпминг кишилик **маданият** ходимлари меҳнаткашларни коммунистик тарбиялашда катта иш олиб бормоқдалар. Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда 5.800 оммавий кутубхона, 4200 киноустановка, 3600 дан кўпроқ клуб, маданият саройлари ва уйлари, кўпдан-кўп музейлар, минглаб бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди.

Аммо ҳаёт уларнинг ишига бундан ҳам юксак талаблар қўймоқда. Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, Маданият министрлиги ва унинг жойлардаги органлари маданий-оқартув муассасалари фаолиятини яхшилаш учун жиддий чоралар кўришлари, уларнинг партия ташкилотлари идеология ишидаги ҳақиқатан ҳам ишончли таянч пунктлари бўлиб қолишларига, оммага кунт билан маданиятни сингдиришларига ҳаракат қилишлари лозим.

Жамиятнинг маънавий ҳаётини ривожлантиришда, совет кишиларида коммунистик аҳлоқ-одоб ва эстетик дидни шакллантиришда **адабиёт ва санъатнинг** роли жуда катта. Бизнинг ижодкор зиёлиларимиз ўзларининг олижаноб вазифаларини яхши тушунаётганликларини мамнуният билан қайд этамиз.

Ёзувчилар, композиторлар, рассомлар, артистлар СССР халқларининг ва, аввало, улуғ рус халқининг бой маданий мероси ва бадиий анъаналаридан баҳраманд бўлиб, совет воқелигини чуқур ва атрофлича акс эттира бошладилар. Ҳисобот даврида ва айниқса Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги ҳамда В. И Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги муносабати билан партия ва халққа бағишлаб бир қанча йирик асарлар яратишди. Ильичнинг ҳаммамизга азиз сиймоси бадиий ижодиётда гавдалантирилганлиги республиканинг маданий ҳаётида муҳим воқеа бўлди. Ўзбекистон адабиёти ва санъатининг кўпгина асарлари умумхалқ таҳсинига сазовор бўлди.

Кейинги йилларда қардош социалистик маданиятларнинг ҳамкорлигини мустаҳкамлаш, уларнинг бир-бирига таъсир қилиши ва бир-бирини бойитиши жараёни давом этди. Ижодкор зиёлиларнинг учрашувлари ана шу ажойиб жараённинг муҳим формаси бўлиб қолди. Республикамизда Белоруссия, Туркманистон, Тожикистон, Эстония ва Қирғизистоннинг, социалистик мамлакатлардан Германия Демократик Республикаси, Болгария, Венгрия, Монголиянинг, шунингдек дўст Ҳиндистоннинг маданиятига бағишланган ўн кунликлар, ҳафталиклар ва кунлар зўр тантана билан ўтди.

Ўзбекистон ижодий ва илмий ходимлари ҳам Ватанимиз пойтахти Москвада, кўпгина иттифоқдош республикаларда ва социалистик давлатларда ўз муваффақиятларини намойиш қилдилар. Самарқанднинг 2500 йиллиги байрами Ўзбекистоннинг сиёсий ва маданий ҳаётидагина эмас, бутун мамлакатнинг сиёсий ва маданий ҳаётида ҳам катта воқеа бўлди.

Ёзувчиларимиз кўп миллатли совет адабиёти хазинасига муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Ўзбек адабиёти совет воқелигини чуқур ва атрофлича акс эттирадиган, совет халқининг буюк ишлари ва орзу-ўйларини ёрқин тараннум этадиган бўлиб қолди.

Социалистик реализм методи, бадиий адабиётнинг партиявийлиги ва халқчиллиги тўғрисидаги ленинча принцип адабиётимиз ривожининг бош йўли эканлиги билан фахрлана оламиз. Адабиётимиз ўтмиш сарқитларига қарши, буржуа идеологиясининг турли кўринишларига қарши актив кураш олиб бормоқда, коммунистик ғояларнинг оташин жарчиси бўлмоқда.

Кейинги йилларда Тошкентда, Андижонда, Сирдарё областида янги театрлар очилди, концерт коллективлари тузилди. Энди Ўзбекистонда 27 давлат театри ва 50 халқ театри ҳамда концерт ташкилотлари бор. Улар томошабинларнинг меҳр-муҳаббатини қозонди. Республика киностудияларида дурустгина бадиий ва ҳужжатли фильмлар яратилди.

Музика ва тасвирий санъат янада ривож топди. Катта музика асарлари, шунингдек ҳозирги замон қўшиғини яратиш соҳасидаги иш композиторлар ижодида асосий ўрин олиб турибди. Рассомлар, ҳайкалтарошлар ва архитекторлар ўз асарлари билан ҳаётимизни муносиб равишда безаш, совет кишиларининг қаҳрамонона меҳнатини тараннум этиш учун кўп иш қилдилар.

Адабиёт ва санъатни ривожлантиришдаги муваффақиятларимиз шубҳасиздир. Бироқ, воқелигимиз тўғрисидаги ёрқин, талантли асарлар ҳали ҳам кам яратилмоқда, уларнинг кўпларида ҳозирги замонни, совет кишисининг маънавий дунёсини ижтимоий-фалсафий жиҳатдан чуқур идрок қилиш етишмайди. Характерларни яратишдаги қолипчилик, бачканалик ҳатто санъаткорнинг умуман мароқли кузатувларини китобхонга ва томошабинга етказишга халақит берди. Киностудиялар, театрлар, телевидение ва радио замондошларимизни мадҳ этувчи яхши сценарийларга ва пьесаларга жуда муҳтож. Ижодий ходимлар ҳаёт билан ҳали ҳам дуруст боғланган эмаслар, бўлажак асарларининг қаҳрамонлари яшаб, меҳнат қилаётган жойларда — завод ва фабрикаларда, қурилишларда ва пахта далаларида, олимларнинг лабораторияларида камдан-кам бўладилар.

Адабиёт ва санъатнинг ҳозирги айрим асарларида қолоқ қарашлар ва дидларга ёқиш учун консерватив ғоялар, сийқаси чиққан сюжетлар, музикавий ва саҳнавий формалар ўтказиб юборилаётганлигига ҳам муросасозлик билан қараб бўлмайди.

Меҳнаткашлар ёзувчилардан, рассомлардан, композиторлардан, артистлардан, кинематография ходимларидан ҳаётни ҳаққоний ва чуқур акс эттирадиган, коммунистик ғоявийлик, юксак бадиий маҳорат билан ажралиб турган коммунизм бинокорининг маънавий қиёфасини шакллантиришга актив ёрдам берадиган янги катта асарлар кутмоқдалар. Адабиёт ва санъат ҳаётимиздаги турли салбий ҳодисаларга бефарқ қарашга ҳақи йўқ.

Маданият министрлиги ва ижодий союзлар театрлар билан концерт коллективларининг репертуарини бойитишлари, опера ва балет санъатини ривожлантиришлари, классик ва совет музикаси билан қўшиғининг энг яхши намуналарини пропаганда қилишлари, юксак ғоявий, эстетик талабларга мос келадиган картиналар ва кинофильмлар яратиб беришлари керак. Ижодкор зиёлиларнинг юқори малакали кадрларини тайёрлашга кўпроқ эътибор берилиши зарур.

Адабиёт ва санъатни ривожлантиришда бадиий танқид ва санъатшунослик фани катта роль ўйнаши лозим. Улар маҳоратни оширишда, профессионал етукликка эришишда ижодий ходимларга доимо ёрдам бериши керак. Мужмал ва примитив асарлар яратилишига қарши курашмоқ лозим.

Ижодий союзларнинг партия ташкилотлари санъаткорларнинг ўсиши ва ғоявий чиниқиши тўғрисида кун сайин ғамхўрлик қилишлари, талантлар ҳамдўстлигини мустаҳкамлашлари, ёзувчилар, композиторлар, кино, театр, тасвирий санъат арбоблари, архитекторлар ишини йўллаб туришлари, уларнинг самарали ишлаши учун шарт-шароит яратиб беришлари, совет санъати қуролини соф ва жанговар тайёр ҳолда сақлашлари керак.

Биз яшаб турган даврнинг улуғворлиги санъатимиз билан адабиётимиздан маънавий бардам, ғоявий эътиқодли, ҳаётни актив қайта ўзгартирувчи забардаст қаҳрамонларни, В. И. Ленин сўзлари билан айтганда, «мамлакатнинг гули, унинг кучи, унинг келажаги бўлган» кишилар образини яратишни қаттиқ талаб қилади.

Биз шунга ғоят аминмизки, ижодий ходимларимиз бундан буён ҳам ажойиб совет воқелигини, замондошимизнинг бой ички дунёсини тасвирловчи чинакам бадиий асарларни ярата берадилар.

IV. ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИ ЯНГИ ВАЗИФАЛАР ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК

Ўртоқлар! Коммунистик қурилиш планларининг амалга оширилиши партия ғоявий-сиёсий ишининг кўлами ва савиясига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Идеология фронти — коммунизм ғалабаси учун курашдаги энг муҳим фронтларнинг биридир.

Ҳисобот даврида меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш масалалари доим республика Компартияси Марказий Комитетининг диққат марказида турди. Бу масалалар партия комитетларининг пленумларида, коммунистларнинг йиғилишларида, идеология ходимларининг кенгашларида қараб чиқилди. Ғоявий-тарбиявий ишга раҳбарликнинг мазмуни, форма ва методлари ҳаёт талабларига мослаштирилди. Бу ишнинг ҳаёт билан, коммунистик қурилиш практикаси билан алоқалари мустаҳкамланди. Тарбия масалаларига синфий ёндошиш асосларини кучайтириш йўли изчиллик билан ўтказиб келинмоқда.

Идеология ишининг моддий базаси анча мустаҳкамланди. Республика меҳнаткашлари Тошкентда В. И. Ленин Марказий музейининг ажойиб филиалига ва Билимлар уйига, пропаганданинг бошқа бир қанча ўчоқларига эга бўлдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Пленумлари, Улуғ Октябрь 50 йиллиги ва совет халқининг фашизм устидан қозонган ғалабасининг 25 йиллиги байрамлари ғоявий ишларни кучайтиришда жуда катта роль ўйнади. Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига тайёргарлик ва бу байрамни ўтказиш даврида идеология иши кенг қулоч ёйди. Бу иш кўпгина янги, мароқли формалар билан бойитилди.

КПССнинг XXIII съездидан кейин партия ғоявий-назарий фаолиятининг кучайтирилганлиги партия ташкилотларининг меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги ишига самарали таъсир кўрсатди. Бу даврда марксча тафаккур социализм ва коммунизмнинг, жаҳон революцион жараёнининг энг муҳим масалалари юзасидан ўтказилган янги тадқиқотлар билан бойитилди. КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига доир Тезислари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ана шу саналарга бағишланган тантанали мажлисларда қилган докладлари, коммунистик ва ишчи партиялар халқаро кенгашининг хужжатлари бу соҳада муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Ҳисобот даврида республикамизда В. И. Ленин асарларининг бешинчи тўла тўпламини ўзбек тилида нашр этишга киришилди, К. Маркс «Капитал»ининг сўнгги томини чоп этиш туғалланмоқда, ўртоқ Л. И. Брженев нутқ ва мақолалари икки томлиги, марксизм-ленинизмнинг энг муҳим масалаларига доир бир қанча фундаментал илмий асарлар ўзбек тилида босиб чиқарилди.

Партия ташкилотлари **партия пропагандасини** тобора такомиллаштиришга, коммунистларнинг марксча-ленинча таълимини юксак даражага кўтаришга ва раҳбар кадрларни ғоявий жиҳатдан чиниқтиришга катта эътибор бердилар.

Партия ўқувининг барча формаларида тингловчилар қаторига яна 166 минг киши қўшилди ва уларнинг сони 519 минг кишига етди. Лениннинг назарий меросига қизиқиш анча ўсди, 475 минг киши В. И. Ленин асарларини ўрганди. Шу ўқув йилида партиянинг иқтисодий назариясига эътибор кучайтирилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети меҳнаткашлар кенг оммасига иқтисодий таълим бериш юзасидан катта тадбирларни белгилади.

((Давоми 5-бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 2, 3 ва 4-бетларда).

Раҳбар кадрларни ўқитишни ташкил этишда туб ўзгаришлар рўй берди. Бу ўзгаришлардан кўзда тутилган мақсад — ҳар бир раҳбар ходимнинг марксизм-ленинизм назариясини мунтазам суратда ва чуқурроқ ўрганиши учун энг яхши замин ва имкониятларни вужудга келтиришдан иборат. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузурида, барча область, шаҳар, район партия комитетлари ҳузурида партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик активлари учун махсус мактаблар ёки назарий семинарлар ташкил этилди. Партия комитетларининг секретарлари одатда ана шу мактаб ва семинарларга етакчилик қилмоқдалар. Раҳбар кадрларни ўқитишнинг шундай формаси партиянинг ҳозирги талабларига, коммунистик қурилиш вазифаларига кўпроқ мос бўлиб тушади.

Кейинги йилларда пропагандистларнинг сифат состави яхшиланди. 29 минг пропагандистдан 26 минг киши олий маълумотли, уларнинг 24 проценти раҳбар ходимлардир. Пропагандист кадрлар доимий назарий семинарларда шуғулланмоқдалар, Марказий Комитет, область, шаҳар ва район партия комитетлари ҳузурида ҳар йили қайта тайёргарликдан ўтмоқдалар. Уларнинг иштироки билан партия пропагандасининг самарадорлигини ошириш, интернационал тарбия, Ленин ғоявий меросини пропаганда қилиш методикаси масалалари юзасидан 700 га яқин конференция ўтказилди.

Партия ташкилотлари бундан буён ҳам коммунистларнинг ўз ғоявий-назарий савияларини оширишлари учун уларга нисбатан талабчанликни оширишлари, сиёсий тўгараклар, мактаблар ва назарий семинарларнинг ишини яхшилашга қунт билан эришишлари сиёсий маориф уйлари ва кабинетларининг фаолияти билан мунтазам суратда шуғулланишлари, пропагандистлар шуғулланадиган доимий семинарларнинг ишини план асосида олиб боришни таъминлашлари лозим.

Область, шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари бутун идеология ишининг ҳал қилувчи бўғини бўлмиш марксизм-ленинизм пропагандасини яхши уюштиришлари, бу ишнинг ғоявий савиясини оширишлари, оммага сиёсий билим бериш формаларини такомиллаштиришлари керак. Революцион назарияни ўрганишни ҳаёт билан чамбарчас боғлаб олиб бориш, олинган билимлар омманинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини кучайтиришига, ишлаб чиқаришда энг яхши натижаларни қўлга киритишига, коммунистик эътиқод ва принципиалликнинг, коммунистик ижтимоий муносабатларнинг қарор топиши учун ёрдам беришига эришмоқ керак.

КПСС Марказий Комитети 1969 йил декабрь Пленумининг ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш соҳасида қўйган вазифалари иқтисодий таълимни бутун чоралар билан такомиллаштиришни талаб қилмоқда.

Раҳбар ходимларнинг сиёсий ўқувига партиявий эътиборни ғоят кучайтириш лозим. Масъул лавозимлардаги коммунистлардан назарий савияларини оширишни, марксизм-ленинизм назарияси ва партия қарорларини, хўжалик ҳамда маданий қурилишга раҳбарликнинг янги методларини мунтазам ўрганиш ва ижодий тарзда ўзлаштириб олишни қаттиқ талаб этиш керак.

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда **сиёсий пропаганданинг оммавий формалари** муҳим роль ўйнайди. Ҳозирги вақтда партия комитетларининг лекторлари ва сиёсий докладчиларидан беш мингдан ортиқ киши, комсомол ташкилотларининг 3500 лектори, «Билим» жамиятининг 60 минг аъзоси партиянинг ғоялари, ўй-фикр ва режаларини омма орасига ёймоқда. Улар Ленин юбилейи йилидагина 700 минг лекция ўқишди.

Партия комитетлари лекция пропагандасига раҳбарликни кучайтиришлари, бу пропагандага муайян бир мақсадни кўзловчи жанговарлик, ҳужумкорлик тусини беришлари, «Билим» жамиятининг ишини активлаштиришлари керак. Ҳар бир лекциянинг юксак ғоявий-назарий савияли бўлишини таъминлаш, уни ҳаёт билан, коммунистик қурилиш практикаси билан маҳкам боғлаб олиб бориш лозим.

Сиёсий докладчиларимиз ва лекторларимизнинг доклад ҳамда лекциялари партиянинг сиёсатини оммабоп қилиб чуқур тушунтириб бериши, жўшқин, оператив ва ҳужумкор характерда бўлиши, тингловчиларнинг ҳамма саволларига очиқ-равшан ва аниқ жавоб бериши керак. Улар совет кишиларини ғоявий эътиқод, сабот-матонат, буржуа идеологиясининг ҳар қандай кўринишларига нисбатан муросасиз бўлиш руҳида тарбиялашлари керак.

Съездлар ўртасидаги даврда **омма ўртасида олиб бориладиган сиёсий агитациянинг** кўпгина янги формалари ва методлари вужудга келди. Жамоатчи ходимлардан иборат сиёсий ахборотчилар институти ташкил топди ва мустаҳкамланди. Улар мамлакатнинг ички сиёсий иқтисодий, маданий ва халқаро ҳаёти тўғрисида меҳнаткашларга ахборот бериб турибдилар. Ҳозирги вақтда республикамизда 42 минг сиёсий ахборотчи бор. Бундан ташқари, 135 минг агитатор ва 69 минг сиёсий ташкилотчи партия ва ҳукуматнинг сиёсатини кенг меҳнаткашлар оммасига тушунтириб бермоқда.

Агитатор ходимлар сифат составининг яхшиланганлиги, уларни ўқитиш ва уларга йўл-йўриқ кўрсатиш ишларининг уюштирилганлиги партия комитетларининг сиёсий агитация миқёсларини кенгайтиришлари, бу агитацияни собитқадам қилиб, халқ хўжалиги вазифаларини таъминлашга сафарбар қилишлари учун имконият яратиб берди.

Шу билан бирга партия ташкилотларининг оммавий-сиёсий иш савияси КПСС XXIII съездининг талабларига ҳали жавоб бермаётир. Кўп жойларда кишилар ўртасида қунт билан кун сайин иш олиб борилмаяпти, ҳар бир меҳнаткашнинг ишлаб чиқаришда ҳам, истиқомат қиладиган жойида ҳам унга доим ғоявий таъсир кўрсатишдан иборат асосий мақсадга эришилмаяпти.

Оммавий-сиёсий ишни саноат корхоналари ва қурилишлар, колхозлар, совхозлар ва муассасалар коллективларининг конкрет вазифалари билан чамбарчас боғлаб олиб боришни таъминлаш, расмиятчилик, дабдабабозлик ва шовқин-сурон кўтаришларга барҳам бериш, аҳолининг турли табақалари ўртасида сиёсий ишни табақалаштирган ҳолда олиб бориш, коллективларнинг барча аъзоларини меҳнатнинг энг яхши намуналари асосида тарбиялаш, кишилар ўртасида ўртоқлик ва ўзаро ёрдам туйғуларини авж олдириш зарур.

Кўргазмали агитацияни бундан буён ҳам такомиллаштириш керак. Кўпгина шаҳарларимиз ва посёлкаларимиз, шу жумладан, баъзи область марказларининг безаклари ҳозирги замон талабларига мос бўлиб тушмаяпти. Кўргазмали агитацияни ягона план асосида комплекс тарзда ривожлантириш ва бунда сиёсат, психология ҳамда юксак бадиий дид талабларини эътиборга олиш керак Ҳамма жойларда безакчи рассомлар мактаблари ташкил этилмоғи лозим.

Сиёсий ахборот — жамоатчилик фикрини шакллантиришнинг энг муҳим воситасидир. Сиёсий ахборот мунтазам ва оператив суратда олиб борилиши, меҳнаткашларнинг барча коллективларига, шунингдек аҳолига унинг истиқомат жойида хизмат кўрсатиши лозим.

Ҳозирги замон шароитида идеология фронтининг зарбдор кучи бўлмиш **матбуот, телевидение ва радио** ғоят муҳим аҳамиятга эгадир. Ҳозирги пайтда Ўзбекистонда ўзбек, рус, тожик, қорақалпоқ, татар ва бошқа тилларда 227 та газета, шунингдек 57 журнал ва журнал типидаги бюллетенлар чиқарилмоқда. Ҳисобот даврида уларнинг тиражи икки баравар кўпайди ва ўн ярим миллион нусҳага етди. Ҳозирги пайтда республикада яшовчи деярли ҳар бир киши газета ёки журнал олиб турибди, шаҳар ва қишлоқларни ёппасига радиолаштириш ва телевизорлар билан таъминлаш вазифаси муваффақиятли суратда ҳал этилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети полиграфия саноатини ривожлантиришнинг кенг программасини амалга оширмоқда.

Журналистларимиз, телевидение ва радио ходимларимиз хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишда партия ташкилотларига актив ёрдам бермоқдалар. Улар ҳаётга чуқурроқ кириб борадиган, уни яхши ёритадиган бўлиб қолдилар, Ленин ғоявий меросини пропаганда қилиш, меҳнаткашларни халқлар дўстлиги руҳида ва меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш соҳасида кўп иш қилмоқдалар.

Совет матбуоти — халқ минбари, партиянинг актив ёрдамчисидир. Совет матбуоти ишида ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари, халқ хўжалиги мутахассислари, фан ва маданият арбоблари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари тобора фаол иштирок қилишлари лозим. Оммавий информация воситалари марксча-ленинча ғояларни большевистик жўшқинлик билан пропаганда қилиши, коммунистик қурилиш практикасини умумлаштириши, меҳнаткашларнинг тўққизинчи беш йиллик топшириқларини бажариш учун олиб бораётган курашини умумлаштириши, совет кишиларини юксак ғоявийлик, совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми руҳида тарбиялаши керак.

Совет кишиларига **меҳнат тарбияси** бериш — коммунистик тарбия бутун системасининг энг муҳим таркибий қисми, негизидир. Барча гражданларнинг юксак даражада онгли бўлишларига, меҳнатга чинакам коммунистик муносабатда бўлишларига эришиш, жамоат мулкини сақлаш ва кўпайтириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш — партия ташкилотларининг кишиларни тарбиялаш соҳасидаги энг асосий вазифасидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети шунга биноан ва КПСС Марказий Комитети 1969 йил декабрь Пленумининг талабларига мувофиқ, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда меҳнатни моддий ва маънавий рағбатлантириш, ишчиларни, колхозчиларни ва хизматчиларни онгли интизом руҳида, халқ бойлигини тежаш ва авайлаб сақлаш, корхона, колхоз ҳамда совхознинг фаолияти учун юксак жавобгарликни сезиш руҳида тарбиялашга доир бир қанча муҳим масалаларни қараб чиқди. Буларнинг ҳаммаси халқнинг меҳнат-ғайратини оширишга ёрдам берди.

Ўтган беш йиллик даврида ишчилар, колхозчилар ва хизматчиларнинг ижодкорлиги, новаторлиги, ишлаб чиқаришдаги ташаббускорлиги, **социалистик мусобақа** ва унинг олий формаси — меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракати кенг ривожланди. Бу ҳаракатда қатнашувчилар сони бир ярим баравар кўпайди ва ҳозирги вақтда қарийб бир миллион кишига етди. Минг-минглаб бригада, смена, цех ва участкалар, неча ўнлаб корхоналар коммунистик меҳнат коллективи, 370 минг киши коммунистик меҳнат зарбдори деган фахрли ном олишга сазовор бўлди. 1971 йил 17 апрелда коммунистик шанбалик ўтказиш ва шу куни ишлаб топилган пулни янги беш йиллик фондига топшириш йўлидаги умумхалқ ҳаракати меҳнатга коммунистик муносабатда бўлишнинг янги ёрқин далилидир.

Аммо баъзи жойларда мусобақани ташкил этишда расмиятчилик ва кустарчиликка ҳали ҳам барҳам берилган эмас. Ишчилар ва колхозчилар йиғилиши, ўртоқлик судлари, коммунистик меҳнат ва илғор тажриба мактаблари, меҳнаткашларнинг ишлаб чиқариш новаторлари билан учрашувлари, илғорларни шарафлаш, ишчилар синфи ва пахтакорлар сафига ўтиш маросимлари сингари ғоявий таъсир кўрсатишнинг коллектив формаларидан яхши фойдаланилмаётир.

Ишлаб чиқаришда моддий ва маънавий рағбатлантиришни тўғри қўллаш, ҳар бир меҳнаткашга доим зўр ғамхўрлик ва иззат-ҳурмат билан қаралишига эришмоқ керак. Меҳнат аҳли янги беш йиллик топшириқларида ўз шахсий меҳнатининг ҳам программасини кўриб билиши, бу планни бажаришга муносиб ҳиссасини қўшмоғи керак.

Партия ташкилотлари давлат ва меҳнат интизомининг бузилишига, кўзбўямачилик ҳолларига қарши, олинган мажбуриятларни ҳурмат қилмаслик, социалистик мулкка нотўғри муносабатда бўлишга қарши ва жамият манфаатларига зид бўлган бошқа ярамас ҳолларга қарши курашни кучайтиришлари лозим. Ҳар бир коллективда ва аҳоли истиқомат қиладиган ҳар бир жойда хусусий мулкчилик сарқитларини, мешчанлик ҳудбинлиги, ичкиликбозлик, безориликни; жамоат тартибининг бузилишини қаттиқ қораловчи, жамоатчилик фикрини вужудга келтириш, меҳнаткашларга ҳуқуқ тарбияси бериш соҳасида қунт билан иш олиб бориш лозим.

Республика партия ташкилоти давлат ва жамоат ҳаётини тобора демократлаштириш, **ҳуқуқ тартиботини ва қонунчиликни** бутун чоралар билан мустаҳкамлашга, жиноятларнинг пайини қирқишга катта эътибор берди. Қонунчиликни такомиллаштириш, маъмурий органлар фаолиятининг иш услуби ва методларини яхшилаш, уларни сиёсий етук кадрлар билан мустаҳкамлаш соҳасида кўп иш қилинди. Ички ишлар, прокуратура, суд ва юстиция органлари ходимларининг зўр ғайрати билан кўпгина жиноий гуруҳлар, халқ бойлигини таловчилар, пораҳўрлар, чайқовчилар ва бошқа жиноятчи унсурлар фош қилинди ҳамда зарарсизлантирилди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, жиноятга, ҳуқуқ-тартиботнинг бузилишига қарши, жамият манфаатларига зид бўлган ичкиликбозлик, безорилик, текинхўрлик каби ярамас ҳолларга қарши курашда ҳали ҳам жиддий камчиликлар бор.

Биз ана шу масалалар партия ташкилотлари ташкилотчилик ва сиёсий ишларининг таркибий қисми эканлигини эсдан чиқармаслигимиз керак. Коммунистик ахлоқнинг нормалари ва принципларидан ҳар қандай чекинишларга қарши курашда меҳнаткашларнинг активлигини бутун чоралар билан кучайтириш, бу ишда партия, комсомол, касаба союз ташкилотлари, маҳаллий Советларнинг, корхоналар, қурилишлар, колхозлар ва совхозлар, муассасалар ва ўқув юртлари раҳбарларининг роли ва жавобгарлигини ошириш зарур.

Ички ишлар, прокуратура, суд ва юстиция органларининг фаолиятини тубдан яхшилашга эришиш, уларни кадрлар билан мустаҳкамлаш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилиш, кўпроқ амалий ёрдам бериш, уларнинг жиноятга қарши курашда ва социалистик қонунчиликни мустаҳкамлашда ўз вазифаларини қандай бажараётганликларини қаттиқ назорат қилиш лозим.

Шуни назарда тутиш зарурки, турмушнинг юксак маданияти учун, социалистик негиздаги ҳаёт тарзи нормалари ва қоидаларини қарор топтириш учун кураш аввало, янги киши учун, шахсни ҳар томонлама камол топтириш учун кураш демакдир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII ва IV пленумларининг маълум қарорлари аввалагидек ҳозирда ҳам республика партия ташкилотларининг турмуш маданиятини юксалтириш ҳамда ўтмиш сарқитларига қарши кураш соҳасидаги фаолиятининг программаси бўлиб қолади.

Марказий Комитет **меҳнаткашларни атеистик руҳда тарбиялаш** масалалари билан доим шуғулланиб келмоқда. Кўпгина партия ташкилотлари турли форма ва воситалардан фойдаланиб, диний сарқитларни бартараф қилиш соҳасида иш олиб бормоқдалар. Атеист кадрлар кўпайиб бормоқда, илмий атеизм бўйича махсус лекторийлар ва халқ университетлари очилмоқда, янги байрамлар ва янги маросимларни шакллантириш ҳамда жорий қилиш соҳасида иш олиб борилмоқда.

Аммо шуни қайд қилиб ўтишга тўғри келадики, Тошкент, Наманган, Бухоро, Самарқанд областлари ва бошқа баъзи областларнинг бир қанча районларида бу ишга етарли баҳо берилмаяпти. Динга қарши пропаганда ҳамиша ҳам ўз олдига қўйилган мақсадга эришяпти, деб бўлмайди. Динлар тўғрисидаги қонунларга риоя қилиниши устидан назорат суст амалга оширилмоқда. Аҳолининг бир қисми ҳануз диний одатларга риоя қилмоқда.

Партия ташкилотлари меҳнаткашларни атеистик руҳда тарбиялашни тубдан яхши йўлга қўйишлари, атеизм пропагандасига ва диндорлар ўртасида алоҳида иш олиб боришга катта эътибор беришлари лозим. Янги, прогрессив одат ва маросимларни кенг ва собитқадамлик билан жорий қилиш, бу ишда барча коммунистлар, комсомоллар, барча ёшлар ва зиёлиларнинг актив қатнашувини таъминлаш керак.

Республикамизда **хотин-қизларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш,** уларни ишлаб чиқариш ва ижтимоий фаолиятга фаол жалб этиш, раҳбар лавозимларига кўтариш соҳасидаги ишлар яхшиланди. Коммунистик қурилишда хотин-қизларнинг активлигини кучайтириш масаласи Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVIII пленумида муҳокама қилинди.

Ҳозир республикада саноат, қурилиш ва транспорт ходимларининг 40 процентидан кўпини хотин-қизлар ташкил этади. 2 минг аёл пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчиси бўлиб ишламоқда, халқ хўжалигидаги мутахассисларнинг 175 мингги хотин-қизлардан иборат. Минг-минглаб ажойиб меҳнаткаш хотин-қизлар раҳбарлик лавозимларида, халқ хўжалиги, фан ва маданиятнинг турли соҳаларида ишлаб турибди. Улардан 37 мингдан ортиқ киши СССР Олий Совети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларнинг депутати қилиб сайланди, 40 минг киши орден ва медаллар билан мукофотланди.

Шу билан бирга баъзи партия, совет ва хўжалик органлари хотин-қизларни раҳбарлик ишларига, ишлаб чиқариш ва маданий-маиший хизматнинг ҳал қилувчи участкаларига дадил кўтармаётирлар, уларнинг меҳнати учун зарур шарт-шароит яратиб бермаётирлар.

Хотин-қизларга нисбатан нотўғри муносабатда бўлиш, уларнинг иззат-ҳурматини камситиш каби ярамас ҳоллар ҳануз учраб турибди. Бу эса баъзан оғир оқибатларга олиб келмоқда. Партия ташкилотлари хотин-қизларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш ишини кескин суратда яхши йўлга қўйишлари, уларнинг ишлаб чиқаришда ва ижтимоий-сиёсий ҳаётда актив қатнашишлари учун барча шароитни яратишлари, хотин-қизларга нисбатан эски сарқитларга қарши курашни ғоят кучайтиришлари, бундай сарқитларни тарғиб этувчиларни қаттиқ жавобгарликка тортишлари лозим.

Партия ташкилотлари **ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашга** кўпроқ эътибор берадиган бўлиб қолдилар. Бу масалалар партия комитетларида ва коммунистларнинг йиғилишларида мунтазам равишда қараб чиқилмоқда. Комсомол тўгаракларининг пропагандистлари орасида коммунистлар сони 2,5 баравар кўпайди. Ҳозир сиёсий таълимнинг турли бўғинларида ярим миллионга яқин йигит ва қиз ўқимоқда. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги муносабати билан барча комсомол ташкилотларида ленинча синов муваффақиятли ўтказилди. Бу синовда бир миллиондан ортиқ ёшлар қатнашди.

Биз ҳозирги кунда зўр ифтихор билан шундай дея оламиз: муносиб ўринбосарлар ўсиб етишди. Бизнинг ёшларимиз ғоявий матонатли, меҳнатсевар, саводхон, улуғ Ленин таълимотига, Коммунистик партия ишига чексиз садоқатли ёшлардир. **(Қарсаклар).**

Аммо шундай бўлса ҳам ёшларни ғоявий жиҳатдан тарбиялаш соҳасида қилинаётган ишларни етарли деб бўлмайди. Ёшлар орасида сиёсатга бефарқ қараш, меҳнатга, ўқишга, гражданлик бурчига бепарво муносабатда бўлиш, социалистик жамиятда яшаш қоидаларини бузиш каби айрим ҳоллар ҳам учрамоқда.

Партия ташкилотлари, барча коммунистлар ёш авлодни тарбиялаш ва ўқитиш соҳасидаги ишни кучайтиришлари лозим. Ёшларнинг касб маҳоратини ва иқтисодий билимларини оширишларига ёрдам бериш, уларда социалистик ишлаб чиқаришнинг тадбиркор хўжайини туйғуларини тарбиялашда уларга ёрдам бериш керак. Йигит ва қизларнинг қимматли ташаббусини, Қарши ва Мирзачўлни ўзлаштиришда, халқ хўжалигининг энг муҳим иншоотларини қуришда актив қатнашиш каби ватанпарварлик ҳаракатини бундан буён ҳам қўллаб-қувватлаш лозим. Биз ёшларни хатолардан ўз вақтида сақлаб қолишимиз, уларнинг тўғри йўлдан тойиб кетишларига йўл қўймаслигимиз, уларни буржуа идеологиясининг разил таъсиридан ҳимоя қилишимиз керак.

Жисмоний тарбия янги кишини камол топтиришда муҳим ўрин олади. Марказий Комитет ҳисобот даврида физкультура ва спортни ривожлантириш масалаларини бир неча бор муҳокама қилди. Бу масалалар республика Олий Совети сессиясида қараб чиқилди. Тошкентда 7 минг ўринли муҳташам «Юбилей» спорт саройи, «Ёшлик» енгил атлетика манежи қурилди, республика областлари ва шаҳарларидаги спорт ташкилотларининг моддий базаси мустаҳкамланди.

Ҳозирги вақтда бизда қарийб икки миллион киши спорт билан шуғулланмоқда, 1 миллион 150 минг разрядли спортчи, 710 спорт мастери тайёрланди. Ўзбекистон спортчилари Совет Иттифоқи, Европа, жаҳон чемпионатларида ва олимпиада ўйинларида бир неча рекорд қўйдилар ва ҳамда 77 олтин медаль, 47 кумуш ва 65 бронза медали олишга муваффақ бўлдилар.

Физкультура ва спорт комитети, партия ташкилотлари физкультура ва спортни янада ривожлантириш, аҳолига жисмоний тарбия беришни яхшилаш чораларини кўришлари лозим. Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилганлиги ва бинобарин меҳнаткашларнинг бўш вақти ғоят кўпайганлиги сабабли бу вазифа жуда катта аҳамиятга эгадир. Ҳар бир область, ҳар бир шаҳар ва районда спорт ташкилотларининг моддий базасини мустаҳкамлаш, уй-жой массивларида, маҳаллаларда, колхоз ва совхозларда спорт майдончаларини кўпроқ қуриш, ишлаб чиқариш гимнастикасини кенг ёйиш керак. Кенг меҳнаткашлар оммасини физкультура ва спорт машғулотларига жалб этиш лозим. Маҳаллий Советларни, касаба союзларини, комсомолни, бутун жамоатчилигимизни бу ишга отлантириш керак.

Кейинги йилларда **ҳарбий — ватанпарварлик руҳида тарбиялаш** кучайтирилди. Кўпгина шаҳар ва районларда армия сафига чақирилувчи ёшларнинг слётларини ўтказиш, Совет Армияси сафига тантанали узатиш маросимлари, уруш ветеранлари билан учрашувлар анъана бўлиб қолди. Меҳнаткашлар коллективларининг Қизил Байроқли Туркистон ҳарбий округи ҳарбий қисмлари ва бўлинмалари билан оталиқ алоқалари мустаҳкамланди. Республикада 4 мингта шон-шуҳрат хонаси, бурчак ва клублари ташкил этилди, 949 ҳайкал, обелиск ва ёдгорлик лавҳалари ўрнатилди.

Кишиларни ватанпарварлик руҳида, социалистик Ватанимизга, улуғ Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялашни янада яхшилаш — идеология ишимизнинг биринчи галдаги вазифасидир. Партия ташкилотларининг, бутун жамоатчиликнинг совет кишиларини, ҳусусан ёшларни партиянинг, ишчилар синфи ва колхозчи деҳқонларнинг шонли революцион, жанговар ва меҳнат анъаналари руҳида, совет халқининг буюк зафарларидан фахрланиш, Советлар мамлакати граждани эканлиги туйғусидан фахрланиш, социалистик Ватаннинг ҳимоясига доим шай бўлиб туриш руҳида тарбиялаш соҳасидаги ишларини такомиллаштириш зарур. **(Қарсаклар).**

Умумий таълим мактаблари, ўрта ва олий ўқув юртлари, корхоналар, муассасалар, колхозлар ва совхозларда бошланғич ҳарбий тайёргарликни йўлга қўйишга жиддий эътибор бериш зарур. Ҳарбий-техника билимлари пропагандасини тубдан кучайтириш, граждан мудофааси барча ҳизматларининг тайёргарлигини доим ошириш ва такомиллаштириш керак.

Партия, совет, комсомол, касаба союз ташкилотлари, ДОСААФ органлари барча меҳнаткашларни Совет Иттифоқи шонли Қуролли Кучларини севиш ва ҳурмат қилиш руҳида тарбиялашлари, Совет Ватанининг мудофаа қудратини мустаҳкамлаш бутун халқнинг жонажон иши эканлигини эсда тутиб, жангчиларимизга доим зўр эътибор билан ғамхўрлик қилишлари керак. **(Қарсаклар).**

Меҳнаткашларни **пролетар интернационализми ва халқлар дўстлиги** руҳида тарбиялаш — республика партия ташкилотининг идеология соҳасида амалга ошираётган кўп қиррали ишида асосий ўринни олиб келди ва олиб келмоқда. Ўзбекистонда юздан ортиқ миллат ва элат вакиллари ҳамжиҳат, дўст оилада яшаб, меҳнат қилмоқдалар. Улар республиканинг экономикаси, маданиятини ривожлантиришда, сиёсий ва ижтимоий ҳаётида актив қатнашмоқдалар. Бу эса бизнинг буюк ифтихоримиздир.

Интернационал тарбия масалалари доим Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг диққат марказида турибди. Ҳисобот даврида шу проблемалар юзасидан республика миқёсида республикалараро бир неча илмий конференция ўтказилди, бир қанча китоб тайёрланди ва нашр этилди. Кўпгина шаҳар ва районларда интернационал учрашувлар клублари ишламоқда, турли миллат меҳнаткашларининг дўстлигини мустаҳкамлашга ёрдам берадиган хилма-хил тадбирлар амалга оширилмоқда.

Улуғ Ленин бизга васият қилиб қолдирган, Коммунистик партия чиниқтириб ўстирган СССР халқлари дўстлиги Советлар мамлакати иқтисодий ва маданий ҳаётининг ҳамма соҳаларида ажойиб самаралар бермоқда. Бу дўстлик гранит каби мустаҳкам, қуёш каби иссиқ, чашма сувидек мусаффодир. Бу дўстлик барча муваффақиятларимизнинг негизи, қўлга киритадиган барча ғалабаларимизнинг гаровидир. **(Қарсаклар).**

Ўзбекистон пойтахти Тошкент шаҳрини тиклаш ва янгидан қуриш соҳасидаги қаҳрамонлик эпопеяси совет халқлари бузилмас дўстлиги, барча иттифоқдош республикалар, барча социалистик миллатлар ҳаракат бирлигининг гўзал тимсоли бўлиб тарихга ёзилиб қолади.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг буюк ғамхўрлиги ва зўр эътибори туфайли, Москва, Ленинград, барча қардош республикалар меҳнаткашларининг, Совет Армияси жангчиларининг самимий ёрдами туфайли Тошкент шаҳримиз мисли кўрилмаган қисқа вақт ичида зилзиладан кейинги ҳаробалар устида тикланди, янги қиёфага эга бўлди, янада улуғвор ва янада кўркам шаҳар бўлиб қолди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев республика партия активи йиғилишида совет халқларининг интернационал жасоратига юксак баҳо берди. Тошкент, деди Леонид Ильич Брежнев, ҳаммамизни совет халқларининг бундай дўстлиги ва қардошлигини асло эсдан чиқармасликка даъват этади. **(Қарсаклар).**

Биз жонажон Коммунистик партияни, КПСС ленинчи Марказий Комитетини ишонтириб айтамизки, бу дўстлик ва қардошликни ҳеч қачон эсдан чиқармаймиз! (Қарсаклар).

Биз совет халқларининг муқаддас дўстлигини кўз қорачигидек авайлаб сақлаймиз ва мустаҳкамлаймиз. Меҳнаткашларни социалистик ватанпарварлик ва пролетар интернационализми руҳида тарбиялашни бутун чоралар билан яхши йўлга қўямиз.

Ўртоқлар! Совет кишиларини коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги муваффақиятларимиз шубҳасиз ва ҳаммага аёндир. Шу билан бирга, коммунистик экономика ва маданиятни вужудга келтириш, янги кишини тарбиялаш партия ташкилотларининг ғоявий-сиёсий ишларини янада юксак даражага кўтаришни, бу ишдаги мавжуд жиддий камчилик ва нуқсонларни бартараф қилишни талаб этади.

Идеология ишида ҳануз юзакичилик ва расмиятчиликка йўл қўйилмоқда, идеология ишининг турмушдан ажралиб қолишига, бу ишнинг натижаларини ўтказилган тадбирлар миқдоригагина қараб баҳолашга интилиш бартараф қилинган эмас. Жойларда идеология ишининг натижаларига кўпинча юзаки, танқидсиз қаралмоқда, ишларнинг ҳақиқий аҳволини бўяб кўрсатиш, камчилик ва нуқсонларни хаспўшлаб ўтиш каби уринишларга йўл қўйилмоқда. Кадрларимиз ўнларча ва юзларча тадбирлар, минг-минглаб лекция ва докладлар ўтказяпмиз, деб шуларни рўкач қиладилар. Биз бунда кўпинча энг асосий нарсани — ана шу тадбирларнинг таъсирчанлиги ва самарасини, булар совет кишиларининг онги ва қалбида қандай из қолдирганлигини, уларнинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини нақадар ошираётганлигини кўпинча эсдан чиқариб қўямиз.

Баъзи партия комитетлари партия ва ҳукуматнинг коммунистик тарбия масалалари ҳақидаги Директиваларини бажаришни суст уюштирмоқдалар ва уларнинг бажарилишини пухта текшириб кўрмаётирлар, идеология муассасалари, ижодий союзлар, нашриётлар, газета, журналлар, телевидение ва радио ишининг мазмунини анализ қилмаётирлар, уларнинг фаолиятини кўнгилдагидек мувофиқлаштириб олиб бормаётирлар.

Марказий Комитет, унинг бўлимлари, область, шаҳар ва район партия комитетлари ғоявий-тарбия ишининг мазмунига доим чуқур эътибор беришлари, ташкилотчилик фаолияти билан идеология фаолиятини бирга қўшиб олиб боришни таъминлашлари лозим. Идеология ишига партиявий раҳбарликни уюштириш, бу раҳбарликнинг метод ва формаларини такомиллаштириш, айрим партия комитетларининг идеология ишида рўй бераётган кампаниячилик ва дабдабабозлик, канцеляриячилик-бюрократик услубини кескин қоралаш зарур.

Шу билан бирга идеология иши мутахассис пропагандистларнинггина бурчи эмаслигини яна бир марта таъкидлаб ўтиш зарур. Бу — бутун партиянинг, барча партия комитетлари ва партия ташкилотларининг иши, барча раҳбар кадрларнинг энг биринчи бурчи, ҳар бир коммунистнинг Уставда белгиланган вазифасидир. Бизларнинг ҳаммамиз кишиларнинг маънавий ҳаёти учун, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашдаги нуқсонлар учун жавобгармиз.

Бу ишда бошланғич партия ташкилотларининг, шунингдек меҳнаткашлар депутатлари Советлари, касаба союзлари, комсомол, жамоат ташкилотлари, министрликлар ва идораларнинг роли ҳамда жавобгарлигини оширишга алоҳида эътибор бермоқ зарур.

Партия ҳаммамизни идеология ишида ленинча услубни ривожлантиришга даъват этмоқда. Бу услуб юксак принципиаллик, коммунистик ғоявийликни, душман буржуа идеологиясига нисбатан муросасизликни, революцион назарияни ижодий тарзда қўллаш ва ривожлантиришни, омманинг эътиқодини ҳамда уни хўжалик ва маданий қурилишнинг муҳим вазифаларини ҳал этиш йўлида уюштиришни мужассамлантиради.

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишида муваффақият қозониш кадрларга боғлиқдир. Ҳозирги шароитда эса кадрлар олдига қўйилаётган талаблар анча ортиб бормоқда. Идеология ишини марксча-ленинча назарияни, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш экономикасини яхши билган кишиларга, омманинг серғайрат ва қобилиятли бўлган ҳамда кишининг ақл-идроки ва қалбига энг яхши ва энг тўғри йўл топа оладиган ташкилотчиларига топшириш керак. Марказий Комитет, область, шаҳар, район партия комитетлари идеология ходимларининг систематик равишда доим ўқишини ташкил этиш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилишлари лозим.

Партия ташкилотларининг ҳозирги вақтдаги жанговар вазифаси — тўққизинчи беш йиллик план юзасидан КПСС XXIV съезди Директивалари лойиҳасини кенг пропаганда қилишдан иборат. Пропагандистлар, агитаторлар, лекторлар, матбуот, телевидение ва радио ходимлари, барча коммунистлар ва барча раҳбар кадрларимиз ана шу буюк ва масъулиятли сиёсий кампания вақтида партия томонидан янги беш йилликда қўйилган улкан вазифаларнинг моҳияти ва аҳамиятини ҳар бир меҳнаткашга тушунтириб беришлари, қимматли таклиф ва мулоҳазаларни ҳисобга олишлари, халқнинг ижодий ғайратини халқ хўжалик планларини бажариш учун курашга сафарбар қилишлари керак.

Партиянинг мамлакатимизда коммунистик жамият барпо этишга қаратилган буюк режаларини амалга ошириш учун кураш ҳозирги шароитда партия ташкилотлари идеология ишининг энг асосий мазмуни бўлиши лозим.

Коммунистик партиянинг ленинча сиёсатини батафсил кўрсатиб бериш керак. Коммунистик партия совет жамиятидаги барча синфлар ва табақаларнинг, мамлакатимиздаги барча миллат ва элатларнинг туб манфаатларини ифода этувчи монолит сиёсий куч сифатида майдонга чиқмоқда. Ишчилар синфининг, колхозчи деҳқонларнинг ва зиёлиларнинг КПСС сиёсатини амалга ошириш йўлидаги курашини кенг ва очиқ-равшан кўрсатиб бериш лозим.

Идеология соҳасидаги ҳамма ишлар совет халқини Коммунистик партия теварагида янада маҳкам жипслаштиришга, КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олишга қаратилиши лозим. **(Қарсаклар).**

V. ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИНИНГ ТАЪСИРЧАНЛИГИ ВА САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРАЙЛИК

Ўртоқлар! КПСС XXIII съездининг қарорлари совет жамиятининг раҳбар ва етакчиси бўлган партиямизни ривожлантиришда ҳал қилувчи роль ўйнади. Съезд қарорларининг самарали таъсири остида Ўзбекистон партия ташкилотларида партия ички демократияси янада ривож топди, партия турмушининг ленинча нормаларига ва раҳбарлик принципларига қаттиқроқ риоя қилинадиган бўлиб қолди. Партия комитетларининг ва бошланғич партия ташкилотларининг роли, обрўйи ва нуфузи сезиларли равишда кучайди, уларнинг омма билан алоқаси мустаҳкамланди.

КПСС Марказий Комитети қатъият, босиқлик ва дадиллик билан ишлашни ўргатиб келаётганлиги, руҳланиб ва зўр умидлар билан ишлаш вазиятини вужудга келтирганлиги республика партия ташкилотларининг фаолиятида ўз ифодасини топди, яқиндагина бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишларининг боришида ҳам яхши из қолдирди.

Ўзбекистон Компартиясининг Марказий Комитети XVIII съездга зўр мамнуният билан шуни маълум қиладики, ҳисобот-сайлов партия йиғилишлари ва конференциялари коммунистларнинг, республикадаги барча меҳнаткашларнинг фикрини ифодалаб, Коммунистик партиянинг ленинча бош йўлини КПСС Марказий Комитетининг ва Марказий Комитет Сиёсий бюросининг амалий фаолиятини қизғин маъқулладилар. **(Қарсаклар).**

Партия йиғилишлари ва конференциялари ҳамма жойда коммунистларнинг зўр активлиги билан уюшқоқлик ва ишчанлик вазиятида ўтди. Бу йиғилиш ва конференциялар партия органларининг ишларини ҳар томонлама ва объектив равишда анализ қилиб чиқиб, келажакка мўлжалланган вазифаларни белгилаб берди. Ҳисобот-сайлов кампанияси давомида 140 минг нафар коммунист сўзга чиқди. Булар кўпгина қимматли таклифларни ва танқидий мулоҳазаларни айтдилар. Марказий Комитет барча таклиф ва мулоҳазаларни умумлаштириб, уларни бюрода кўриб чиқди ва махсус қарор қабул қилди.

Партия комитетларининг составига ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари ва хотин-қизлар илгариги конференциялардагига қараганда кўпроқ сайланди. Ҳамма жойда район ва шаҳар партия комитетларининг бюроларига оддий коммунистлар, ишчилар ва колхозчилар сайланди. Мана шуларнинг ҳаммаси партия комитетларининг ролини ва обрўйини янада оширишга ёрдам беради, уларнинг омма билан алоқасини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлайди.

Ҳисобот-сайловлар Ўзбекистон коммунистларининг яхлит бирлигини, республика партия ташкилоти ўзининг ленинчи штаби бўлган КПСС Марказий Комитети теварагида сира бузилмайдиган бўлиб жипслашганлигини янги куч билан намойиш қилди. **(Қарсаклар).**

Ҳисобот даврида республика Коммунистик партиясининг ғоявий чиниқиши ва ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланиши қонуниятли тарзда давом этди. У партиявий раҳбарлик тажрибаси билан ўзини бойитди. Республика партия ташкилотининг фаолияти тағин ҳам юксак даражага кўтарилганлиги коммунистик қурилишнинг янги босқичига мос бўлиб тушди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев партия активининг Тошкент шаҳридаги йиғилишида сўзга чиқиб, Ўзбекистон Коммунистик партиясига юксак баҳо бериб, бундай деди: «Сизларнинг республика партия ташкилотингиз анчагина кучли, тажрибали ташкилот, Совет Иттифоқи Коммунистик партиямизнинг жанговар, илғор отрядларидан бири. Сизларнинг кучингиз жуда катта, бу кучингиз шундан иборатки, КПСС Марказий Комитети сизларга чексиз ва тўла равишда ишонади. **(Қарсаклар).** Ўз навбатида сизлар ҳам Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига чексиз содиқсиз ва берилгансиз. Мана шу икки омил сизларга шундай куч бағишлаб турибдики, бу куч билан сизлар партиямиз ва халқимизнинг олдингизга қўйган ҳар қандай вазифасини ҳал қила оласиз». **(Қарсаклар).**

(Давоми 6-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XVIII СЪЕЗДИ

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 2, 3, 4 ва 5-бетларда).

, Сизларнинг номингиздан, делегат ўртоқлар, республиканинг барча коммунистлари номидан КПССнинг ленинчи Марказий Комитетини ишонтириб шуни айтишга ижозат бергайсизки, Ўзбекистон Коммунистик партияси бундан буён ҳам жонажон партиямизнинг ишончли, содиқ ва жанговар отряди бўлиб қола беради! **(Қарсаклар)**.

Республика партия ташкилотининг XVII съездидан кейин сафимизга 93 минг киши қабул қилинди ва ҳозирги кунда республика партия ташкилоти 432 минг нафар коммунистни бирлаштириб турибди. Шулардан 408 минг киши КПСС аъзолари ва қарийб 24 минг киши партия аъзолигига кандидатлардир.

Ҳисобот даври ичида 100 мингдан кўпроқ киши партия кандидатлигига қабул қилинди. Шу билан бирга КПСС сафига қабул қилинганлар орасида ишчилар йил сайин кўпайиб борди. Булар 1965 йилда 35,8 процент бўлган бўлса, бултур 42,5 процент бўлди. Бунинг натижасида Ўзбекистон Коммунистик партиясида ишчилар салмоғи кўпайди, унинг ишчи ядроси тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамланди.

Партия сафи янги, муносиб кишилар билан тўлдирилганлиги бошланғич партия ташкилотларининг активлигини ва жанговарлигини оширишга ёрдам берди. Тўрт юз мингдан ортиқроқ коммунистлар сафимизда бирлашганлиги билан ҳақли равишда фахрланамиз. Улар партия сиёсатини қатъият билан ўтказиб келмоқдалар, партия қарорларини фидокорлик билан амалга оширмоқдалар, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма участкаларида авангардлик ролини ўйнамоқдалар, юксак даражада ижтимоий-сиёсий активлик кўрсатмоқдалар.

Шу билан бирга партия ташкилотларининг баъзилари ишида партияга қабул қилишда камчиликларга ва ҳатто хатоларга йўл қўйдилар. Партия сафига кираётганларга нисбатан талабчанликни пасайтириб юборган, партия сафларини ўстиришни тезлаштириб юборган ёки бошқа бир камчиликка йўл қўйиб, КПСС сафига қабул қилишни тўхтатиб қўйган айрим партия комитетларининг бу камчиликларини Марказий Комитет тузатди.

Партия сафларининг ўсиши қонуниятли ҳолдир. Партия ташкилотлари партия аъзолигига қабул қилишнинг ленинча принципларига қаттиқ амал қилишлари, энг илғор ишчиларни, колхозчиларни, зиёлиларнинг намояндаларини, аввало моддий ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларида ишлаб турган кишиларни ҳар доим ва синчиклаб КПСС сафига танлаб олишлари лозим. Шу билан бирга партиянинг социал составида бундан буён ҳам ишчилар етакчи ўрин олишлари лозимлигини унутмаслик керак.

КПСС аъзоси деган номни ва унинг аҳамиятини бутун чоралар билан ошириш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилишимиз лозим. Бу ҳақда гапиришга тўғри келаётганлигининг сабаби шуки, партиянинг актив жангчилари, чинакам большевик-ленинчилар билан бир қаторда пассив бўлиб юрган, бепарволик қилаётган, ўз коллективларининг ижтимоий ва ишлаб чиқариш ҳаётида намуна бўлмаётган коммунистлар ҳали ҳам бор. Ҳар бир коммунистнинг Ленин партиясига ўзининг мансублиги учун бўлган масъулиятини ошириш, ўзининг партиявий бурчларини ҳалол бажармаётган, КПСС Уставини бузаётган кишиларга нисбатан либераллик қилинишига йўл қўймаслик зарур.

Ишлаб чиқарувчи кучлар тез ривожланаётганлиги ва халқ хўжалигига партия раҳбарлигини янада яхшилаш зарурлиги Ўзбекистон ССРнинг маъмурий бўлинишини ва Ўзбекистон Коммунистик партияси структурасининг тузилишини такомиллаштиришни талаб қилди. Ҳисобот даврида республикамизда битта область партия ташкилоти, 28 та район партия ташкилоти, иккита шаҳар партия ташкилоти, 3083 та бошланғич партия ташкилоти, 5400 та цех партия ташкилоти ва 4 мингдан кўпроқ партия группалари тузилди.

Ҳозир Ўзбекистон Коммунистик партиясида 11 та область партия комитети, 23 та шаҳар партия комитети ва 123 та район партия комитети бўлиб, булар 13523 бошланғич партия ташкилотини, 17.500 та цех партия ташкилотини ва 8800 та партия группасини бирлаштириб турибди. XVII съезддан кейин цех партия ташкилотларининг сони 44 процент ва партия группаларининг сони 87 процент кўпайди. Ҳозирги вақтда ишлаб чиқариш ёки аҳолига хизмат кўрсатиш билан боғланган ҳеч бир участка йўқки, унда коммунистларнинг уюшган коллективи бўлмаган бўлсин. Партия аъзолари ва кандидатларининг тўртдан уч қисми моддий ишлаб чиқариш соҳасида ишлаб турибди. Партия комитетлари партия кучларининг жойлаштирилишини бундан буён ҳам янада яхшилашлари, партия ташкилотларининг ташкилий структурасини диққат ва эътибор билан кузатиб боришлари, уни КПСС Уставининг талабларига ўз вақтида мувофиқлаштириб туришлари зарур.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитети КПСС XXIII съездининг кўрсатмаларини бажара бориб, кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашга катта эътибор берди, партия, совет ва хўжалик органларини яхши тайёргарлиги бўлган тажрибали, сиёсий етук ходимлар билан планли равишда ва изчил суратда мустаҳкамлаб турди. Бунинг натижасида ҳисобот даври ичида республика, область, шаҳар ва район раҳбар кадрларининг состави анча яхшиланди, янада стабилроқ бўлиб қолди.

Ҳозирги вақтда область, шаҳар ва район партия комитетлари секретарларининг, область, шаҳар ва район ижроия комитетлари раисларининг деярли ҳаммаси олий маълумотга эга. Шаҳар ва район партия комитетлари секретарларининг учдан бир қисми, область партия комитетлари секретарларининг ярмидан кўпроғи саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг мутахассисларидир, уларнинг қирқ процентидан кўпроғи Олий партия мактабларини битириб чиққан кишилардир.

Бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг, саноат корхоналари, қурилиш, транспорт ташкилотлари, колхоз ва совхозлар раҳбарларининг состави йилдан-йилга яхшиланмоқда. Бу кадрлар ишлаб чиқаришнинг ташкилотчилари тариқасида ўсиб бормоқдалар, ишда ташаббускорлик кўрсатмоқдалар, ишга давлат нуқтаи назаридан қарамоқдалар. Республикада халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари асосан олий ва ўрта маълумотли мутахассислар билан таъминланган. Уларнинг сони ҳозирги вақтда 536 минг кишига етди, ёки бундан беш йил бурунги вақтдагига қараганда 48 процент кўпроқдир. Беш йиллик давомида малакали ишчилар сони ҳам кўпайди.

Бундай кадрлар билан биз хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳар қандай мураккаб проблемаларини ҳал қилишни удалай оламиз.

Партия комитетларининг кўплари кадрларнинг сиёсий ва ишчанлик даражасини оширишнинг хилма-хил формаларини ишлаб чиқдилар ва қўлландилар.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактаби қошида очилган доимий ишловчи курслар, Тошкент Олий партия мактаби негизида ташкил этилган республикалараро курслар, шунингдек Самарқанд, Тошкент ва Фарғонадаги областлараро курслар раҳбар ходимларни қайта тайёрлашда катта роль ўйнади. Шу курсларда партия-совет ходимларидан уч мингга яқин киши ўқиб чиқди.

Тошкент Олий партия мактаби кадрлар составини яхшилашга, уларнинг ғоявий-назарий савиясини оширишга самарали таъсир қилмоқда ва ҳисобот даври ичида 730 кишини тайёрлаб берди.

Кадрларга нисбатан талаблар ошиб бораётганлиги сабабли биз Олий партия мактабининг ишини, доимий ишлайдиган курсларнинг ишини, раҳбар ходимларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш формалари ва воситаларининг ҳаммасини бундан буён ҳам такомиллаштиришимиз керак.

Олий ўқув юртларида ўқиб, махсус билимлар олиш билан бир қаторда партиявий-сиёсий билим олаётган раҳбарлар республикада тобора кўпаймоқда. Экономика, ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва унинг технологиясига доир билимларни партия ва совет қурилишининг асослари билан мана шундай қўшиб яхши ўрганиб олиш замон талабларига мос бўлиб тушмоқда, кадрларнинг партиявий позицияда туриб конкрет раҳбарлик қилишларига, вазифаларни ишнинг кўзини билиб ҳал этишларига имкон бермоқда.

Кадрларга чуқур ишонч билан қараш ва уларни ардоқлаш руҳи партиямизда мустаҳкам қарор топди ва у туфайли кадрларнинг самарали ишлаши учун қулай шароит вужудга келди. Бу эса одамларни руҳлантирмоқда, уларнинг кучига-куч қўшмоқда. Эндиликда кадрлар ижодкорлик билан, дадил бўлиб, яхши кайфият билан ишламоқдалар.

Кадрлар билан ишлашдаги ижобий ўзгаришлар билан бир қаторда шуни ҳам айтиб ўтиш кераккки, партия ишининг мана шу муҳим участкасида жиддий камчиликлар ва нуқсонлар ҳали ҳам содир бўлиб турибди. Республикада кўпгина корхоналар, қурилишлар, колхозлар, совхозлар ва ҳатто айрим тармоқлар орқада қолмоқдалар, улар давлат планларини бажармаётирлар. Бунинг сабаби аввало шуки, уларга ишнинг муваффақиятини таъминлай олмайдиган заиф, ташаббуссиз ходимлар раҳбарлик қилмоқда.

Қолоқ участкаларни мустаҳкамламоқ учун, халқ хўжалиги мутахассислари орасида лаёқатли ташкилотчиларни раҳбарлик ишларига кўтариб қўймоқ учун бўлган катта имкониятлардан партия комитетлари, министрликлар ва идоралар фойдаланмаётирлар. Партия, совет, хўжалик органларини ва жамоат ташкилотларини малакали, сиёсий етук ва тажрибали ходимлар билан изчил ва тағин ҳам қатъий равишда мустаҳкамлай бериш, яхши ташкилотчиларни пайқаб топиб олиш, кадрлар резервини вужудга келтириш зарур.

Кадр масалаларини ҳал қилишда шошмашошарликка ва палапартишлик билан иш қилишга йўл қўйиш ярамайди, бошланғич партия ташкилотларининг ва жамоатчиликнинг фикрини тўлароқ ҳисобга олиш керак.

Партия комитетлари, министрликлар ва идоралар ўрта бўғин кадрларини — цехларнинг бошлиқларини, бўлимларнинг бошқарувчиларини, шунингдек мастерларни, бригадирларни, ферма мудирларини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор беришлари, уларнинг сиёсий ва иқтисодий билимларни эгаллаб олишларига, одамлар билан ишлаш тажрибасини ўрганиб олишларига кўпроқ ёрдам бериб туришлари лозим.

Совет, хўжалик органлари ва партия ташкилотлари ишчи кучининг қўнимсизлигини камайтирадиган зарур чораларни кўришлари, оммавий касб эгалари бўлган кадрларни муқимлаштириш, мутахассислардан яхшироқ фойдаланиш чораларини кўришлари лозим.

Шу ишларнинг ҳаммасини қилиш билан бирга кадрларни тўғри тарбиялаш — уларнинг муваффақиятли ишлаши учун муҳим ва мутлақо зарур шарт эканлигини ҳам айтиб ўтиш керак. Ҳисобот даврида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети область, шаҳар ва район партия комитетларининг кўплари кадрларга нисбатан талабчанликни оширдилар, улар фаолиятининг натижаларига кўпроқ қатъийлик ва объективлик билан баҳо берадиган бўлиб қолдилар. Марказий Комитет партия ва хўжалик органларида кадрлар билан ишлашнинг аҳволини систематик равишда анализ қилиб турди. Бу масала бўйича Марказий Комитет бюроси Фарғона область партия комитетининг, республиканинг бир қанча министрликлар ва идораларининг ҳисоботларини кўриб чиқди.

Айрим раҳбарларнинг топширилган ишга масъулиятсизлик билан қарашлари, гердайиб кетганликлари, ўзларига кўрсатилган ишончни суиистеъмол қилганликлари сингари фактлар очиб ташланди. Марказий Комитет бу фактларни кескинлик ва принципиаллик билан қоралади.

КПСС Марказий Комитетининг 1969 йилги декабрь Пленуми талабларига мувофиқ Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, барча партия комитетлари кадрларнинг масъулиятини бундан буён ҳам ошираверишлари, топширилган ишни уддалай олмаётган кишилардан қатъиқроқ талаб қилишлари, ходимларни партия ва давлат интизомига қатъий риоя қилиш, партия ва халқ олдидаги юксак бурчни чуқур англаб ишлаш руҳида тарбиялайверишлари лозим. Бундай қилиш шунинг учун ҳам айниқса зарурки, ўз вазифасини бажаришга масъулиятсизлик билан қараётган, танқиддан амалий хулосалар чиқариб олмаётган, осонгина ишонтириб ва ваъда бериб лекин уларни бажармаётган раҳбарлар республикада ҳали ҳам бор. Давлат манфаатлари учун курашда сабот ва қатъият кўрсатмаётган ходимларга бундан буён индамай қараб тура олмаймиз.

Республика халқ хўжалиги тез суръатлар билан юксалиб бораётган, халқ хўжалиги тобора куп тармоқли хўжаликка айланаётган, вазифаларимиз ўсиб ва мураккаблашиб бораётган ҳозирги вақтда ишнинг муваффақияти партия раҳбарлигининг даражасига, партия комитетларининг иш услуби ва методларига ҳал қилувчи даражада боғлиқдир.

Ҳисобот даврида Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитети илмий ёндошиш, коллективчилик ва ишчанлик партия комитетларининг иш услубида тобора кўпроқ қарор топишига катта эътибор бериб келди. Марказий Комитет совет ва хўжалик органларининг ташаббускорлигини ривожлантириб, масъулиятини ошира борди, область, шаҳар, район ва бошланғич партия ташкилотларига маҳкам таяниб иш олиб борди.

Экономика ва маданиятни ривожлантириш, ташкилотчилик ва сиёсий фаолиятнинг ҳамма масалалари Марказий Комитетда коллегиал равишда кўриб чиқилиб ва ҳал қилиниб турди. Пленумлар ва партия активларининг йиғилишлари, бюро ва секретариат мажлислари мунтазам равишда чақирилиб турди. Биз ишимизни перспектив план асосида олиб бордик. Республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришда Марказий Комитет объектив иқтисодий қонунларга, умумдавлат манфаатларига амал қилди, республика экономикасини ва маданиятини янада юксалтиришнинг етилган проблемаларини реал равишда ҳал қилишга интилди.

Бугун биз мамнуният билан шуни қайд қилишимиз кераккки, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзолари ва Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар, Ревизия комиссиясининг аъзолари Марказий Комитет ишида жуда актив қатнашиб турдилар. Уларнинг кўплари область, шаҳар ва район партия конференцияларида, бошланғич партия ташкилотларидаги коммунистларнинг йиғилишларида ҳозир бўлдилар, масалаларни пленумларга, бюро ва секретариат мажлисларига тайёрлаш ишига, уларни ижро этишни текширишга мунтазам равишда жалб қилиндилар, масъулиятли топшириқларни бажариб турдилар, омма орасида катта ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб бордилар.

Ҳисобот даврида Марказий Комитет пленумларида ва бюро мажлисларида ирригация ва мелиорацияни кенг ривожлантириш, Мирзачўлдаги, Қарши ва Сурхон-Шеробод даштларидаги янги ерларни ўзлаштириш; Амударё этагидаги ерларни ўзлаштириш ва у ерларда янги шоликорлик районини вужудга келтириш, саноат ишлаб чиқаришининг самарадорлигини ошириш ва хўжалик ислоҳотини амалга ошириш; техника тараққиётини тезлаштириш сингари катта проблемалар; капитал қурилишни тубдан яхшилаш, геология-қидирув ишларини кучайтириш; кон-руда саноатини, химия, машинасозлик ва олтин қазиб чиқариш саноатларини ривожлантириш сингари муҳим проблемалар кўриб чиқилди ва ҳал қилинди. Марказий Комитет пахта етиштиришни кўпайтириш масалаларига ҳар доим алоҳида эътибор бериб келди.

Мана шу масалаларнинг ҳаммасини турмушнинг ўзи тақозо этди. Бу масалаларнинг амалга оширилиши республика экономикасини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтаришга, тўққизинчи беш йилликда халқ хўжалигини юксалтириш учун яхши негиз вужудга келтиришга имкон берди.

Ижтимоий-сиёсий ва социал ривожланиш проблемалари ҳам кўриб чиқилди ва ҳал этилди. КПСС XXIII съездининг қарорларини бажариш борасида партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва сиёсий ишини кучайтириш; комсомолга раҳбарликнинг аҳволи ва уни яхшилаш чоралари; бошланғич партия ташкилотларида партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказиш практикаси; коммунистик қурилишда хотин-қизларнинг активлигини ошириш; халқ маорифини ва мактабгача тарбияни ривожлантириш; қишлоқ маданиятини юксалтириш; партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш ҳамда кадрларнинг топширилган иш учун масъулиятини ошириш; социалистик мусобақани кенгайтириш ва шу каби проблемалар кўриб чиқилди ва ҳал этилди.

Ҳисобот даврида Марказий Комитет жойлардаги ташкилотчилик ва сиёсий иш масалаларини планли равишда ўрганиб борди, партия раҳбарлиги практикасини умумлаштириб турди, ўз фаолияти ҳақида партия ташкилотларини ва барча меҳнаткашларни систематик равишда хабардор қилиб турди.

Ишчанликни ва илмий ёндошишни биз ҳамиша КПСС Марказий Комитетидан ўрганиб келдик ва ўрганмоқдамиз, у ҳаммамизга ленинча услуб билан ишлашнинг порлоқ намунасини кўрсатмоқда. КПСС Марказий Комитетининг қарорлари партия ташкилотларини аниқ, илмий жиҳатдан асосланган ҳаракат программаси билан қуроллантириб турди, партия раҳбарлигининг услубини ва методларини такомиллаштиришга ҳал қилувчи даражада ёрдам берди.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитети область, шаҳар ва район партия комитетларининг сиёсий раҳбарлик органларига хос методлар билан иш олиб боришларини таъминлашга қатъият билан ҳаракат қилди. XXIII съездининг кўрсатмалари, КПСС Марказий Комитетининг қарорлари асосида партия комитетларига раҳбарлик даражаси сезиларли равишда ошди. Область, шаҳар ва район партия комитетлари ўзларининг куч-ғайратларини асосий масалаларга қаратдилар, хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини тағин ҳам яхшироқ тушуниб ва ижодий ҳал қилишга интилдилар, омманинг жанговар ташкилотчилари сифатида иш кўрдилар. Уларнинг фаолияти сермазмун ва самарали бўлиб қолди. Перспективани кўзда тутган планлаштириш кенг ривож топди, экономика ва ташкилий-партиявий иш кабинетлари тармоғи ташкил этилди, партия қурилиши назариясини ва практикасини пропаганда қилиш кучайтирилди.

Партия комитетларининг фаолиятини контроль қилиб туришни кучайтириш, уларнинг раҳбарлик услубини ва методларини янада яхшилашга тўғри йўллаб туриш мақсадида Марказий Комитет партия комитетларининг ҳисоботларини планли равишда кўриб чиқишни давом эттирди. Ўтган йиллар ичида область, шаҳар ва район партия комитетларининг 92 та ҳисоботи ҳамда бошланғич партия ташкилотларининг 28 та ҳисоботи тинглачди, шу жумладан Андижон, Қашқадарё, Тошкент ва Самарқанд область партия комитетларининг, Гулистон шаҳар партия комитетининг ва Қарши район партия комитетининг комплекс ҳисоботлари тингланди. Шу вақт ичида республика министрликлари ва идораларининг ҳам 56 та ҳисоботи кўриб чиқилди.

Ҳисоботларни систематик равишда кўриб чиқиш одат қаторига кириб қолганлиги Марказий Комитетнинг жойлардаги ишларнинг аҳволини ҳар томонлама ва чуқур ўрганишига, тажрибаларни умумлаштиришига, камчиликларни очиб ташлашига, бундай камчиликлар содир бўлишининг олдини олиб, буларни дарров йўқотишига имкон берди. Ҳисоботларни муҳокама қилиб туриш Марказий Комитетнинг ўз раҳбарлик фаолиятини партия талаблари даражасига кўтаришига ёрдам берди, раҳбар кадрларимизни ўқитиш ва тарбиялаш мактаби бўлди.

Партия раҳбарлиги даражаси ошганлигини қайд қилиш билан бирга шуни ҳам айтиб ўтиш кераккки, баъзи партия комитетлари совет ва хўжалик органлари қиладиган ишларни бажариш ва улар билан айни бир ишни қилиш практикасидан ҳануз батамом воз кечганлари йўқ, саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг иқтисодий самарадорлигини ва техникавий даражасини ошириш учун мавжуд имкониятларнинг ҳаммасидан тўла фойдаланмаётирлар, экономиканинг ва ижтимоий турмушнинг ривожланиш тенденцияларини ҳамиша ҳам чуқур анализ қилмаётирлар, бир қанча ҳолларда ишда қатъият ва принципиаллик кўрсатмаётирлар.

Баъзи партия комитетлари ва уларнинг раҳбарлари ўз фаолиятларининг натижаларига танқидий кўз билан баҳо бермаётирлар, камчиликларни хаспўшлаб, ютуқларни бўрттириб кўрсатмоқдалар. Халқ хўжалигининг айрим тармоқларини ривожлантириш суръатлари пастлигини, ўз ишларидаги камчиликлар ва нуқсонларни ўйлаб чиқарилган объектив сабаблар ва ўзига хос шароитлар билан изоҳлашга уринмоқдалар.

Самарқанд область партия комитети, жумладан, худди шундай нотўғри позицияда бўлган эди, область партия комитетининг ҳисоботи Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида кўриб чиқилганида, унинг ана шу хатоси кўрсатиб ўтилган эди.

Марказий Комитет, область, шаҳар ва район партия комитетлари экономиканинг аҳволини ва унинг ривожланиш истиқболларини, ижтимоий сиёсий турмушнинг турли жиҳатларини чуқурроқ ва ўз-ўзини танқид нуқтаи назаридан қараб анализ қилишлари, партия-ҳукумат Директиваларини бажариш юзасидан тағин ҳам самаралироқ чоралар кўришлари, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма участкаларига партия таъсирини кучайтиришга эришишлари зарур. Партия ички демократиясига ва раҳбарлик қилишда коллективчилик принципларига бундан буён ҳам қатъийроқ риоя қилиш ва бу принципларни изчиллик билан ривожлантириш, қарорларни ишлаб чиқишда ва қабул қилинган қарорларни амалга оширишда пленумларнинг, бюроларнинг партия комитетлари аъзоларининг ролини ошириб, омма билан алоқани бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ва омманинг ижодий ташаббусини ривожлантираберишц керак. Меҳнаткашларнинг хатларига, аризаларига ва эҳтиёжларига диққат-эътибор ва сезгирлик билан қулоқ солиш зарур.

Ҳисобот даврида Марказий Комитет бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини оширишга катта эътибор берди. Марказий Комитетнинг бешинчи пленумида бошланғич партия ташкилотларининг сиёсий ва ташкилотчилик ишини КПСС XXIII съездининг қарорлари асосида яхшилаш чоралари ишлаб чиқилди. Марказий Комитет партия комитетлари секретарларининг, бюро аъзоларининг ва партия комитетларининг составини мустаҳкамлаш тўғрисида ҳар доим ғамхўрлик қилиб турди, қуйи партия активларини ўстиришга ва вояга етказишга ёрдам бериб келди. Партия ташкилотлари секретарларининг тармоқ принципи бўйича республика семинарлари сурункасига уч йил ўтказилди. Бошланғич партия ташкилотларининг илғор иш тажрибаси тўғрисида кутубхонача ҳамда «Бошланғич партия ташкилотлари — КПССнинг асоси» деган мақолалар тўплами нашр этилди.

Кўрилган чоралар туфайли партия ташкилотларининг иши мазмунли, бир мақсадга қаратилган, самарали бўлиб қолди. Партия ташкилотлари техника тараққиёти учун курашга бошчилик қилмоқдалар, резервларни тинмай қидириб ишга солмоқдалар. Улар В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига. бошланган умумхалқ мусобақасининг ташаббускори бўлдилар, эндиликда эса меҳнаткашлар коллективларининг КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш ҳаракатига етакчилик қилмоқдалар. Партия ташкилотларида коммунистларни партиянинг ички ҳаётига ва ижтимоий ҳаётга актив жалб этиш, ишлаб чиқаришда уларнинг авангардлик ролини ошириш тўхтовсиз давом этмоқда. Партия аъзоларининг КПСС Уставида кўрсатиб ўтилган ўз бурчларини, партия топшириқларини қандай бажараётганликлари тўғрисида, сайлаб қўйиладиган совет, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларида қандай қатнашаётганликлари тўғрисидаги ҳисоботлари тез-тез тингланадиган бўлиб қолди.

Партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказиш даражаси сезиларли равишда ошди. КПСС Марказий Комитетининг Ярославль шаҳар партия ташкилоти тўғрисидаги қарори бизга катта ёрдам берди, шу қарор талабларига асосланиб, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XVII пленумида республика партия ташкилотининг вазифалари белгилаб олинди. Марказий Комитет йиғилишларни ўтказиш ҳақида статистика ҳисоботи беришнинг ягона тартибини ўрнатганлиги бу йиғилишларни тағин ҳам мунтазамроқ ўтказиб туришга ёрдам берди.

Шу билан бир қаторда суст ишлаётган, камчиликларни кўриб индамаётган, маъмуриятнинг фаолиятини яхши контроль қилмаётган, коммунистларга нисбатан юксак талабчанлик қилмаётган, ўз коллективларида қониқарли равишда иш олиб бормаётган партия ташкилотлари ҳам республикада оз эмас. Асосан бундай ҳоллар шаҳар ва район партия комитетлари бошланғич партия ташкилотларига юзаки раҳбарлик қилаётган, уларга лозим бўлган ёрдам ва мададни бермаётган жойларда содир бўлмоқда.

Вазифа шуки, бошланғич партия ташкилотларининг кўп қиррали фаолиятини чуқурроқ ва ҳар томонлама ўрганиш, хўжалик вазифаларини ҳал қилишда ва меҳнаткашларни тарбиялашда уларнинг ролини ва масъулиятини янада ошириш, ташкилотчилик ишининг ва сиёсий ишнинг формалари ва методларини такомиллаштиришда уларга доимий ёрдам бериб туриш керак. Бевосита цехлардаги, бўлимлардаги, бригадалар ва фермалардаги ишларнинг аҳволига ҳар доим амалий таъсир ўтказиб туриши лозим бўлган цех партия ташкилотларининг ва партия группаларининг фаолиятини яхшилашга алоҳида эътибор бериш керак. Бошланғич партия ташкилотларининг куч ва ғайратини ҳар бир коллективда сиёсий активлик ва меҳнат-ғайратини кучайтиришга, юксак талабчанлик вазиятини; партия, давлат ва меҳнат интизомининг бузилишига муросасиз бўлиш вазиятини ўрнатишга қаратиш зарур.

Контроль ва ижрони текшириш партия комитетлари иш услубининг энг муҳим таркибий қисмидир. В. И. Ленин ижрони текширишни мамлакатни бошқаришнинг энг жиддий проблемаларидан бири деб ҳисоблади ва марказий ҳамда маҳаллий органларнинг қарорлари амалга оширилаётганлигини амалда контроль қилиб туриш барча раҳбарлик муассасаларнинг фаолиятида асосий ўрин олсин, деб ҳар доим талаб қилиб турди.

Ижрони текширишни янада такомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети партия қарорларининг ижро этилишини контроль қилиш тўғрисида Низом ишлаб чиқди. Кўпгина область партия комитетлари шу Низомга асосланиб контроль қилишнинг тегишли формаларини ишлаб чиқдилар.

Бироқ ижрони текшириш Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг баъзи партия комитетларининг фаолиятида ҳали ҳам заиф ва бўш жойларнинг бири бўлиб турибди. Республиканинг барча партия органлари партия, ҳукумат Директиваларининг ва ўз қарорларининг ижро этилишини ташкил ва контроль қилишни тубдан яхшилашлари керак. Илгари қабул қилинган қарорлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисида коммунистларга партия йиғилишларида ва пленумларда партия комитетларининг аъзоларига систематик равишда ахборот бериб туриш сингари амалда яхши натижа берган практикадан ҳамма жойда фойдаланмоқ керак.

Камчиликларга қарши, масъулиятсизлик, кибрланиш ва хотиржамлик кўринишларига қарши курашиш учун, кадрларни тўғри тарбияламоқ учун ўртоқларча, партиявий, объектив равишда қилинадиган танқидни дадиллик билан ривожлантириш керак, аммо худбинлик билан қилинадиган хусуматларга ва тирноқ орасидан кир излашга йўл қўймаслик керак.

КПСС XXIII съездининг социалистик демократияни янада такомиллаштириш ва ривожлантириш тўғрисидаги қарорларига мувофиқ Ўзбекистон Коммунистик партияси меҳнаткашларнинг оммавий ташкилотлари — Советлар, касаба союзлари, комсомол ишини активлаштириш коммунистик қурилишда уларнинг ролини ошириш борасида бир қанча чора ва тадбирларни амалга оширди.

Коммунистлар оммавий ташкилотларда партия йўлини ўтказувчилар сифатида иш кўрмоқдалар. 39 мингга яқин коммунист маҳаллий Советларнинг депутатларидир, 50 минг нафар коммунист раҳбар касаба союз органларига сайланган, 19 минг нафар коммунист комсомолда ишлаб турибди.

Кейинги йилларда Советлар халқ ҳокимиятининг чинакам органлари сифатида ўзларига берилган кўп қиррали ҳуқуқлардан тўлароқ фойдаланадиган бўлиб қолдилар. Сайловчилар олдида депутатларнинг ва Советлар ижроия комитетларининг ҳисобот беришлари яхшиланди.

Халқ контроли органлари давлат интизомини мустаҳкамлаб, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, иқтисодий тежашни кучайтириш йўлида катта иш олиб бормоқдалар.

Бундан буён ҳам биз маҳаллий Советларнинг активлигини ривожлантираберишимиз, коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал қилишда уларнинг ролини ва масъулиятини планли равишда ошира беришимиз, уларнинг ўз ҳуқуқлари ва ваколатларидан тўла фойдаланишларига, сайловчиларнинг наказларини бажаришларига эришмоғимиз зарур. Партия комитетлари халқ контроли органларининг фаолияти билан кун сайин шуғулланишлари, уларнинг ташаббусини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашлари, муштарак ишимиз учун курашда уларни ўзларининг бевосита ёрдамчилари деб билишлари зарур.

Касаба союз ташкилотлари республика экономикасини ва маданиятини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Улар орқали меҳнаткашлар ижтимоий оммавий ишларга, ишлаб чиқаришни бошқаришга тортилмоқдалар, ўзларининг ташкилотчилик қобилиятларини ривожлантирмоқдалар.

Партия комитетлари социалистик мусобақани ташкил этишда, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашда, меҳнатни муҳофаза қилиш ва техника хавфсизлигини ривожлантиришда, меҳнаткашларнинг эҳтиёжларини қондириш билан алоқадор масалаларни ҳал этишда касаба союзларининг ролини янада оширишни таъминлашлари лозим.

Республика комсомол ташкилоти ўтган беш йил ичида мустаҳкамланди, унинг сафига 200 мингдан кўпроқ киши қабул қилинди ва ҳозир у ўз сафида 1 миллион 100 минг нафар йигит ва қизни бирлаштириб турибди ВЛКСМ аъзоларидан 35 мингга яқин киши КПСС сафига қабул қилинди. Республика комсомол ташкилотида партия ядроси икки баравар кўпайди.

Республика ёшлари халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантиришда актив қатнашмоқда. Ёшларнинг фан ва техникани, илғор меҳнат методларини эгаллашга интилиши кучайди.

Партия ташкилотлари комсомолга раҳбарлик формалари ва методларини ҳар доим такомиллаштиришлари, комсомол ташкилотларининг жанговарлигини оширишни таъминлашлари, уларнинг фойдали ташаббусларини қўллаб-қувватлашлари, комсомол ва ёшларнинг ташаббускорлигини ва иш фаолиятини ривожлантиришлари, комсомол сафида интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлашлари зарур.

Ҳисобот даврида республика партия ташкилоти КПССнинг XXIII съезди ишлаб чиққан ленинча йўлга оғишмай амал қилиб келди, ўзининг жанговарлик қобилиятини ошириб борди. Бундан буён ҳам биз партия ва совет халқи коммунистик қурилиш йўлида ҳал қилаётган буюк тарихий вазифалар юксаклигида туришимиз керак. Ленинча ишлаш услубини қунт билан эгаллаш, республиканинг бутун ҳаётига қилинаётган партия раҳбарлигини бутун чоралар билан такомиллаштириш бизнинг бурчимиздир. Хўжалик ва маданий қурилишнинг янги вазифаларини муваффақиятли ҳал қилишимизнинг мустаҳкам гарантияси, бизнинг куч-қувватимиз мана шундадир. **(Қарсаклар)**.

* * *

Азиз ўртоқлар! КПСС XXIII съезди ва республика Коммунистик партиясининг XVII съездидан кейин совет Ўзбекистони босиб ўтган йўл коммунистик қурилишнинг барча участкаларида эришилган катта муваффақиятлар йўли бўлди.

СССР халқларининг буюк қардошлик оиласида Ўзбекистон йилдан-йилга яхши ва кўркам бўлиб бормоқда. Республикада ажойиб шаҳарлар қад кўтармоқда, қишлоқлар ободонлашмоқда, совет кишиларининг қўли билан денгиз ва дарёлар яратилмоқда, қадимий ўзбек диёри ўз хазиналарини саҳийлик билан бериб турибди. Коммунистик партия раҳбарлигида Ўзбекистон социализмнинг Шарқдаги ёрқин машъалига айланди.

Ҳозир республика меҳнаткашлари КПСС XXIV съездини яхши кайфият билан кутмоқдалар. Меҳнат коллективларининг ҳаммаси юксак социалистик мажбуриятлар қабул қилди ва бу мажбуриятларни амалга оширмоқ учун фидокорона курашмоқда.

Биз ишонамизки, XVIII съездимизнинг делегатлари Марказий Комитет фаолиятини ҳар томонлама муҳокама қиладилар, камчиликларни большевикчасига очиб ташлайдилар, Марказий Комитетнинг, бутун республика партия ташкилотининг фаолиятини янада яхшилаш тадбирларини белгилаб берадилар.

Сизларнинг номингиздан, республика коммунистлари номидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетини ишонтириб айтишга ижозат бергайсизки, Ўзбекистон партия ташкилоти ўзининг жанговарлик қобилиятини тағин ҳам баланд кўтаради, ўз сафларини КПСС Марказий Комитети теварагида тағин ҳам маҳкамроқ жипслаштиради, КПСС XXIV съезди қабул қиладиган тарихий қарорларни амалга ошириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилади. **(Қарсаклар)**.

Қудратли Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи яшасин ва яшнайберсин! **(Қарсаклар)**.

Яшасин улуғ Ленин партияси, барча ғалабаларимизнинг синалган ташкилотчиси ва илҳомчиси бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси! **(Давомли қарсаклар)**.

ҲИНДИ-ХИТОЙ ХАЛҚЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ МАҚСАДИДА

Ўзбекистон пойтахтининг меҳнаткашлари Америка Қўшма Штатлари ва уларнинг қўғирчоқлари томонидан Лаосга қарши қилинаётган қуролли интервенцияни кескин қораламоқдалар.

Биринчи мартда каноп фабрикасида митинг бўлиб ўтди. Митингда сўзга чиққанлар Ҳинди-Хитойдаги воқеалар муносабати билан Совет ҳукуматининг баёнотини қизғин маъқулладилар. Улар Америка империалистларининг жиноятқорона сиёсатини қаҳр-ғазаб билан қораладилар.

Митинг қатнашчилари барча совет кишилари, бутун прогрессив инсоният эрксевар Ҳинди-Хитой халқлари томонида, деб таъкидладилар.

(ЎзТАГ).

МУДОФАА МИНИСТРЛАРИ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

2 мартда Будапештда Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар мудофаа министрлари комитетининг мажлиси очилди.

Мажлисда бирлашган қуролли кучларнинг аҳволига доир масалалар муҳокама қилинмоқда.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

№ А—1701. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС — 64697. Р. 02296.